



Katolički list

# Zvonik

GOD. XXI. BR. 11 (241) Subotica, studeni (novembar) 2014. 150,00 din



**Tema:**

**Mesija će doć'**

**Reportaža:**

**Proslava 20. obljetnice Zvonika**

**Otvorenje Godine posvećenog života**



Djeca na Danima Balinta Vujkova u Subotici



Mladi na seminaru don Damira Stojića



Proslava 20. obljetnice "Zvonika"



Novopostavljeni križ i misa na "Kerskom groblju" u Subotici



Mladi na vjeronauku svake nedjelje



Zahvala Bogu za darove zemlje u Sonti



# O šarmantnoj starleti iz Nazareta



žanstvenošću. Zato je ne stavljamo mladima, napose djevojčama kao uzor jer je (isključivo) djevojka, kao da se u tome iscrpljuje Marijina ljepota i čistoća, nego jer je milosti puna – šarmantna! Tajna njezine zavodljivosti i šarmantnosti leži upravo u njezinom biću ispunjenom Bogom.

Drugi epitet iz naslova uvodnika je

Priznajte da vas je šokirao i možda blago sablaznio naslov ovog uvodnika! Prije biste tako što očekivali u prevladavajućem žutulu dnevnih tiskovina i tabloida, ali u jednom katoličkom listu?! Možda ste pomislili da je ovo karakteristični marketinški pokušaj podvaljivanja škakljivih pikanterija radi privlačenja pažnje čitatelja? Ako ste to pomislili, na dobrom ste putu! To mi je i bio cilj – podvaliti vam nešto što će vam zagolicati pažnju i natjerati vas da do kraja pročitate ovaj ekskluzivni adventski uvodnik. Tko ima osjetljiv katolički želudac, njemu posebno preporučam pročitati ovaj tekst.

Najprije ću ustvrditi da su epiteti iz naslova duboko teološki i marijanski. Blažena Djevica Marija je najprije, kako rekoh, *šarmantna*. Za osobe koje osvajaju nastupom, izgledom, ponašanjem, koje su dopadljive i privlačne, kažemo da su šarmantne, da šarmiraju svojom pojavom, očaravaju. Marija ima stotine litanjskih pridjeva kojom je kitimo u pobožnostima, ali nijedan od njih ne spominje da je ona šarmantna žena. Čini nam se gotovo bogohulnim pripisati joj tako ženstveni i zavodnički epitet. Međutim, riječ *šarmantan* dolazi iz grčke imenice (*charis*), kojeg preuzima francuski (*charme*) a znači *milost*. Marija je također i *graciosa* (*lat. gratia*: milost). Ona je *gratia plena* – milosti puna. Šarmantna je i *graciosa* samo ona žena koja je poput Marije otvorena Božjoj predusretljivoj milosti. Ljepota ljudskog bića izvire iz prisnog odnosa s onim koji je sav Lijep, Šarmantan – Bog. Marija je doslovno *supermodel* – ne poput usiljenih i izvještačenih manekena s naslovnica (*nizoz. mannekijn*: čovječuljak) – nego kao model ženstvenosti koja odiše bo-

prilično sporan, za naše shvaćanje skandalozan. U našem balkanskom kontekstu, *starleta* je sponzoruša koja ordinira po fensi događajima. Zapravo, nitko ne zna što je njezin posao i kako zarađuje. Voli estradu ali nije pjevačica, voli modu a nije manekena... Uglavnom već ima objavljenu svoju „autobiografiju“ iako je tek izišla iz školske klupe (ako je!). Njezin adut su vanjska ambalaža i nutarnja bla-

Odakle Bogorodica Marija u ovoj priči? Riječ *starleta* talijanski znači *zvijezdica*. *Starleta* je po definiciji kazališna ili filmska glumica koja igra sporedne uloge (i ne označava ništa ružno ili vulgarno). Ovog Došašća pjevat ćemo dragu nam pjesmu „O Marijo, ti sjajna zornice, na nebu modrom zlatna zvijezdice...“. Koliko je samo pjesama i molitava u kršćanskoj teologiji naziva *zvijezdom*! Ne, Marija nije hollywoodska zvijezda padalica. Ona je najslavnija zvijezda jer je proslavljena (uznesena u nebo). Ali kao što riječ *starleta* po definiciji naznačuje, ona se nije trsila biti glavnim akterom na sceni, nego tek *službenica Božja*. Njezina veličina je u njezinoj sporednosti, u uzmaku pred Svesilnim. Taj njezin uzmak i prihvaćanje sporednosti početak je našega spasenja i otkupljenja.

Dragi čitatelji, želite li postati zvijezde, biti šarmantni i graciozni, ugleđajte se na Mariju. Došašće je vrijeme Božjeg silaska na zemlju ali po njemu i našeg uspinjanja k zvijezdama. Neka vam šarmantna starleta iz Nazareta bude pratilja i Zornica u tom hodu!

Vaš urednik

## Iz sadržaja

### Aktualno:

Papa u Europskom parlamentu.....5

### Tema broja:

Mesija će doć'.....6

Međureligijska tribina.....11

### Nova knjiga Lazara

Novakovića "Recept".....12

### Reportaža:

Zvonik pozivom na molitvu čuva katolički i hrvatski identitet .....24

### Godina posvećenog

života 2015. ....27

### Intervju:

Vlč. Pavao Mikulčić .....28

Advent u školi i župi .....31

Seminar za mlade.....42

### Hajdemo skupa

na zornice ..... 43

Spremni za Došašće?.....44

### Vjernici pitaju:

Spolni odgoj u Srbiji .....47

### Jedna želja

uz dva jubileja .....49



# Dođi, Gospodine Isuse!

*Piše: o. Zlatko Žuvela, OCD*

Molitveni je to zaziv, jednostavan, svet, pun vjere, pun nade. Nekako najviše priliči vremenu Došašća – Adventa – ali svakako ga je dobro uvijek imati u srcu i na usnama. Jer to je ljubavni zaziv, molbenica. Govore ga i Duh i Zaručnica. Duh je Duh Sveti koji dovršava Kristovo djelo i izvršuje svako posvećenje. On priprema Kristov konačni dolazak, kako ga je pripremio i prvi put. Zaručnica je Crkva, Tijelo Kristovo. Ona moli skupno, ali i pojedinačno. Svaka je pojedinačna duša Kristova zaručnica, jer je stvorena po Njemu i za Njega. Zato: *I Duh i Zaručnica govore: „Dođi!“ I tko ovo čuje, neka rekne: „Dođi!“* (Otk 22,17).

A kakav je odgovor na tu molbenicu? Budući da je prožeta ljubavlju, ona biva uslišana. U Duhovnom spjevu karmelićanin sv. Ivan od Križa ovako veli: „Kad je Bog ljubljen, s velikom lakoćom prilazi k molbama onoga koji ga ljubi, kako on sam kaže na usta svetog Ivana: *Ako ostanete u meni, tražite što god hoćete i bit će Vam* (Iv 15,7)“. Svaka se stvar postizava od Boga samo putem ljubavi. Tako se i njegov dolazak pospješuje pomoću ljubavi. I zato odgovor na ljubavnu molbenicu *Dođi, Gospodine Isuse!* s Božje strane glasi: *Da, dolazim ubrzo!* Gospodin Isus potvrđuje da je njegov dolazak blizu. Njegov *Da!* odgovara vapaju Crkve i vjernika, a njihov *Amen* izražava radosnu vjeru i čežnju.

Radosnu vjeru i čežnju za Bogom treba imati u duši iščekujući Gospodina. Nova liturgijska godina i vrijeme Došašća to će nam ponovno snažno dozvati u pamet. I pozvat će nas da pripravimo svoje duše za dolazak Gospodnji. Ako ta priprava bude dobra, onda ćemo i mi znati za tros-

truki dolazak Gospodnji kako to lijepo tumači cistercijski opat sv. Bernard. Dva su dolaska očevidna, a srednji je pak skrovit. U prvom dolasku Gospodin Isus dođe u tijelu i slabosti. Bio je na zemlji vidljiv i drugovao je s ljudima, kada su ga, kako sam tvrdi, i vidjeli pa i zamrzili. U posljednjem dolasku Gospodin će se očitovati u slavi i veličanstvu i *vidjet će svako tijelo spasenje Boga našega, i vidjet će koga su proboli*. A srednji je dolazak otajstven. Očituje se u duhu i sili. I on je kao put kojim se od prvoga dolaska dolazi k posljednjemu. U prvome je Krist bio otkupljenje naše, u posljednjemu pojavit će se kao život naš, a u ovome (srednjemu) on je pokoj i utjeha naša.

Znajmo prepoznati dolaske Gospodnje. Blago monaške duhovnosti i mnogih drugih koji proistječu iz istog izvora, iz općinstva svetih, i još više naša ljubav prema Gospodinu – jer duša koja istinski ljubi Boga nije lijena, nego čini što god može da uđe u trag Sinu Božjemu, svome Zaručniku – pomoći će nam da prepoznamo pohode Božje. Budnost s naše strane, tj. pažljivost na božansko, naša vjernost prema posvetnoj milosti koju smo primili po krštenju, naša ponizna molitva te svako dobro djelo i vršenje krepsti dušu će nam pripremiti ne samo na pohod Božji nego na trajno nastanjenje Božje, prema onom divnom obećanju Isusovu: *Ako me tko ljubi čuvat će moju riječ pa će i Otac moj ljubiti njega i k njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti* (Iv 14,23). A sve dok se ne dogodi to trajno nastanjenje Božje u duši, znajmo često ponavljati: „Dođi, Gospodine Isuse!“





## Papa u Europskom parlamentu

Europa mora ponovno otkriti svoj identitet temeljen na kršćanskim korijenima, rekao je papa Franjo u govoru pred Europskim parlamentom 25. studenoga. Vjera nije samo za Europski kontinent baština dvijetisućljetne povezanosti, nego i temelj za njegov budući socijalni i kulturni razvoj. Kršćanski prinos nije ugroza sekularnim državama, nego obogaćivanje i osnaživanje društvene solidarnosti, istaknuo je Papa europskim parlamentarcima.

Europa koja više nije otvorena za transcendentnu dimenziju života, riskira polako izgubiti vlastitu dušu i „humanističku dušu“, upozorio je Papa, dodajući kako Crkva želi aktivnu suradnju s europskim ustanovama i pri tome pomoći iznova ispuniti postojeću „prazninu ideala“. Papa je posebno istaknuo zauzimanje za ljudska prava, jačanje demokracije, zaštitu obitelji, zaštitu rada, okoliša i selioca.

Danas se Europa čini starom, umornom i bez samopouzdanja, upozorio je Papa te potaknuo da se sadašnja kriza iskoristi za veću suradnju država. Europa se mora vratiti temeljnim uvjerenjima utemeljitelja Europske unije, koji su željeli zajednički raditi kako bi se prevladale podjele te za mir i suradnju svih stanovnika kontinenta. U prvome govoru u srcu Europe papa Franjo podsjetio je zastup-

nike u Europskome parlamentu na povezanost Europe i kršćanstva, koja nije bila bez sukoba i pogrešaka, ali je bila vođena željom za radom na općem dobru. To je naša sadašnjost i naša budućnost, to je naš identitet. Također je 500 milijuna stanovnika Europske unije potaknuo da na probleme u Uniji, kao što su gospodarska stagnacija, nezaposlenost, useljenici, rastuća stopa siromaštva i rastuća polarizacija – gledaju kao na poticaj na jedinstvo i prevladavanje strahova i međusobnog nepovjerenja.

„Dostojanstvo“, središnji koncept procesa obnove koji je slijedio nakon II. svjetskog rata i koji je vodio prema europskome projektu, i danas je u temeljima Europske unije, rekao je Papa, te upozorio da se često koncept ljudskih prava pogrešno shvaća ili zlorabi. Također je upozorio na tendenciju da se gleda na prava pojedinca bez obaziranja na činjenicu da je svako ljudsko biće dio društvene cjeline u kojoj su njegova ili njezina prava i dužnosti povezani s pravima i dužnostima drugih i s općim dobrom društva.

Ljudsko dostojanstvo je u opasnosti jer postoji mnogo situacija kada se prema ljudima ponaša kao prema kotačićima u stroju koje se odbacuje kada više nisu u uporabi – kada su slabi, bolesni ili stari, upozorio je

Papa i naveo zaboravljene starce i djecu, te ubijanje nerođenih. Rastući individualizam na kraju vodi prema samoći za koju je Papa istaknuo da je jedna od najraširenijih bolesti u Europi. U polusatnom govoru u Europskome parlamentu papa Franjo zatražio je zajedničku strategiju država Europske unije prema problemu izbjeglica i južnih granica kontinenta. „Ne smijemo dopustiti da Sredozemno more postane veliko groblje.“ Poglavnik Katoličke crkve posebno se založio za prava i zaštitu obitelji koja je temeljna stanica društva i njegova najvrjednija sastavnica.

Za posjet pape Franje europskim institucijama Europskom parlamentu i Vijeću Europe vlada veliko zanimanje medija. Tako je akreditirano gotovo 900 novinara, fotografa i televizijskih snimatelja. Na putu prema Strasbourgu Papa je pozdravio novinare, rekavši kako će im, kao i obično, biti na raspolaganju na povratnom letu.

Papa Franjo je na svom petom međunarodnom putovanju iz rimske zračne luke Fiumicino prema zračnoj luci Strasbourg/Entzheim uputio brojave poglavarima država koje je nadletio – Italije, Švicarske i Francuske.

/IKA, Bitno.net/



# Mesija će doć'

*Piše: Dragan Muharem*

Današnjom nedjeljom ušli smo u vrijeme Došašća koje naše misli i stremljenja usmjeruje prema *Drugom Kristovom dolasku*. Koliko god se možda uljuljkali u svakodnevicu, cjelokupna kršćanska misao, napose liturgija, prožeta je nadom i iščekivanjem. Povijest spasenja obuhvaća ne samo prošlost i sadašnjost, već je okrenuta budućnosti. Eshatologija i mesijanizam nerastavljivi su dio kršćanske nade i teologije o čemu ćemo u ovom članku progovoriti.

## Ideja mesijanizma i sekularni mesijanizam

Fundamentalno – teološki, kontekstualni, antropološki ili kakav god hoćete pristup ovoj tematici, ukazuje nam na jednu bitnu dimenziju ljudskoga bića koju ne možemo tek tako olako previdjeti. A to je osjećaj *čežnje, nade, iščekivanja*. Teško je dati definiciju čovjeka, ali bih ga, između ostalog, definirao kao *nadajućeg*, kao onog koji je u trajnoj napetosti iščekivanja. Svi nešto čekaju. Iščekuju. Nadaju se nečemu. Neki čekaju plaću, neki čudo, neki nekoga. Neki čekaju bolja vremena, neki nagradu, neki kaznu. Svijet je zapravo velika čekaonica. No što je zapravo istinski, oprav-

javajući sadržaj našega iščekivanja? Je li to samo silnica koja puca u prazno i promašuje, ili ima svoje opravdanje i cilj?

U jednom širem smislu mesijanizam je izraz sveljudske čežnje za spasenjem i otkupljenjem (kako god ga shvaćali), koje trebaju ostvariti ili neki utopijski pokreti ili karizmatički vođa. Sekularni se mesijanizmi novoga doba obično predstavljaju kao pokreti oslobođenja i ostvarenja neke utopije (npr. čiste rase u nacizmu, uklanjanje klasnih razlika u komunizmu, blagostanje za sve ljude u potrošačkom društvu itd.). Koliko god religiozni mesijanizam bio šarolik, hrabroću iznijeti mišljenje da je sekularni mesijanizam doveden pred apsurd.

Samo jedan primjer u prilog ove moje teze je genijalno djelo Samuela Becketta, pisca drame *U očekivanju Godota*. Pisac je zaokupljen problemom ljudske egzistencije i otuđenosti modernog života te prikazuje život kao besmisleno „trajanje“ ispunjeno patnjama i uzaludnim iščekivanjem spasa. Cijela radnja ove drame vrti se oko iščekivanja jedne osobe – Godota. Glavni likovi cijelo vrijeme čekaju Godota u nadi da će im njegov dolazak donijeti svjetlo u život. No, Godot nije došao. Tako se njihovo beskrajno čekanje Godota nastavlja.

Misteriozni Godot vuče se kroz cijelo djelo, ali važne činjenice – tko je on, kako izgleda i zašto ga protagonisti drame čekaju i kako im on može pomoći ne saznajemo. Jedina stvar koja im još zaokuplja pažnju u tom besmislenom čekanju jest kako se objesiti. No, apsurd biva još veći jer im to ne polazi za rukom jer je konop preslab, pa obećaju sebi da će se sutra objesiti ako Godot ne dođe.

Ova tragikomedija karikira stanje duha, napose suvremenog čovjeka. Ovdje je važno uočiti činjenicu da je moderni svijet, ovakav kakvoga mi poznajemo, rođen iz ideje mesijanske nade koja svoje korijene ima u kršćanstvu. Ono što se čini važnim pokazati jest činjenica da i danas, premda živimo u vremenu koji mnogi nazivaju „krajem povijesti“, mesijanska nada nije napustila svjetsku pozornicu, ali je teško, zapravo, gotovo nemoguće govoriti o njezinoj kršćanskoj odrednici. Naglasak nije na Kristovu ponovnome dolasku, na dovršenju i ispunjenju povijesti kroz ostvarenje Kraljevstva Božjega. Ispunjenje nije Kristov ponovni ulazak u povijest niti je vezano uz njegovu osobu, nego se spasenje i ispunjenje događa u samoj povijesti. Ovo razmišljanje je, kako kaže Benedikt XVI., bilo uporište za filozofiju Karla Marxa. Zapravo filo-

zofije povijesti Lessinga, Fichtea, Hegela i već spomenutog Marxa nisu ništa drugo nego kršćanska vizija objašnjena na sekularan način. Oni dakle ne priznaju nikakvo božansko djelovanje unutar povijesti, jer, prema njima, u samoj povijesti moguće je ostvariti savršenog čovjeka i savršeno društvo. „Religija se ostvaruje u filozofiji, razum dovršava religiju te ju istovremeno ukida i nadilazi“, ističe Hegel.

O posljedicama ove i ovakve misli ne moramo ni govoriti. Nemoguće je ostvariti savršeno društvo u samoj povijesti. To su mnogi pokušali revolucijama koje su donijele još većega zla. Povijest je već pokazala apsurdnost ovakve težnje koja ne vodi nikamo. Stoga će protestantski teolog J. Moltmann s pravom reći: „Dvadeseto stoljeće nije donijelo na svijet nikakve nove ideje, vizije ili utopije ko bi povijesti mogle dati neki smisao. Napredak toga stoljeća zasijan je ruševina i žrtvama i nema neke budućnosti u povijesti koja bi mogla popraviti i nekako nadoknaditi tolika trpljenja. Njemački filozof Walter Benjamin, koji je unatoč toga što je bio marksist ipak ustvrdio da se „pokretni most nalazi na drugoj obali“ i da nam „s druge obale treba priopćiti da smo slobodni“.

Kršćanska eshatologija i mesijanizam daje ovoj našoj povijesti smisao i omogućuje joj da bude povijest, a ne vječita sadašnjost. Naravno da razumijevanje mesijanizma iz kršćanske perspektive ovisi o razumijevanju Krista. Sveti Pavao život shvaća kao prodiranje *eshatona* u povijest. A to je izuzetno značajno jer se time nada u spasenje ne stavlja u drhtave ruke pojedinaca, država ili ekonomija.

### Fenomenologija govora o posljednjim stvarima u suvremenom društvu

Potrebno je promisliti o tome koliko je danas, u današnjem svijetu prisutan *eshatološki* govor. Mogla bi se zamijetiti stanovita tendencija koja ukazuje na neobjašnjivi strah od budućnosti. Dovoljno je uočiti pojavu sve većeg cvata različitih *osigurava-*



*jućih društava*, koja profitiraju zahvaljujući ljudskom strahu i nesigurnosti od budućnosti. Nadalje, današnji *plastični kirurzi* i *estetska kirurgija* imaju sve više posla; nije u pozadini toga samo želja – biti ljepši, već ona puno dublja, egzistencijalnija, a to je da se čovjek plaši ostarjeti, plaši se smrti. Želi po bilo koju cijenu, ako ne zaustaviti, onda makar usporiti taj prirodni tijek. Uz ovo, primjetno je i to da se „besmrtnost“ nastoji ostvariti pronalženjem i gomilanjem uvijek novih i drugačijih *intenzivnih doživljaja* (razne životne avanture, televizijski trenuci slave, droga...) koji mu trebaju podariti kratkotrajne trenutke potpunog zadovoljstva i neprolaznosti, vječnosti. Uzgred, na zapadu se pojavljuje jedna vrsta odioznosti prema tijelu pokojnika, pa postoje sahrane gdje se okupe rodbina i najbliži, ali tijelo pokojnika nije prisutno, njega će grobari naknadno sahraniti. Djeci se ne govori o smrti, ne dovodi ih se na sahrane. Jednostavno, smrt i umiranje shvaćaju se sve više kao najveći čovjekovi neprijatelji, kao najveći poraz, kao nešto što se, ako se već ne može izbjeći, onda barem može staviti sa strane i o tome ne razmišljati. To je pomalo šaljivo opisao jedan stari grčki filozof: „zašto da razmišljam o smrti: kad sam ja tu, smrti nema, a kad nastupi smrt, mene ionako neće biti“.

### Kršćanski mesijanizam i nada u posljednje stvari

Enciklika pape Benedikta XVI., *Spe salvi – U nadi spašeni*, na razumljiv način progovara o ljudskom životu i njegovim stremljenjima, nadanjima i konačnom smislu. Pitamo se, kao što i Papa na početku ovog pisma postavlja pitanje: što je to život? Je li to ono što svakog dana vidimo i doživljavamo? Je li život to da se rodimo, proživimo određeni broj godina – sretni, manje sretni, zdraviji, bolesniji, i na kraju da nas zakuju u 4 daske i zatrpaju u zemlju? Je li to život? Je li on zaokružen, omeđen *dvama kolijevkama*: nekoć one našega rođenja, gdje su položili naše tek rođeno tijelo, a drugom one od naše smrti, gdje će položiti naše beživotno tijelo? Koji je smisao života? Imamo li se čemu višem, većem nadati osim ovoga što svakodnevno vidimo?

Svatko od nas osjeća želju da želi živjeti, nijedan čovjek se ne radije smrti, ona nas instinktivno plaši, tjera nas da se borimo za život, za preživljavanje. Ali ne možemo živjeti beskonačno u ovakvom obliku. Vjerujem da nitko od nas ne bi poželio da njegov život traje idućih 5000, beskonačno godina. Kako je strašna sama pomisao na to! S jedne strane ne želimo umrijeti, ne želimo da pored nas umiru voljene i drage nam osobe, ali

## Aktualno

opet, s druge strane, ne želimo i ne možemo živjeti vječno u ovakvom stanju; evo paradoksa! Život je u sebi *proturječan*: ne želimo doživjeti smrt, a opet ne želimo živjeti beskonačno u ovakvom stanju.

Kako sad pomiriti te dvije krajnosti? Upravo ovaj paradoks otvara obzorje našega govora, vjerovanja, nade u jedan drugačiji, preobraženi život. Dakle, želimo pravi život, život kojemu ni smrt ne može nauditi. Želimo osjetiti život koji nije beskrajno nizanje dana u kalendaru. U sebi već instinktivno osjećamo klicu tog budućeg života i želimo mu se nadati. Sv. Augustin to divno kaže: „Tu stvarnost nimalo ne poznajemo; i u trenucima u kojima mislimo da smo je dotakli, nismo još do nje došli. Ipak, i u svom neznanju znamo da ta zbiljnost mora postojati. Ne poznajemo taj ‘pravi život; ipak znamo da mora postojati nešto što ne poznajemo, neka poznata nepoznanica, i u sebi ćutimo da nas to nešto sebi vuče.“ Možemo zaključiti da naš život za sada nije još dovršen, da smrt nije kraj, već prekretnica, a ono što ćemo bit, kaže sv. Pavao „još se ne očitova, ali znamo da ćemo bit njemu slični“, tj. Isusu Kristu.

Mi se kao ljudi vrlo lako naviknemo na svakidašnji život, na svakidašnje radosti i žalosti, probleme i križeve. Olako zaboravljamo da će i naš život jednom, prije ili kasnije, doživ-

jeti svoj kraj, da će sve ovo što sada vidimo nestati, da će sve jednom morati doživjeti svoju promjenu, jer, u konačnici, nismo rođeni samo za ovaj život.

Stoga je značajno, napose za nas kršćane, promišljati o ovoj temi. „Eshaton“ na grčkom znači *posljednji, konačni*. Prema tome, eshatologija bi bila teološka znanost koja se bavi posljednjim stvarnostima. Odmah valja razgraničiti što se misli pod pojmom „posljednje stvari“. Možda nam na prvi dojam riječi posljednje, zadnje, konačne stvari bude nelagodan osjećaj. Svrtaču naše misli na neminovni kraj našega života, na smrt, koja ima zadnju riječ u ovom zemaljskom životu.

Kada se govori o posljednjim stvarima, u kršćanskoj se teologiji prvenstveno misli na stvarnosti koje će se dogoditi u budućnosti: najprije *na Drugi Kristov dolazak*, kada će, kako molimo u Vjerovanju, „doći suditi žive i mrtve“, te će se zbiti sveopće uskrsnuće mrtvih, uskrsnuće tijela i konačni sud.

Nadalje, eshatologija govori i o „rezultatu“ tog sveopćeg suda, koji, s obzirom na naše življenje može biti dvojak: ili blaženi život u vječnosti s Bogom, ili vječni život bez Boga, tj. prokletstvo.

No, eshatologija kao pojam i značnost ne obuhvaća samo ono što smo

malo prije rekli: kraj svijeta, pakao raj i čistilište, strašni sud, uskrsnuće mrtvih, nego ponajviše eshatologija obuhvaća *novi poredak postojanja*, stanje krajnjeg preobraženja, novo nebu i novu zemlju, koje je predmet molitve i kršćanske nade. Jednom riječju eshatologija želi promišljati o životu, ali o jednom drugačijem od sadašnjeg, koji već sada na zemlji počinje a svoj dovršetak ima nakon sveopćeg suda i uskrsnuća mrtvih.

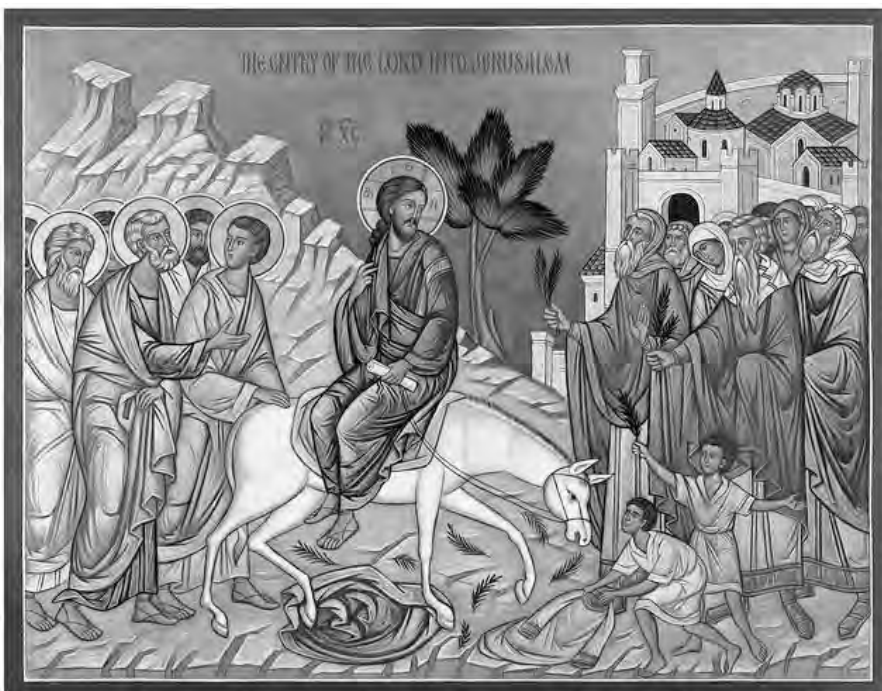
## Eshatološki govor u Crkvi

Crkvena povijest po pitanju ove teme vrlo je kompleksna, jer se mijenjala slika tog „posljednjeg vremena“ kroz povijest. Prvi kršćanski vijek obilježen je radosnim iščekivanjem, nadom. Ponekad se išlo predaleko u tome da su ljudi prestali raditi, ženiti se, prestali planirati jer će Krist doći svakoga trenutka. Srednji vijek je obilježen također snažnim eshatološkim govorom, međutim, naglasak je često puta bio na strahu. Suvremeno doba bilježi lagani zaborav eshatologije kao važne teme kršćanske teologije. Međutim, iako se može prigovoriti nedostatak govora o ovoj temi, ipak valja zamijetiti kako je sveukupni liturgijski ustroj Crkve zapravo eshatološki. Promotrimo samo ustroj jedne liturgijske godine:

- Advent – *iščekivanje Mesije*
- Božić – *prvi dolazak Mesije*
- Korizma – Uskrs – Uzašašće
- Krist Kralj – *posljednja vremena* – *drugi Kristov dolazak*.

Zapravo sve ovo o čemu govorimo sadržano je u Svetom pismu. Duh evanđelja, Pavlovi i drugih poslanica, a napose knjige Otkrivenja zapravo je usmjerenje prema novom životu, životu s Bogom.

Zaključujem – za razliku od sekularnoga čovjeka, religiozni čovjek nije „osuđen“ na čekanje nekog nepoznatog Godota, koji mu ne može osmisliti život niti ponuditi spasenje. Ova povijest mora jednom završiti u ovakvom obliku, ali vjerujemo i to da ona teži svome ispunjenju i ostvarenju u Bogu koji je Alfa i Omega.





## Duhovna obnova Franjevačkog svjetovnog reda

Franjevački svjetovni red i svi simpatizeri franjevaštva i ove su godine od 13. do 16. studenog u crkvi sv. Michaela u Subotici imali redovitu duhovnu obnovu, koju je u organizaciji prvog reda i napose OFS-a održao karizmatik fra Smiljan Dragan Kožul OFM iz Zagreba. Duhovna obnova je bila pretežito namijenjena franjevačkim svjetovnjacima ali i svim simpatizerima franjevačke duhovnosti.

Prvi dan duhovne obnove tema je bila „Isus Krist je došao da ozdravi čovjeka u duhu, duši i tijelu“. Nakon uvoda u duhovnu obnovu, krunice - otajstva svjetla (Pokret krunice za obraćenje i mir), fra Smiljan je na svetoj misi koja je uslijedila nakon toga, podsjetio da je Krist naviještao Radosnu vijest, opraštao grijeha, liječio bolesne i oslobađao opsjednute, ali on to čini i danas.

Tema drugoga dana obnova bila je „Dođite k meni svi vi izmoreni i opterećeni, ja ću vas izliječiti.“ Dan je započeo jutarnjim klanjanjem, biblijskim razmatranjem i molitvom za pojedince, a u poslijepodnevnom satima bila je prilika za osobnu ispovijed kod fra Smiljana. U sklopu programa molila se krunica, a važno je istaknuti kako je fra Smiljan pokretač Pokreta krunice za obraćenje i mir. U svetoj misi je istaknuto da je Krist osnovao Crkvu i ustanovio sedam svetih sakramenata za život vječni. Uslijedilo je klanjanje s molitvom za duhovnu obnovu i iscjeljenje rana duha duše i tijela. Na završetku je prikazan film **Dražena Bušića** „Mistične pojave u kršćanstvu.“

Treći dan susreta u prijepodnevnom satima bilo je biblijsko razmatranje i molitva za pojedince, te se poslijepodne nastavilo osobnom ispovijedi. Tema dana je bila „Ukorijenimo svoje živote u Kristu“, a u svetoj misi naznačeno je kako sakramenti pokore, euharistije i bolesničkog pomazanja ozdravljaju duh, dušu i tijelo. Nakon svete mise upriličena je podjela sakramenta bolesničkog pomazanja a potom je prikazan film o karizmatičkom pokretu u Katoličkoj crkvi.

Duhovna obnova se završila u nedjelju 16. studenog s temom „Uloga Blažene Djevice Marije u djelu spasenja“ gdje smo u svetoj misi obnovili krsna obećanja i posvetili svoje živote Bezgrješnom Srcu Marijinom. Pater Smiljan je rasvijetlio i prikazao ulogu Blažene Djevice Marije u djelu spasenja. Na kraju mise je slijedio blagoslov soli, vode, ulja, nabožnih predmeta, odjeće za bolesne i lijekove. Duhovnu obnovu glazbom je pratio sastav „Betlehem“.

**Silvester Bašić, OFS**

## Tavankut: Djeca za stare

Djeca nižih razreda OŠ „Matija Gubec“ iz Gonjeg Tavankuta i djeca vrtića priredili su 7. studenog lijepo iznenađenje starijim osobama. Toga dana u prostorijama škole djeca su za desetak starijih osoba priredili prigodni program.



Poslije programa u školi djeca i stari su se uputili zajednički autobusom na Palić gdje ih je besplatno ugostila uprava ZOO vrta i omogućila razgledanje životinja i predivne prirode. Predivno i toplo vrijeme svima je godilo. Svu brigu

oko starih preuzela su djeca koja su s puno ljubavi i brižnosti pomagali kao tumači i voditelji. Poslije dvosatnog obilaska ZOO vrta na Paliću vratili smo se u Donji Tavankut u restoran „Galerija“ čiji je vlasnik HKPD „Matija Gubec“. Tu su nam domaćini pripremili ukusni objed. Djeca su prije ručka uz pratnju župnika **Franje Ivankovića** starima otpjevali nekoliko pjesama. Poslije ručka, prije rastanka, djeca su starima uručila prigodne pakete hrane.

U ostvarenju ovog divnog programa zajedništva i dobrote uključili su se, svatko na svoj način i prema mogućnostima: Caritas Subotičke biskupije, Župa Tavankut, ZOO Palić, Sutrans Subotica, OŠ „Matija Gubec“ Tavankut i HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta. Za djecu i stare ovo je bio jedan nezaboravni doživljaj o kome će se dugo govoriti. /I. P./

## Proštenje u Čonoplji

**Rimokatolička zajednica u Čonoplji svečanom svetom misom proslavila je 9. studenog proštenje.**

Rimokatolička crkva duga 44, a 12 metara široka, na čijem glavnom oltaru je slika velike Gospe, podignuta je 1761. na čast Svih svetih, te je od tada u par navrata renovirana. Kako je ove godine Dušni dan po kalendaru pao na nedjelju, mjesni župnik **vlač. Endre Horváth** dao je prvenstvo pokojnicima te je misnu žrtvu odlučio slaviti tjedan dana kasnije. Uz čonopljskog župnika svojom homilijom euharistiju prigodom proštenja uzveličali su **vlač. István Sutka**, prefekt segedinskog sjemeništa te **vlač. Ivica Ivanković Radak**, kapelan iz Bačkog Petrovog sela. Živa crkva u Čonoplji trenutačno broji oko petstotinjak vjernika, a nekada je bila mnogobrojna, i služba u domu Gospodnjem se odvija na dva jezika: mađarskom i hrvatskom. Naime u XVII. stoljeću se u Čonoplju doseljavaju Hrvati iz skupine Bunjevaca, a u XVIII. i XIX. stoljeću Nijemci, koji su 1944. u najvećem broju protjerani. Prvo veliko naseljavanje Mađara bilo je 1752., a Slovaka u trećem velikom valu naseljavanja Čonoplje (1803.-1810.) Danas većinu pučanstva čine pravoslavni vjernici naseljeni 1945. te izbjegle osobe iz Hrvatske tijekom Domovinskog rata. Revnosni vjernici i mjesni župnik vode brigu i o kapelici između Čonoplje i Lemeša i tri puta tijekom godine se ondje okupljaju oko stola Gospodnjeg. /Željko Zelić/



## Kapitalna investicija u crkvi sv. Lovre

Koncem listopada započeti su skupi i komplicirani radovi u cilju eliminiranja vlage iz zidova crkve sv. Lovre u Sonti. Ova kapitalna investicija realizirat će se u dvije faze, a ukupna cijena materijala i radova iznositi će cca 1,8 milijuna dinara, uz neograničenu garanciju za izvedene radove.

Izvođač radova, PP Hidroizolacija Živanović iz Sombora izradu horizontalne hidroizolacije zidova vršit će specijalnim strojem s dijamantskom sajлом, a ovisno o debljini zidova i ručnim strojevima i alatima. U rezove se ubacuje specijalna ekspanzirajuća masa, a u nju se utiskuju atestirane plastične igrostop šine, izrađene po tehnologiji talijanske firme Commer. Veliku potporu ovoj investiciji dala je i lokalna zajednica. Na prethodnoj sjednici Vijeće MZ Sonta odobrilo je iz sredstava mjesnog samodoprinosu 300.000 dinara za ovu namjenu,



a potom je i predsjednik općine Apatin dr. Živorad Smiljanić odobrio dodatnih pola milijuna dinara iz općinskog proračuna. Sončanski župnik vlč. Josip Kujundžić, poslije iskustva s rješavanjem istih problema u crkvama župe Vajska-Bođani, prezadovoljan je ovakvim razvojem situacije.

Ivan Andrašić

## Misa zahvalnica u Sonti

U zahvalnost Bogu za ovogodišnje plodove, u nedjelju 9. studenog, u crkvi sv. Lovre u Sonti održano je misno slavlje. Svetu misu zahvalnicu slavio je gost, župnik iz Male Bosne, vlč. Dragan Muharem, a suslavio sončanski župnik, vlč. Josip Kujundžić.

U nadahnutoj propovijedi vlč. Dragan je govorio o zahvalnosti općenito, ne samo o zahvalnosti Bogu. Zahvaliti nekome znači da smo primijetili njegov dar, da nas je obradovao ne samo dar, nego i onaj koji nas je darovao, rekao je među ostalim vlč. Dragan. Simbolične darove na oltar su prinostili vjernici odjeveni u šokačke narodne nošnje i sončanski ministranti.

Na kraju, pročelnik Pastoralnog vijeća Zlatko Klecin zahvalio je svima koji su na bilo koji način pridonijeli svečanom ozračju u crkvi sv. Lovre. /Ivan Andrašić/



## Spomendan Svih svetih i Dušni dan u Lemešu, Riđici i Stanišiću

Na blagdan Svih svetih vlč. Antal Egedi predslavio je svečanu svetu misu u lemeškoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije. Ovaj blagdan se slavi od IV. stoljeća, a po odluci pape Grgura IV. iz 835. obilježava se 1. studenog.

Isti poštovatelji krunice i kruničarska društva okupljeni na posebnoj večernjoj pobožnosti molili su krunicu na mađarskom i hrvatskom jeziku u kapeli Gospe od milosrđa na lemeškoj Kalvariji za spasenje duša svih vjernih mrtvih. Okupljeni su se obvezali da će molitvu za pokojnike nastaviti u svojim domovima kroz cijeli mjesec studeni do početka zornica. Blagoslov vjernih počivališta u Lemešu počeo je popodne na blagdan Svih svetih na novom groblju, a potom i na centralnom groblju blagoslovnim molitvom kod velikog križa. Misa na spomen svih vjernih pokojnika prikazana je na Dušni dan u crkvi. Na dan Svih svetih zvona u tornju lemeške crkve digla su glas na svakih



sat do dugo u noć i tako pozvala vjernike na molitvu za pokojne. Listopadska večernja pobožnost provodila se kroz cijeli mjesec listopad i privedena je kraju u petak, 31. listopada. Sveta misa u Riđici na dan Svih svetih služena je u 10,30 sati, a na Dušni dan u 11,30 sati. Obje misne žrtve slavljene su na groblju u kapeli Žalosne Gospe da bi vlč. Egedi odmah zatim blagoslivljao ovozemaljske ostatke pokojnika. Na blagdan Svih svetih misna žrtva u Stanišiću je prikazana u 12, a na

Dušni dan u 13 sati u crkvi Imena Marijinog. Vlč. Egedi blagoslivljao je grobove pokojnika u Stanišiću oba dana poslije svete mise. Blagoslov u Stanišiću protekao je kolektivno, za razliku od drugih naseljenih mjesta, kako bi svi okupljeni mogli odati počast svim vjernim pokojnicima koji se spominju u molitvi, idući u procesiji od jednog do drugog počivališta. Ovo su svakako pravi dani za iskazati suosjećanje i empatiju, mo-

leći za sve preminule, pogotovo za one kojih se nitko ne sjeti u molitvi tijekom godine. Koliko nam je stalo do pokojnih svjedoče barem ova dva dana i žive slike groblja, punih cvijeća i gorućih lampiona. /Željko Zelić/

## Međureligijska tribina o dolasku Mesije

Međureligijska tribina „Djeca smo Abrahamova“ održana je 18. studenog po četvrti put u Velikoj vijećnici Gradske kuće s temom „Dolazak Mesije“. Nakon kraćih izlaganja predstavnika pet vjerskih zajednica u Subotici, moglo se čuti da je mesijanizam ono što spaja sve vjere, a da se različito doživljava i opisuje osoba Mesije.



Iščekivanje Mesije temelj je kršćanske vjere koja Isusa Krista smatra mesijom, rekla je pastorica Evangeličke kršćanske Crkve **Szófia Mengyán** na početku svoga izlaganja. Opisujući vrijeme u kojemu je Isus djelovao, ona je rekla da u situaciji intenzivnoga iščekivanja mesije, Isus nije došao da bi Izrael oslobodio od rimskog ugnjetavanja i izdigao židovski narod iznad ostalih, već da oslobodi cijelo čovječanstvo. Szófia Mengyán je dodala kako sva proročanstva koja govore o Isusu kao Mesiji tijekom povijesti pokazuju da je Isus bio među nama, kao i da će on biti taj Mesija koji će se vratiti.

Židovi već 3300 godina gaje nadu da smrt nije vječna, već da će jednog dana doći izbavitelj ili spasitelj. Svi proroci starog vremena bavili su se dolaskom Mesije, ali je teško reći kada će on doći, napominje **Tomislav Halbrorh**, svećenik Židovske vjerske zajednice i dodaje da sveta knjiga Tora zabranjuje predskazivanje datuma Mesijinog dolaska.

*U svakom slučaju, kada dođe Mesija uskrsnut će mrtvi, ali ne svi mrtvi nego Židovi. Zato svi Židovi, jer ovu vjeru su izmislili Židovi za sebe, ona nije univerzalna. Ali su dodali da će uskrsnuti pravednici iz drugih vjera. Tisuću godina po uskrsnuću ljudi će izgubiti tijelo i u Rajski vrt će ići duše bez tijela te će cijeli dan, i sinovi i kćeri, izučavati Toru. Što je najveće uživanje jednog čovjeka? Izučavati Bibliju. I to je, dakle, budućnost za kojom žudimo.*

## Rimokatolička crkva u Riđici na meti razbojnika

Mještani Riđice primijetili su 21. listopada da je rimokatolička crkva Uzašašća Gospodina našega Isukrsta po treći put u posljednjih desetak godina obijena, te obavijestili policiju i lemeškog župnika vlč. **Antala Egedija**.

Kako je rimokatolička vjerska zajednica u Riđici malobrojna i broji oko stotinjak vjernika i nema svećenika sa stalnim boravkom u mjestu, brigu o crkvi preko tjedna vode sami revnosni vjernici. Po riječima župnika vlč. Egedija, koji službeno obilazi i Riđicu, ukradeni su kalež, plitica, zvonce, izrađeni od plemenitih materijala posude za vino i vodu, te drugi sitni inventar, i izvršena premetačina po sakristiji i koru u potrazi za vrijednim stvarima. Po njegovoj procjeni sentimentalna vrijednost ukradenih obrednih predmeta je neprocjenjiva a materi-

Dobar dio proročanstava očitovao se na povijesnoj osobi Isusa iz Nazareta, a potvrđuje ga i ambijent koji se oko njega događao. To potvrđuju i izvanbiblijski izvori, kaže otac **Dragan Stokin** iz Srpske pravoslavne Crkve i napominje da Isus nije došao i otišao samo tako, ostavio nam je Duha Svetog.

*Isus je ostavio Duha utješitelja i time dao svakome tko želi, sada i ovdje, da sudjeluje u njegovom načinu postojanja, njegovom bivstvovanju. Tako mi kršćani ne čekamo Mesiju, za nas je Mesija došao, za nas je Mesija tu. Mi samo čekamo punoću kraljevstva njegovog. Čekamo da se ono do kraja napuni dobrima. Ovdje ne mislim da su samo kršćani ti koji će se spasiti. Ja iskreno vjerujem da će svi ljudi molitvama i čistoga srca biti spaseni.*



Posljednje izlaganje imao je svećenik Rimokatoličke crkve vlč. **Dragan Muharem** koji je rekao da nas sve povezuje mesijanizam.

*Ono što nas povezuje jest sama ta ideja mesijanizma. I ne samo nas religiozne ljude, nego mesijanizam postoji u sekularnoj misli. Tako bih rekao da je mesijanizam, bez obzira kako ga shvaćali, izraz ljudske čežnje za spasenjem i otkupljenjem. Unatoč razlikama našega shvaćanja osobe Mesije, slažemo se svi u bitnom. Ova povijest mora jednom završiti u ovakvom obliku, ali vjerujemo i to da ona teži svojemu ispunjenju i ostvarenju u Bogu koji je pravedan, koji je početak i kraj.*

Tribina je završena židovskim običajem dijeljenja blagoslovljenog kruha, a nazočnima se obratio i predsjednik Skupštine Grada Subotice **Ilija Maravić**, koji je zahvalio publici i sudionicima tribine te naglasio da će Grad podržati konkretnije i više buduće tribine, u kojima se nastoji spoznati međusobne različitosti što pridonosi međusobnom boljem razumijevanju.

Tribinu je podržala Fondacija Konrad Adenauer iz Beograda. (**Marina Kujundžić Kovačić** - [www.radiosubotica-danas.info](http://www.radiosubotica-danas.info))



jalna iznosi preko 700 eura. Ukradeni predmeti bili su relikvije i antikviteti pa je njihova stvarna vrijednost mnogo veća od navedene. Razbojnici su u noći sa ponedjeljka na utorak ušli kroz kapelicu sv. Ane koja je u sklopu crkve, nakon neuspjelog pokušaja kroz sakristiju, i oruđem teško oskrvnuli svetohranište, razvalivši vrata na njemu, te iz njega ukrali ciborij sa kojeg je tom prilikom otpao križ a pohranjenu hostiju rasuli. Vjernici su zgroženi, izražavaju nezadovoljstvo i ovakav čin pogađa ih ne samo duhovno nego i materijalno. Polazu nadu da će nadležne službe učiniti sve što je u njihovoj moći da se otuđeni predmeti vrata a počinitelji privedu pravdi. U prošloj pljački oskrvnuti su sarkofazi u podrumu crkve kada su lubanje pokojnika izvađene i poredane ispred oltara. Postavlja se pitanje je li „modernom“ čovjeku pod izgovorom mode, trenda ili suvremenog životnog stila išta više sveto i kolike su granice nemorala i drskosti pod izgovorom neimaštine pomjerene u krajnost?! /**Željko Zelić**/

## Nova knjiga Lazara Novakovića „Recept“

Nova knjiga meditativne proze Lazara Novakovića, svećenika i književnika, pod nazivom *Recept*, u nakladi Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, iz tiska će izaći polovicom mjeseca studenog 2014. godine. Knjigu je ilustrirala Ružica Mikić Žigmanov, a uredila ju je Katarina Čeliković.



Knjiga donosi 53 meditacije na 120 stranica, a podijeljena je u četiri poglavlja: „Divan je to recept“, „Rastimo u krepostima“, „Blagoslova dar“ i „Druga obala“. Knjiga izlazi u nešto većoj tiraži, u 700 primjeraka.

Na početku knjige autor se obraća čitateljima sljedećim riječima: „Knjigu posvećujem svima koji su me u mojoj teškoj bolesti pomogli: molitvom, lijepom riječi i dobrim djelima. Isus – Dobrota beskraja obdario sve obilno

svojim darovima! To želim i za to molim!“

U svom pogovoru književnik Tomislav Žigmanov kaže kako je ova knjiga „na tragu ranijih – nabožna je tematikom, jasno pisana, kratka forma, jednostavna u stilu, a mudrosna je intencijom. Takvog smo, naime, ovog samozatajnog i svećenika blage naravi upoznali kao pisca u njegovim ranijim knjigama kratke proze *Pismo (a) o Isusu* (Subotica, 2003.) i *Sjetim se Ane* (Subotica, 2008.), čiji je sadržaj u većini bio prije objavljen u katoličkoj periodici na hrvatskome, prije svega u

*Zvoniku*. Slično je i ovoga puta – knjiga *Recept* donosi izbor iz njegovih napisa objavljenih, osim u najdugovječnijem katoličkom listu u Bačkoj *Zvoniku*, i u župnom listiću *Svjetiljka*“.

„No, sada su sadržajne sastavnice posve drugačije – nije više samo riječ o pričama o poučnim zgodama iz života ili pak epistolama upućenih Bogu Sinu, nego se u ovoj knjizi smjera na nešto uvelike drugačije – donijeta su razmišljanja o krepostima, darovima, pojavama iz života, velikim osobnostima iz povijesti kršćanstva, izazovima pred kojima se čovjek nalazi, kao što je bolest... Drugim riječima, ostavši vjeran sebi kao vrsnom piscu meditativne proze kršćanske provenijencije i svojem prepoznatom lapidarnome načinu pisanja, Novaković svojom novom knjigom tek proširuje tematiku svojega književna interesa ka drugim, iz vizura kršćanskoga svjetonazora, za život čovjeka važnim fenomenima, što onda prati i primjerenija književna forma – značajnija zastupljenost refleksivnih elemenata u kratkoj prozi“, piše u pogovoru Žigmanov.



Lazar Novaković rođen je 28. kolovoza 1958. godine u Subotici od oca Nikole i majke Marge r. Ivić. Nakon klasične sjemenišne gimnazije „Paulinum“ u Subotici, diplomirao je teologiju u Zagrebu. Za svećenika ga je zaređio biskup Matija Zvekanović 14. kolovoza 1983., a Mladu misu je proslavio u rodnoj župi sv. Roka 21. kolovoza iste godine. Kao svećenik službuje u Sonti, Somboru, Subotici, Maloj Bosni i Đurđinu dok se nije razbolio (2013.). Sada živi u svećeničkom domu „Josephinum“ u Subotici. Pjesmama se javlja u sjemenišnom listu *Lux* i kao bogoslov u *Vjesniku biskupa Langa*. Suradivao je u listu *Bačko klasje*. U katoličkom mjesečniku *Zvonik* objavljuje meditacije, a uređivao je *Poetski kutak*. U nakladi Katoličkog instituta (sada društva) za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ u Subotici objavljene su mu knjige meditacija *Pismo (a) Isusu* (2001. i 2003.) i *Sjetim se Ane* (2008.).

U svom pogovoru književnik Tomislav Žigmanov kaže kako je ova knjiga „na tragu ranijih – nabožna je tematikom, jasno pisana, kratka forma, jednostavna u stilu, a mudrosna je intencijom. Takvog smo, naime, ovog samozatajnog i svećenika blage naravi upoznali kao pisca u njegovim ranijim knjigama kratke proze *Pismo (a) o Isusu* (Subotica, 2003.) i *Sjetim se Ane* (Subotica, 2008.), čiji je sadržaj u većini bio prije objavljen u katoličkoj periodici na hrvatskome, prije svega u

## Proslava sv. Cecilije u crkvi sv. Roka u Subotici

Svečanom svetom misom koju je predvodio župnik mons. dr. Andrija Anišić župni zbor župe sv. Roka u Subotici svečano je 22. studenog proslavio blagdan sv. Cecilije, svoje nebeske zaštitnice.

Na misi su osim pjevača sudjelovali i mladi iz VIS-a „Proroci“ koji nedjeljom sviraju i pjevaju na večernjoj svetoj misi. Zborom je ravnala s. Silvana Milan, a za orguljama je bio mr. Ervin Čeliković. Na misi u slavlju sudjelovali su i članovi Radnog odbora Pastoralnog vijeća župe.

U uvodu u svetu misu župnik Andrija Anišić je pozvao pjevače da se u toj svetoj misi i inače u liturgiji pridržavaju vrlo konkretne upute biskupa Mije Gorskog, koji je na proslavi sv. Cecilije u zagrebačkoj katedrali, na kojoj je sudjelovalo dvadeset župnih zborova, upozorio da za vrijeme euharistijskoga slavlja pažnja vjernika ne treba biti toliko usmjerena na to kako će slavlje izgledati ili na savršenu izvedbu pjesama, nego na to koliko će ta služba za one koji sudjeluju biti spasonosna. Trajna opasnost za sve sudionike u liturgiji je upravo preveliko skretanje pažnje na navedene elemente: *U tome času i vi, dragi crkveni pjevači i glazbenici sudjelujete kao službenici liturgije, izražavajući pjesmom i klicanjem najčistije i najdublje štovanje. To je pjesma života, pjesma uskrsnuća.*



*Stoga, ne pjevajte samo glasom. Pjevajte srcem! Ne pjevajte samo radi sebe ili zajednice, pjevajte radi Boga koji nas milosrdno pohađa. I budite svjesni: lijepo je skladno pjevanje, ali je ljepši sklad duše. Dok brižno pratite notni zapis ili ruku zborovođe koji sve usklađuje, ne zaboravite svoju pozornost usmjeriti na Isusove riječi i Božju ruku koja ravna našim životima.*

Nakon svete mise članovi župnog zbora župe sv. Roka u Subotici, VIS-a „Proroci“ i članovi Radnog odbora Pastoralnog vijeća nastavili su slavlje. Bilo je veselo. Župnik je zahvalio svim pjevačima, sviračima a napose voditeljici zbora s. Silvani Milan, orguljašu mr. Ervinu Čelikoviću kao i mladim „Prorocima“ što svake nedjelje uzdižu srca i duše župljana da lakše i bolje slave Gospodina. /A. A./

Subotica – Sv. Rok

## Slavili smo svetkovinu Svih svetih i molili za pokojne

Ove godine, prvi put smo imali misu za pokojnike na našem groblju na Svetkovinu Svih svetih. Misu je predvodio župnik mons. Andrija Anišić kod kapele sv. Ane.



Poslije svete mise okupljeni vjernici su s upaljenim svijećama pošli do drvenog križa koji je prebačen na novo, vidljivo mjesto. Ondje je bio Obred molitve za pokojne, a svatko je u šutnji pred križ stavljao svoju upaljenu svijeću i mislio na pokojne za koje je molio. Posebno smo se sjetili onih pokojnika za koje nitko ne moli. Svi koji su se pričestili na misi namijenili su i potpuni oprost za nekog od pokojnika.

Na Dušni dan večernju misu smo prikazali za sve naše pokojne župljane koji su umrli u posljednjih godinu dana. Pročitali smo s poštovanjem i ljubavlju sva njihova imena i žarko molili da ih Gospodin pridruži svojim anđelima i svetima u nebu a utješi one koji za njima tuguju. Na ovoj misi, već dvadesetak godina s nama su u zajedništvu i radnici PP „Funero“



## Događanja u Subotičkoj biskupiji

na čelu s vlasnikom **Józsefom Miskolcijem** i direktoricom **Brigitom**. Hvala im na pomoći i dostojanstvenom sahranivanju naših pokojnika i hvala na suradnji oko izdavanja naše kapele za sahrane.

Zahvaljujemo JKP „Pogrebno“, napose direktorici **Vesni Prčić**, koji su nam odobrili premještanje križa. Hvala radnicima „Pogrebnog“ koji su ga prenijeli i postavili na novo mjesto. Vjerujem da će taj križ postati drago mjesto svima koji dolaze na naše groblje a osobito o svetkovini Svih svetih i Dušnoga dana.

Vjerujem da su naše molitve pomogle mnogima da se danas pridruže svim svetima u nebu. I znam da će sad oni za nas puno moliti. Molit će za našu svetost i za našu sreću ovdje na zemlji i da im se pridružimo u vječnosti.

Svi su na putu prema smrti, prema vječnosti. I za taj trenutak, za taj događaj se moramo pripremati. Isus nam je sve otkrio, sve objavio. Svatko može u svakom trenutku znati da li je njegovo mjesto u nebu ili u paklu. Ljubav je vječnost, ljubav je nebo! Ako smo LJUBAV, ako ljubimo jedni druge kao Isus, pa i neprijatelje – za nebo smo, ako ne... nek nam se Bog smiluje!

*župnik Andrija*

## Proslava sv. Cecilije u Subotici

Na blagdan sv. Cecilije, zaštitnice sakralne glazbe i glazbenika, u prostorijama HKC „Bunjevačko kolo“, okupila se nekolicina zborova i njihovih voditelja.

Na slavlju su bili katedralni zborovi „Albe Vidaković“ i mađarski „Sveta Terezija“, zatim zbor Društva „Ivan Antunović“ „Collegium musicum catholicum“, dječji katedralni zbor „Zlatni klasovi“, te župni zbor Presvetog Trojstva iz Male Bosne. Radosnom zajedništvu prethodila je svečana sveta misa u katedrali koju je predvodio župnik mons. **Stjepan Beretić**, na kojoj su pjevali združeni zborovi. /Zv/



## 70 godina mučeništva novosadskih franjevaca

U franjevačkoj crkvi sv. Ivana Kapistrana u Novom Sadu, u subotu 25. listopada, svečanom liturgijom proslavljen je spomen na 70. obljetnicu mučeništva novosadskih franjevaca p. Krizosztoma Köröszösa i p. Kristófa Kovácsa. Misu je predvodio apostolski nuncij u Srbiji nadbiskup Orlando Antonini, uz koncelebraciju subotičkog biskupa Ivana Pénzesa, apostolskog egzarcha za grkokatolike u Srbiji Đure Džudžara, provincijalnog ministra Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda Ilije Vrdoljaka OFM, te redovničkih i biskupijskih svećenika iz Srbije, Mađarske i Hrvatske.

Molitva za uspjeh procesa koji se pred Kongregacijom za kauze svetaca vodi za beatifikaciju pet franjevaca-mučenika poslijeratnih režima u Mađarskoj i Jugoslaviji, među kojima su i dvojica novosadskih franjevaca, upućena je Gospodinu na njihovom spomen mjestu, u pokrajnjoj niši u samoj crkvi (koje je otvorio i blagoslovio upravo nuncij Antonini 2011. godine). Nakon mise otvorena je izložba likovnih radova na temu „Život za stado“, a u pripremi je i monografija o povijesti novosadske franjevačke crkve i samostana, čiji su p. Krizosztom i p. Kristóf osnivačiji.



Otac Krizostom (1909.-1944.) rodio se u Pečuhu. Na krštenju je dobio ime Imre. Franjevački habit je obukao 1925. godine u Szécsényu (Sečenju). Tu je bio franjevački novak i tu je položio svoje privremene redovničke zavjete. Svečane zavjete položio je 1930. godine u Gyöngyösu (Đendešu), gdje je primio i svećeničko ređenje 1932. godine. Između 1932.-35. u Gyöngyösu je obavljao službu propovjednika, kapelana, učitelja pjevanja braće nesvećenika, voditelja

skauta. Godine 1935. postavljen je za vikara samostana u Szigetvaru odakle je vraćen u Szécsény. Godine 1937. premješten je u Mohač, odakle 1937. godine odlazi u New York za mađarskoga pučkog misionara. Godine 1940. i 1941. živi u samostanu u Simontornyi (Šimontornji). Godine 1942. postaje vojnim kapelanom, a od 23. srpnja 1943. godine gvardijanom novoosnovanoga bratstva u Novom Sadu, gdje djeluje kao propovjednik, ispovjednik i duhovnik franjevačkoga Trećeg reda.

Partizani su 26. listopada 1944. preuzeli vlast u Novom Sadu. P. Krizostom je već unaprijed računao s tim, i zbog toga je htio spasiti braću koja su ostala s njim. Prilikom uhićenja jedan od braće je uspio ishoditi da p. Krizosztoma puste zbog bolesti. On je to međutim uvjetovao da puste i njegovu braću na slobodu. Stražari to nisu prihvatili te su 26. listopada i njega odveli u logor, u okolici Kača. Vojnici su 27. listopada u 22 sata došli i pročitali između ostalih i ime p. Krizosztoma, s time da su ga pod izlikom puštanja kući smjestili u drugu baraku. Dana 28. listopada 1944. godine, navečer između 20 i 21 sat, prozvana su osobe svezali po troje i prisilili ih na trčanje. Vojnici su ih tukli do smrti. Stanovnici barake promatrali su kroz prozor taj događaj. Vojnik koji je sljedećega dana donio hranu ispričao je da su „starog popa na smrt pretukli“. Drugoj dvojici franjevaca su naredili da iskopaju masovnu grobnicu za ubijene.



Otac Kristóf je rođen 16. prosinca 1914. u Jászberényu (Jasberenu). Na krštenju je dobio ime István. Franjevački habit je obukao u Szécsényu 1933. godine gdje je proveo svoj novicijat i položio prve redovničke zavjete 1934. godine. Svečane zavjete je položio 1937. godine u Gyöngyösu, a tu je bio zaređen i za svećenika 1938. godine. Prije dolaska u Novi Sad, službovao je u više samostana Mađarske franjevačke provincije. Prema izvorima koje čuva Provincija, po-

sebno je molio premještaj u novosadski samostan, jer je kao svećenik htio umrijeti za svoju vjeru. Kako se približavala opasnost, svjesno je odabrao da ostane među povjerenim mu vjernicima, iako je imao mogućnost otići. Uhićen je 26. listopada 1944. godine. Dana 28. listopada ubili su njegova gvardijana, p. Krizosztoma. Kad god mu se pružila prilika, p. Kristóf se kretao među zarobljenima, razgovarao s njima, i zbog toga su ga zavoľjeli. Skupa s njegovim subratom p. Mihaljom i jednim dijelom zarobljenika 1. studenoga tjerali su ga prema Petrovaradinu. Tu su njih dvojica dobar dio proveli u ispovijedanju, a 2. studenog su morali nastaviti hod. Sa svećenicima su posebno okrutno postupali. Vojnici su ih namjerno izdvajali iz kolone uzvicima: „Popovi napred“. Njihovu dušobrižničku prisutnost su pripisivali služenju fašistima. Kristófa i Mihalja su prisiljavali da nose oružje i tako trče, udarali su ih željeznim šipkama i puškama, kundacima su ih tukli po leđima. Od udarca šipke Kristófovo čelo je ranjeno, a od batiranja nije više mogao hodati. Bližnji su mu pritekli, ali je izgubio svijest. Posljednje riječi su mu bile: *Sic debuit esse! (Trebaló je da se dogodi)*. Vojnici su ga htjeli ustrijeliti. Nisu to odmah učinili, nego su ga bacili na ruski kamion koji ga je odveo prema Indiji, gdje su ga ubili. Nije poznato gdje je pokopan.

O mučeništvu novosadskih franjevaca govore suvremeni provincijski i biskupijski spisi, pisana sjećanja, film o događajima, izjave očevidaca, ranije skupljena crkvena sjećanja, kao i spisi povjesničara. O. Kristóf se na unutarnji poticaj svjesno spremao na mučeništvo, svoju humanost je sačuvao i usred progona. Prema iskazu nedavno preminuloga franjevca, svjedoka ovog događaja o. Mihalja Kamaraša, vojnici su ga izričito mučili i ubili iz mržnje prema svećeništvu. P. Krizosztom bio je žrtva međunacionalnoga sukoba, ali je on u takvoj situaciji svjesno prihvatio ostati s onima koji su bili povjereni njegovoj pastoralnoj brizi. Zadnjih dana je čak dva puta imao priliku spasiti svoju redovničku braću, a kada oni na to nisu pristali, i sam je ostao, premda je imao mogućnost otići. Svjesno je računao s činjenicom smrti. Pored međunacionalnoga sukoba, protukatolički stav partizanskih jedinica umnogome je pothranjivao mržnju koja je bila uzrokom mučeništva.

Kardinal Peter Erdő, budimpeštansko-ostrogonski nadbiskup i primas Mađarske, 27. studenog 2011. službeno je otvorio dijacezanski proces za proglašenjem blaženih sedmorice mađarskih franjevaca (među njima o. Krizosztoma i o. Kristófa), koji su umrli mučeničkom smrću između 1944. i 1954. godine. Vicepostulator je član Mađarske provincije Reda manje braće Peregrin Kálmán OFM, koji je na zahvalnom slavlju u Novom Sadu detaljno predstavio životopis dvojice novosadskih franjevaca i preporučio vjernicima da se mole za uspjeh procesa.

Marko Tucakov (na osnovu: [www.ofmns.org.rs](http://www.ofmns.org.rs))

## Srijemski biskup u Irigu

Na poziv preč. Blaža Zmaića, začasnog kanonika i župnika župe Irig s tri filijale, u Vrdniku, Šatrinčima i Dobrodolu, srijemski biskup mons. Đuro Gašparović u zajedništvu s domaćim župnikom, vjernicima i gostima ispunjenoj crkvi, predslavio je svečanu svetu misu o svetkovini Svih svetih, zaštitnika ove župe.

U svetištu oko oltara okružen malenom djecom i polaznicima školskog vjeronauka te pučkim pjevanjem pod ravnanjem župnika odzvanjalo je mnoštvo iz svih naroda, puka i jezika koji kliču Bogu: *Blagoslov i slava, i mudrost, i zahvalnica, i čast i moć i snaga Bogu našem u vijekove vjekova* (Knj. otk.). Uz pozdrav, domaći župnik je uveo vjernike u misu, a biskup pozvao na čin pokajanja. U propovijedi biskup je poručio: *Zato je svetkovina Svih svetih doista veliki jubilej života, povezanosti neba i zemlje, radost i pjesma. Sveci, miljenici Božji i nama svojim trajni su prijatelji. Slave izvor svoga života, a slaviti život znači slaviti Boga Oca. Uz njega su vezani naš*

*život i smrt, naša sadašnjost i budućnost. U svjetlu kršćanske istine i slavlja svih svetih naši nas dragi pokojnici pozivaju da unesemo više svjedočenja i znakova vjere, nade i ljubavi u žive kvartove i ulice naše svakodnevice, u naše odnose kako bismo i mi učili tekst i note, gramatiku i melodiju onog istog himna kojim oni već slave Boga Oca i Spasitelja našega, naglasio je biskup i zaključio: Neka Bog učini da naši svakodnevni stolovi, obiteljski i radni, budu poput oltara povezujući našu liturgiju života s nebeskom proslavom svih svetih gdje se i mi nadamo zajedno s njima zahvalno pjevati Tebi: „Blagoslov i slava, i mudrost, i zahvalnica, i čast i moć i snaga Bogu našem u vijekove vjekova. Amen.*

Ova proslava bila je ujedno i otvaranje programa treće godine: Svećeništvo i misa (*Ne možemo živjeti bez Krista – molitve – nedjelje i euharistije*) u nizu pripreve na godinu jubileja župe: 210 godina župne crkve te 165 godina filijalne crkve u Šatrinčima te jubileje župnika: 40. godišnjice svećeništva (uz moto: *Lijepo je biti čovjek, a još ljepše biti svećenik*) i 35 godina župnikovanja u ovoj župi i filijalama.

f. f.

## Blagoslov obnovljene crkve sv. Roka u Zemunu

Zemunska crkva sv. Roka svečano je blagoslovljena 6. studenog. Nakon mnogo uloženog rada, truda i molitvi, ova mala, ali svim Zemuncima iznimno draga crkva zablistala je u svom novom sjaju.

Naime, na inicijativu zemuskog dekana vlč. Jozе Duspаre, а uz pomoć dobrotvora, osobito Veleposlanstva Kraljevine Norveške, crkva koja je podignuta još daleke 1836. godine na mjestu stare rimokatoličke crkve u zemunskom parku, dobila je potpuno novi izgled. Prvobitno je iskusni nimar Josip Felber izgradio ovu crkvicu u duhu baroka, jednostavno i dosljedno, da bi kasnije bila korištena za potrebe učenika realke rimokatoličke vjeroispovijesti. Kako dugi niz godina nije ulagano u obnovu ove crkve, sve je više propadala. Godine 1985. adaptirana je kupola tornja. Međutim, radovi su obustavljeni zbog nedostatka sredstava. Nakon konkuriranja kroz projekt Vlade Republike Srbije – Kancelarije za vjere, potpomognuto je uređenje platoa oko crkve. Uslijedili su glavni radovi na krovu, tornju, pročelju, sanaciji unutrašnjosti crkve, te je u tako obnovljenom stanju, koje je financiralo Veleposlanstvo Kraljevine Norveške, predana vjernicima Zemuna na korištenje.

U misnom slavlju suslavili su biskup srijemski Đuro Gašparović, apostolski nuncij u Republici Srbiji Orlando Antonini, a blagoslovu crkve nazočio je i prijestolonasljednik Kraljevine Norveške princ Hokon Magnusa, prijestolonasljednik Aleksandar Karađorđević sa suprugom Katari-  
nom, predstavnici pravoslavne, židovske i islamske vjerske zajednice te mnogobrojni vjernici. Sama svečanost započela je uvodnim obraćanjem vlč. Jozе Duspаre. On je tom prigodom istaknuo da je slo-

gan pod kojim će biti obavljen blagoslov: „Ti si Bog moj, Tebi zahvaljujem, Bože moj. Tebe ja uz-visujem.“ Nakon toga, uslijedio je kratki program koji su za ovu prigodu pripremili članovi zbora „Sveta Cecilija“. Pjesme „Slavim te gospode“ i „Anima Christi“ bile su pravi uvod u ceremoniju blagoslova. Zatim je nastupio Diplomatski zbor s Mozartovim djelom „Lacrimosa“. Nakon samog blagoslova, biskup je istaknuo da ovom prigodom zapravo blagoslivlja i živu crkvu koju čine svi oni koji će dolaziti u crkvu sv. Roka. Uslijedio je završni dio ceremonije u kojemu su zbor „Sveta Cecilija“ i Diplomatski zajedno otpjevali pjesmu „Panis angelicus“. Na samom kraju ovog oficijelnog dijela svečanosti, župnik Jozo pozvao je sve nazočne na zakusku i osvježenje u samostan Sestara Milosrdnica u Gradskom (zemunskom) parku.

Ovo je svakako bio događaj koji će Zemunci dugo pamtiti, a isto tako je sigurno da će rado dolaziti u crkvu sv. Roka koja će obnovljena, a budući da se nalazi pored pravoslavne crkve (manastira) Arhangela Gavrila, postati simbol zajedništva Katoličke i Pravoslavne crkve i obilježje grada Zemuna.

Danijela Lukinović



## Događaji u župi Irig

Iriški župnik **Blaž Zmaić** sudjelovao je 13. listopada na duhovnoj obnovi za svećenike Srijemske biskupije u Petrovaradinu koju je predvodio vlč. **Dragan Muharem**, urednik *Zvonika*. Na spomendan sv. Terezije Avilske 15. listopada služena je sveta misa za tešku bolesnicu **Ivanku** s posebnom molitvom na kraju mise, a po nakani **Ilonke Sekulić**. U petak, 17. listopada pokopana je u Irigu **Neđa Matić** (90), koja je umrla u dubokoj starosti ali *jake vjere i vedroga duha*, rekao je župnik. U subotu 18. listopada, na blagdan sv. Luke, slavljena je sveta misa za pokojne iz obitelji **Malahovski**. Dva deset i devetu nedjelju 19. listopada slavimo posebno u Vrdniku za pokojne iz obitelji **Pajić** i **Josipa Đepinu** uz tvrdnju: *Božji dio je naš život*. U Vrdniku je istoga dana pokopana **Ivana Hlebec** (62). U petak 24. listopada bilo je veliko slavlje za župu Irig: sakramente inicijacije primio je **Vladimir Blažetić** a s njime je kršteno njegovo dvoje djece: **Nikola** (6) i **Aleksandar** (3). **Josip Kongo** (83) pokopan je 25. listopada. U tridesetu nedjelju kroz godinu 26. listopada slavili smo na tri mjesta, a tijekom svete mise župnik je ustvrdio *da ispravno ljubiti čovjeka jest isto što i Boga ljubiti, jer čovjek je čovjek, ako ljubi Boga i ljude. Biti čovjek znači ljubiti i biti ljubljen. Jer kako ljubiš, takav si!* Navečer istoga dana župnik je u Srijemskoj Mitrovici nazočio slavlju zaštitnika Srijemske biskupije, sv. Dimitrija. U ponedjeljak, 27. listopada i ove godine na poziv **dr. Dragice Tomić** župnik je nazočio proslavi 55 go-

dina VPSŠ strukovnih studija u Novom Sadu. U ovom tjednu župnik je sudjelovao na sjednicama tromjesečja u školama u kojima radi kao vjeroučitelj (OŠ u Irigu, Vrdniku i SSSŠ u Irigu). Završetkom krunice ušli smo u veliki dan za župu, crkvenu i mjesnu proslavu Svih Svetih (naslov crkve). Na sam dan smo posjetili groblje u Vrdniku i Irigu, a na Dušni dan uz dvije mise u Irigu posjetili smo groblje u Šatrincima (liturgija riječi i blagoslov grobova) i Dobrodolu, a misno slavlje slavljeno je i u Vrdniku za pokojne iz obitelji **Mašić**, **Pižem** i **Komarčević**. Poruka Dušnog dana bila je: *Put, istina i život imaju ime: KRIST. Nema drugog, boljeg puta, nema pouzdanije istine, nema života – bez njega*, zaključio je župnik. Za ovaj događaj crkva je oličena u dvije boje jer je crkva jubilarica, a tom prilikom obojena je i ograda a okoliš očišćen. U Irigu je 7. studenoga pokopana **Marija Balog** (75). U subotu, 8. studenog župnik je po želji obitelji sahranio dragog, vrijednog a nadasve poštovanog sugrađanina **Šahmana Nahumovića** (75), muslimanske vjeroispovijesti. Na dan posvete Lateranske bazilike, 9. studenoga, slavili smo misna slavlja na tri mjesta uz razmišljanje o crkvi s tvrdnjom: *Narod treba crkvu. Ovdje je mjesto za svakog čovjeka – dvorana naroda. Mjesto Boga i ljudi*. Na poziv direktora **Predraga Bošnjaka** župnik je 14. studenoga bio gost Banje „Termal“ u Vrdniku na dan njezine slave, a u večernjim satima nazočio je proslavi 20. godišnjice katoličkog lista *Zvonik* Subotici. Na spomendan sv. Alberta Velikog 15. studenoga slavljena je sveta misa za **Neđu Matić**. Iste večeri župnik je nazočio godišnjem koncertu HPKD „Matija Gubec“ (tamburaški orkestar) u Rumi. /f. f./

## Proslava svetkovine Krista Kralja u Srijemskim Karlovcima

Župa Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima 23. studenoga svečano je proslavila svetkovinu Krista Kralja u Kapeli Gospe od mira. Svečano misno slavlje predslavio je srijemski biskup mons. Đuro Gašparović. U koncelebraciji su bili vlč. **Stjepan Barišić**, župnik župe Uzvišenja svetog Križa u Petrovaradinu i vlč. **Marko Lončar**, domaći župnik.

U homiliji biskup Gašparović je istaknuo kako nam je poznat način Isusova života, njegovo ponašanje i na kraju način njegove smrti. *Sve je to nespojivo s kraljevima kakve poz-*

*naje ovaj svijet. Bez obzira na to Isus je uvijek prikazivan na slikama i mozaicima kao kralj i to na dva potpuno različita načina. On je okrunjen trnovom krunom, visi na križu izvrgnut porugama naroda, izranjen udarcima bičeva. Ali današnje evanđelje govori o njemu kao Sinu Čovječjemu koji će doći u slavi na svršetku svijeta poput suca. On je kralj, ali njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta (usp. Iv 18,36). Sa zemaljskim kraljevima ima zajedničko samo ime, ali sve drugo je u suprotnosti s onim što mi pod tim imenom podrazumijevamo. U njemu se ispunjavaju Božja pravednost, ljubav i milosrđe. Koliko smo u sebi ljubavi nosili i prema njoj djelovali bit će jedino važno kada Krist kao kralj i sudac ponovno dođe među nas, rekao je biskup Gašparović, dodajući da otvorimo oči na naše bližnje, posebno na one koji nas trebaju da im pomognemo kako je naglašeno u evanđelju, jer sve što učinimo za Kristovo ime, činimo za ostvarenje njegovog kraljevstva ljubavi i mira. Ovom svetom misom obilježena je i proslavljena nedjelja braćnih jubileja, kako je potaknuo i pozvao sve župne zajednice srijemski biskup. Prisutnim jubilarcima, srijemski biskup darovao je prigodnu čestitku kao uspomenu na ovaj jubilej. Prigodom svetkovine Krista Kralja biskup Gašparović blagoslovio je obnovljene orgulje u kapeli stare 168 godina, koje je izradila europski poznata majstorska radionica za orgulje „Škrabl“ iz Rogaške Slatine iz Slovenije. Nakon mnogo ljubavi upornosti i uloženog rada, a na inicijativu župnika vlč. Marka Lončara, ove kasno barokne orgulje iz 1846. godine zablislale su novim sjajem, da sa svojim zvukom veličaju i slave Gospodina sadašnjim i budućim generacijama vjernika katolika u Srijemskim Karlovcima.*

Na kraju misnoga slavlja svećenik i voditelj ureda za crkvenu glazbu Đakovačke-osječke nadbiskupije vlč. **mo. Vinko Sitarić** na obnovljenim orguljama održao je prigodni koncert starobarokne crkvene glazbe.

**Tomislav Mađarević**





## Proslavljena svetkovina sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici

Svetkovina zaštitnika Srijemske biskupije i katedrale-bazilike sv. Dimitrija đakona i mučenika proslavljena je 26. listopada. Svečano misno slavlje predslavio je mons. Stanislav Hočevar, beogradski nadbiskup i metropolit, u zajedništvu s drugim biskupima i svećenicima.



Obraćajući se mnogobrojnim vjernicima i pozdravljajući beogradskog nadbiskupa mons. Stanislava Hočevara, biskup Srijemske biskupije mons. Đuro Gašparović je čestitao devedesetu obljetnicu Beogradske nadbiskupije, a potom je pozdravio đakovačko osječkog nadbiskupa i metropolita mons. Đuru Hranića i nadbiskupa i metropolita u miru Marina Srakića, požeškog biskupa mons. Antuna Škvorčevića, sudičkog biskupa Ivana Pénzesa, apostolskog egzarcha za grkokatolike Đuru Džudžara, generalnog tajnika HBK mons. Enca Rodinisa, mons. Fabijana Svalinu, Eduarda Španovića kao i sve ostale svećenike, predstavnike Srpske pravoslavne Crkve, predstavnike Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici kao i predstavnike lokalne vlasti i sve vjernike Srijemske biskupije.

Obraćajući se svim nazočnim vjernicima, mons. Stanislav Hočevar poželio je svim hodočasnicih mir, pravu spoznaju i odlučnost da možemo u vremenu živjeti nadvremenost, u ovom našem prostoru beskonačnost, u našim međusobnim odnosima, ljubav trojstvenu. *Osobno se smatram više nego počašćenim što smijem danas na ovaj dan predsjedavati ovome svetom misnom slavlju u tako iznimno povijesnom gradu i to u čast mučeniku kojega na ljubomoran način prisvajaju i slavni Tesaloniki-Solun i mnoštvo istočnih crkava. Sveti Dimitrije je inspirator nove civilizacije a putem djelotvorne ljubavi i služenja, neka nas sve nadahnjuje i brani pred svim opasnostima,* zaključio je mons. Hočevar. Proslava Dimitrijeva nastavljena je u Hrvatskom domu uz prigodni program HKC Srijem.

Tomislav Mađarević

## Proslava sv. Elizabete u Belom Blatu

Spomendan sv. Elizabete Ugarske proslavljen je 19. studenoga u Belom Blatu. Za tu prigodu u crkvi su se osim domaćih okupili i vjernici iz Mađarske i Rumunjske, kao i hodočasnici iz Mužlje. Svečanu svetu misu predslavio je titelski župnik Franjo Lulić, a s njime su sumisili protonotar Jenő Tietze, mužljanski salezijanci Stanko Tratnjek, Zoltán Varga, Srećko Golob, Stojan Kalapiš i Janez Jelen kao i gosti Damjan Kalapiš iz Arada te Matija Kalapiš iz Ričice, koji je propovijedao na paljčansko-bugarskom i na mađarskom jeziku.

Već tradicionalno, svetoj misi su nazočili i predsjednici odnosno predstavnici susjednih crkvenih općina: Lukino selo i Mužlja, predstavnici Evangeličke zajednice u Belom Blatu, kao i predstavnici mjesne zajednice sa svojim predsjednikom i ravnateljem škole Milanom Nedeljkovićem te učiteljima. U pjevanju su s domaćim zborom pod ravnanjem Kristine Majer sudjelovala djeca i mladež koje je vodio Milan Nedeljković. Za vrijeme svete mise djeca su oduševljeno pjevala, sudjelovala u misnim prošnjama, a na početku recitirala u čast svetoj

Elizabeti Ugarskoj. U propovijedi je istaknuto kako je sv. Elizabeta uzor skromnosti, ljubavi i praštanja. Poznata je po tome što je osobito skrbrila za bolesnike, hranila je gladne, siromahe i bolesne, jer je u njima gledala Isusa. U dubini srca sv. Elizabete gorjela je ljubav prema Isusu Kristu. Zbog njega se sva posvetila službi bolesnih, napuštenih i siromašnih ljudi. Poslije smrti svog muža oni su postali dionici sve njezine pažnje i ljubavi. Zbrinula je svoju djecu i potpuno se darovala siromasima. Učinila je i zavjet siromaštva, čistoće i poslušnosti. /Janez Jelen/





## Dan sjećanja na žrtvu Vukovara

**Na 23. obljetnicu pada Vukovara, 18. studenoga, obilježavajući Dan sjećanja na žrtve Vukovara, u Koloni sjećanja koja je i ove godine pošla od Opće bolnice Vukovar do Memorijalnog groblja, putem dugim 5,5 km kojim su 1991. godine prošli Vukovarci mučki ubijeni na Ovčari, bilo je gotovo 100 tisuća ljudi.**



U tišini ili moleći, brojna kolona stigla je do Memorijalnog groblja, gdje je molitvu kod središnjeg križa predvodio đakovačko-osječki nadbiskup metropolit mons. Đuro Hranić te među ostalim rekao: „S dubokim osjećajem promatramo grobove hrvatskih branitelja i žrtava rata ovdje na Memorijalnom groblju u Vukovaru. Danas, o 23. obljetnici stradanja ovoga grada, naša se duša obnavlja vjerom, jer znamo da nam život i smrt sjaje u uskrsnuću Spasitelja našega, Isusa Krista. Molimo za pokoj svih koji ovdje počivaju, za pokoj svih umorenih i poginulih te za put mira i napretka naše domovine Hrvatske.“

Središnji dio hodočašća bila je misa zadušnica koju je pred tisućama hodočasnika predvodio dubrovački biskup Mate Uzinić.

Na početku mise prisutnim hodočasnici se obratio nadbiskup Hranić: „Danas ovdje okupljeni u Vukovaru molimo mir, uskrsnuće i život u raskoju i uskrsnom Gospodinu Isusu Kristu za sve poginule branitelje Vukovara – grada simbola agresije, stradanja i hrabre obrane Slavonije i čitave Hrvatske. Poginuli su časno i hrabro braneci svoje obitelji i domove u pravednom obrambenom ratu, koji je bio nametnut našem hrvatskom narodu. Pred Bogom izričemo svoju zahvalnost za žrtve svih stradalih vukovarskih branitelja i civila za dar našeg mira i slobode. Sjedinjeni smo u molitvi i za sve branitelje i civilne žrtve rata koje su ginule po čitavoj našoj Domovini. Na osobiti način sjedinjeni u molitvi sa svima onima koji u Škabrnji danas mole za svoje pobijene žrtve. U svojim se molitvama sjećamo i svih preživjelih branitelja koji su se – s pouzdanjem u Boga – suprotstavili ratnoj agresiji i gubeći svoje zdravlje obranili slobodu, a danas su zajedno s mnogim hrvatskim građanima opravdano zabrinuti za budućnost i daljnju izgradnju našega društva, za obranu dostojanstva Domovinskoga rata i hrvatskih branitelja, hrvatskoga nacionalnog identiteta i strateških nacionalnih interesa“, poručio je nadbiskup Hranić.

„Kršćanstvo bez oprostjenja postaje mlako“, upozorio je biskup Uzinić te naglasio: „Znam da bi oprost trebala pretihoditi pravda, a da ovdje nema pravde. Ali isto tako znam da smo kao vjernici pozvani opraštati i kad nas pogađa nepravda. Kršćansko opraštanje nije nijekanje nepravde, nije uljepšavanje zločina koji se dogodio, ali nije niti iščekivanje da zločinci priznaju krivnju i isprave nepravdu. Budemo li na njih čekali, nikad nećemo oprostiti! A u opasnosti smo da se pretvorimo u njih! Kršćansko opraštanje, i kad nema pravde, znači ne uzeti odmazdu u svoje ruke nego moliti Boga da onaj tko je počinio zlo uvidi zlo koje je počinio i krene putem obraćenja. Samo tako nećemo i sami postati onakvi kakvi su oni kojima trebamo oprostiti, a postat ćemo sposobni za ljubav koja uključuje čak i neprijatelje“, istaknuo je dubrovački biskup u homiliji. /IKA/

## Papa posjetio sjedište UN-ove organizacije za hranu i poljoprivredu

**Papa Franjo posjetio je 20. studenoga sjedište UN-ove organizacije za hranu i poljoprivredu (FAO) u povodu Druge međunarodne konferencije o prehrani.**

Pravo na hranu, rekao je u svom obraćanju Papa, bit će zajamčeno samo ako se pobrinemo za osobu koja trpi glad i neishranjenost, to jest za „stvarnog nositelja“ toga prava. Borbu protiv gladi i neishranjenosti sprječava „prioritet tržišta“ i što se zaradi daje prednost pred svim drugim, čime se hranu svelo na bilo koju robu, podložnu svakojakim, pa i finansijskim, spekulacijama. „I dok se govori o novim pravima, gladni je čovjek tu, na uglu ulice i traži svoja građanska prava, pravo da ga se cijeni i pravo na osnovnu zdravu hranu. Traži dostojanstvo, a ne milostinju“, istaknuo je Papa. Danas se mnogo govori o pravima, često zaboravljajući dužnosti. Možda se premalo brinemo za one koji trpe glad. S druge strane narodi su više no ikad sudbinski povezani, kao članovi iste obitelji, koji ovisе jedni o drugima, rekao je Papa. Međutim živimo u dobu u kojem su odnosi među narodima prečesto narušeni uzajamnom sumnjičavošću, koja često prerasta u oblike ratne i ekonomske agresije, podriva prijateljstvo među braćom i odbacuje onoga koji je isključen. Zna to dobro onaj koji je bez kruha i dostojnog posla. To je slika svijeta, u kojoj se moraju prepoznati granice impostacija koje se temelje na suverenosti svake države, shvaćene kao apsolutnost, i na nacionalnim interesima, koji su često uvjetovani manjim skupinama moćnika, rekao je Papa.



Podsjetio je na riječi svetog Ivana Pavla II. koji je upozorio međunarodnu zajednicu na opasnost „paradoksa obilja“. Hrane ima za sve, ali nemaju svi za jesti, a rasipanje, bacanje, pretjerano trošenje i korištenje hrane za druge svrhe se odigrava pred našim očima. Nažalost, primijetio je Papa, taj „paradoks“ je i dalje aktualan. To je izazov koji treba pobijediti zajedno s izazovom „nedostatka solidarnosti“ koji se duguje činjenici da naša društva „karakterizira sve veći individualizam i podjela; to na kraju dovodi do toga da se najslabije lišava dostojanstvenog života i potiče pobune protiv institucija. Kada u nekoj zemlji nema solidarnosti, tada svi osjećaju posljedice toga. Solidarnost je stav koji osposobljava osobe da idu ususret drugome i da temelje vlastite uzajamne odnose na onom osjećaju bratstva koji nadilazi sve razlike i granice, i potiče na zajedničko traženje općeg dobra“, primijetio je Papa.

Papa je na kraju podsjetio na dramatični problem pomanjkanja vode: Voda nije besplatna kao što to često mislimo. To će biti veliki problem koji nas može dovesti do rata, upozorio je na kraju Papa. /IKA/

## Veliki prasak i evolucija nisu u proturječju s biblijskom idejom stvaranja

„Riječi pape Franje o Velikom prasku i evoluciji, definitivno nisu u proturječju s kršćanskom idejom o stvaranju; one su plod dijaloga između znanosti i vjere, koji se posljednjih godina vrlo živo razvija, osobito nakon objave enciklike Fides et ratio sv. Ivana Pavla II. To je dobro poznato u akademskim krugovima, ali nažalost nije dovoljno poznato na razini javnoga mnijenja. Kao znanstvenik sam zato sretan što je Papa to ponovio“, rekao je Piero Benvenuti, profesor astrofizike na Sveučilištu u Padovi i savjetnik Papinskog vijeća za kulturu.



„Teorija Velikoga praska, kao proces trajnog širenja svemira, jedan je od važnijih znanstvenih doprinosa teologiji: pokazati da se svemir razvija prema precizno određenim zakonima, uređenim tako da ih čovjek, svojim razumom, može shvatiti“, istaknuo je prof. Benvenuti.

„Riječ je o ideji koja nije u stvarnoj suprotnosti biblijskoj ideji stvaranja. Kao što je papa Franjo objasnio, Bog nije mađioničar s čarobnim štapićem koji jednim potezom sve odjednom čini. Već je, kao što podsjeća sv. Toma Akvinski, stvaranje trajan proces. Nije samo jedan događaj u prošlosti, već čin koji traje iz dana u dan i održava svijet u postojanju u svakom trenutku“, objasnio je profesor.

„Prijelaz iz nebitka u bitak je za nas vjernike čin priopćenja Božje ljubavi. Neka bude svjetlo“, smatra astrofizičar, „treba

tumačiti kao božanski čin izvan vremena i koji stoga ostaje zauvijek, u svakom trenutku, ukoliko stvara samo vrijeme.“

Podsjetimo ipak kako kršćanski nauk o stvaranju uključuje dva vidika: trajno stvaranje, ali i izvorno stvaranje: drugim riječima, uključuje ideju da svijet nije vječan, već da je Bog u jednom trenutku konačne prošlosti – možda trenutku Velikoga praska – stvorio svijet. Tradicionalno se govori o *creatio continua* – što je trajno stvaranje ili uzdržavanje svega u postojanju – i *creatio originans* – što je izvorni čin kojim je Bog stvorio svijet, a prije i mimo kojeg ništa nije postojalo.

Znanost sa svojom metodom može slijediti samo vremenu evoluciju trajnoga stvaranja. Ne može, sa svojeg stajališta, definirati prijelaz iz nevremenitosti u vremenitost, iz nebitka u bitak. Imamo ideju linearnog vremena koju crpimo iz svojega svakodnevnog iskustva, iz činjenice da živimo na planetu koji se okrene oko sebe u 24 sata. Ali kozmičko vrijeme slijedi drukčije satove, te stoga nikada ne možemo dohvatiti nulti trenutak, već možemo samo opisivati što se poslije dogodilo. „Izvanredno je – rekao je to Einstein – što je svemir razumom shvatljiv. To je najnešvatljivija stvar na svijetu. Ono što je važno je da ne čitamo Bibliju kao da bi bila znanstveni izvještaj. To bi bilo, kako je rekao Benedikt XVI., samoubojstvo misli“, zaključio je astrofizičar Benvenuti. /IKA/

## Deseci tisuća mladih iz Istočne i Zapadne Europe na susretu u Pragu

Idući Europski susret mladih u organizaciji zajednice iz Taizea održat će se od 29. prosinca 2014. do 2. siječnja 2015. u Pragu.

Nakon godine obilježene sukobom između Ukrajine i Rusije, europskim izborima i u kojoj je obilježena stota obljetnica početka Prvog svjetskog rata, taj je susret znak mira i pomirenja koji će okupiti tisuće mladih s cijelog kontinenta. Sudionici u dobi od 17 do 30 godina, ponajviše iz Europe, ali i iz cijeloga svijeta, kraj godine provest će drukčije; u molitvi, susretima, dijeljenju i solidarnosti. U svjetlu trenutačnih okolnosti, nazočnost 2600 mladih Ukrajinaca i više od 1000 mladih Bjelorusa, te više stotina Rusa, posebno će obilježiti taj susret.

Protestantski, katolički i pravoslavni poglavari Praga pripremaju taj susret zajedno s braćom iz Taizea. Na susretu će sudjelovati i biskupi i pastori iz raznih zemalja. Poruke prijateljstva uputit će papa Franjo, istočni patrijarski, anglikanski i luteranski poglavari, te reformirani kršćani. /IKA/



# Odgojne smjernice o ljudskoj ljubavi (1)

Piše: mr. o. Mato Miloš, OCD

*Skladan razvitak ljudske osobnosti postupno u čovjeku objavljuje sliku sina Božjega. „Pravi odgoj ide za izgradnjom osobe u vidu njezine konačne svrhe“ (GE br. 1). Raspravljajući o kršćanskom odgoju, II. vatikanski sabor istaknuo je potrebu da se pruži „pozitivan i pametan seksualni odgoj“ djeci i omladini“ (Odgojne smjernice br. 1).*

Zbor za katolički odgoj godine 1983. izdao je dokument *Odgojne smjernice o ljudskoj ljubavi* s podnaslovom: „Obrisi spolnoga odgoja“. Taj dokument iz 1983. itekako je aktualan danas, kada se u naše škole uvodi predmet „Zdravstvenog odgoja“ sa svojim modulima, od kojih je četvrti modul za Katoličku crkvu neprihvatljiv, a uporno ga se nameće u školama. Proveden je i referendum o njemu gdje su se katolički roditelji izjasnili protiv takvog spolnog odgoja svoje djece i mladih. Stav Katoličke crkve su podržale i ostale vjerske zajednice u Hrvatskoj, kao i ljudi dobre volje kojima je stalo do istine i morala spolnog odgoja djece i mladih. Stoga slijedimo katolički nauk o spolnom odgoju djece i mladih.

Spolnost je sastavni dio razvitka osobnosti i odgojnog procesa. *Doista, osoba po spolnosti dobiva one značajke koje ju na biološkoj i duhovnoj razini čine muškarcem ili ženom, te stoga imaju veliku snagu i značenje za postizanje zrelosti svakog pojedinog čovjeka i za njegovo uključivanje u društvo* (Odgojne smjernice br. 4). Tjelesna spolnost je usmjerena na rađanje, koje je najveći tjelesni izraz zajedništva i ljubavi bračnih parova. Lišena toga sadržaja, uzajamnog darivanja, ona gubi svoje značenje. Spolnost koju ljubav usmjeruje, uzdiže i u sebi uključuje ima značaj prave ljudske vrednote. U vremenu u kojemu živimo krije se opasnost koja iskrivljuje samu

narav ljudskog bića, kako ga je stvorio sam Stvoritelj. Zato je nužno potreban spolni odgoj. Pojedini roditelji priznaju da nisu dovoljno pripravljeni za odgovarajući spolni odgoj svoje djece i mladih. Spolni odgoj je složeni pothvat. Katoličke ustanove na raznim stranama započele su pozitivno raditi na spolnom odgoju. Pohvalan je i napor onih koji su se znanstvenom ozbiljnošću dali na proučavanje spolnog odgoja. Uz školski i znanstveni spolni odgoj, pravo i dužnost je roditelja pod njihovim brižnim vodstvom nadzirati kakav se to spolni odgoj nudi u školama njihovoj djeci i mladima. Škola je dužna poštivati želju i volju roditelja u svezi spolnog odgoja. *Radi čvrstih veza što postoje između čovjekove spolnosti i čudorednih vrednota, zadaća je odgoja da djeci pruži spoznanju i ucijepi poštivanje moralnih propisa, što je nužno i dragocjeno jamstvo odgovornog osobnog rasta u ljudskoj spolnosti. Zbog toga se Crkva odlučno protivi određenom obliku spolnog obaveštavanja koje se ne brine za moralna načela, a danas je često rašireno; ono zapravo nije ništa drugo doli uvođenje u doživljavanje zadovoljstva i lako može mladog čovjeka, pa i u godinama nevinosti, svesti da izgubi vedrinu, otvarajući mu put porocima* (Odgojne smjernice, br. 19).

Kršćansko poimanje spolnosti ukorijenjeno je u vjeri. Ljudsko tijelo nam otkriva smisao života, smisao za ljubav Božju i poziva na uzajamno poštovanje i sebedarje. Muškarac i žena međusobno se upotpunjavaju, istodobno su slični i različiti. Tvore zajednicu ljubavi. Grijeħ je zapreka zaručničkog iskustva muškarca i žene. Grijeħ pospješuje težnju da se obezvrijedi ljudska spolnost. Kako izići iz grijeħa i negativnih pojava ljudske spolnosti? Staviti svoje povjerenje u Isusa Krista savršenog čovjeka. U svjetlu Kristovu, brak i djevičanstvo

imaju svoju neizmjernu vrijednost. Predmet spolnog odgoja treba biti spoznaja, formiranje, dozrijevanje i sposobnost darivanja. Mladima treba ponuditi vrijedne ideale, jasne motivacije, različito značenje spolnosti za različite dobi i razvojna razdoblja spolnosti. U tome veliku pomoć daje nam primjer Isusa Krista i njegove Majke Marije. Odgovornost u provođenju spolnog odgoja poglavito spada na obitelj. Uzajamna ljubav, povjerenje prema djeci, ispravno ponašanje odraslih, suradnja roditelja i odgojitelja najvredniji je prilog spolnom odgoju djece i mladih. Crkva i crkvene zajednice također su odgovorne u spolnom odgoju djece katehezom u skladu s crkvenim Učiteljstvom. *Jedan od osnovnih aspekata mladih na brak jest: pružiti točan uvid u kršćansko čudoređe o spolnosti. Ta kateheza ima prednost da se spolnost promatra iz neposredne blizine braka... Kateheza za brak ima svrhu da bude podrška i pomoć zaručnicima da sačuvaju svoju čistoću te ih pripravi na kršćanski življen bračni život i na osobito poslanje koje imaju supružnici u Božjem narodu* (Odgojne smjernice br. 60). Zadaća građanskog društva je briga za opće dobro, osobito u školi i zaštita javnog čudoređa. Utjecaj mass-media i mudra uporaba, zdravo prosuđivanje u uporabi sredstava priopćavanja i obveze građanskih vlasti. *Civilna vlast... štiti javno čudoređe, osobito kod mladeži, posebno kada je riječ o revijama, filmovima, radiotelevizijskim programima, izložbama, kazališnim predstavama i reklamama* (Odgojne smjernice br. 68). Uloga je škole da pomogne i nadopuni djelo roditelja tako da djeci i mladima prikazuje spolnost kao vrednotu i zalaganje čitave osobe koja je kao muško i žensko stvorena na Božju sliku.

(nastavlja se)

23. 11. 2014.

**Isus Krist Kralj svega stvorenja**

*Ez 34,11-12.15-17;  
Ps 23,1-3.5-6; 1Kor 15,20-26.28;  
Mt 25,31-46*

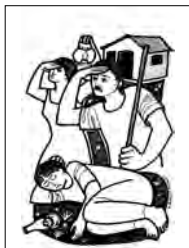
Danas Gospodina slavimo kao Kralja svega stvorenja i želimo ga dostojno častiti. Želimo mu iskazati svoju privrženost i vjernost, očitovati mu našu ljubav. No, pri tomu osjećamo svojevrstu nelagodu. Kakav je to kralj koji je gladan, žedan, stranac, gol i bolestan, pa čak i zločinac u zatvoru? Nismo navikli na takvo što! Uvijek ga zamišljamo blaga lica i pogleda punog milosrđa, skroz posvećenog nama i našim nevoljama, a on nam na kraju pokazuje izobličeno lice siromaštva i prezira, lice čovjeka pred kojim se prekriva lice. Želimo mu služiti, a ustvari tražimo da budemo služeni. No, on nas je već poslužio, silazeći u naš jad, dijeleći s nama sramotu i prezir, osobito na ustoličen na tronu križa s kojeg nas je otkupio. Na nama je red da mu uzvratimo po svojim bližnjima, koji ga predstavljaju na zemlji. Na nama je da voleći one koji nam, usred siromaštva, prezira, nevolja, bolesti, otvaraju rajska vrata.

30. 11. 2014.

**Prva nedjelja došašća**

*Iz 63,16b-17b; 64,2b-7;  
Ps 80,2ac.3b.15-16.18-19;  
1Kor 1,3-9;  
Mk 13,33-37*

U današnjem evanđelju Isus čak četiri puta poziv na bdjenje, na budnost, jer nije nam dano znati kad će biti vrijeme spasenja, kad će kucnuti onaj važni trenutak njegova ponovnog dolaska. Za Isusa je taj ključni moment već došao. Ustvari, odmah nakon ovih riječi u Markovu evanđelju slijedi izvješće o Isusovoj mucii. Također i za nas danas dolazi novo vrijeme spasenja: počinje vrijeme došašća, vrijeme iščekivanja dolaska božićnog Djeteta i slavnoga Sudca na kraju vremena. Ne znamo za točno vrijeme dva Isusova dolaska, tj. vrijeme spasenja. Radi se o vremenu njegove konačne objave u slavi i o vremenu kad će doći po svakoga od nas ponaosob. No, zato znamo da Isus dolazi svaki dan, iznenađeno. Dakle, svaki je trenutak, ako stvarno bdijemo i znamo čekati, prikladan pretvoriti se u vrijeme spasenja, u izvanredni susret s Gospodinom koji dolazi.



21. 12. 2014.

**Četvrta nedjelja došašća**

*2Sam 7,1-5.8b-12,14a.16;  
Ps 89,2-5.27.29;  
Rim 16,25-27;  
Lk 1,26-38*

Na posljednju nedjelju došašća, na sam korak do Božića, Crkva pred nas stavlja Mariju. Radi se o prelijepom odlomku o navještenju. Poslan od Boga, Anđeo dolazi k Mariji, punoj milosti, i naviješta joj ono što je po ljudsku nemoguće: postat će majkom Božjom. Navještenje je odlučujući moment u povijesti spasenja. Sve stvorenje ovisi o Marijinu odgovoru. Sve je stvorenje u iščekivanju njezina *neka mi bude*, koje ima moć promijeniti tijek povijesti svijeta i otvoriti vrata dolasku Spasitelja. Evanđelist Luka, nakon što je Marija izrekla svoje *evo me*, navodi da je anđelo otišao od nje. Možda je pošao Bogu prenijeti Marijin odgovor, navijestiti Gospodinu poslušnost i ljubav njegova izabranog stvorenja. Lijepo je pomisliti na to, da također od svakoga od nas, kad na Božji poziv odgovorimo svoj *neka mi bude*, jedan anđeo polazi od nas i Gospodinu odnosi navještaj radosti.



7. 12. 2014.

**Druga nedjelja došašća**

*Iz 40,1-5.9-11;  
Ps 85,9ab-14;  
2Pt 3,8-14; Mk 1,1-8*

Danas je pred nama prva stranica Markova evanđelja, najstarijeg među evanđeljima. Prva njegova riječ je upravo „početak“. Protagonist ovog početka je Ivan Krstitelj, a evanđelist poduže govori o njemu, navodeći njegove riječi i djela. On ga povezuje s Izaijinim proroštvom, naglašavajući pojedinih oko odjeće i ishrane. Ivan je dakle važan, jer je preteča. On je imao zadaću pozvati ljude da poprave i uljepšaju putove u praskozorje dolaska nekoga vrlo važnoga. Veličina onoga koji dolazi sažeta je u ovim riječima: *dolazi onaj koji je jači od mene*. Sve svog života, sve do mučeništva, Krstitelj ne upućuje na sebe samoga, nego na drugoga, jačega od svih, na Isusa, koji će krstiti Duhom Svetim. Također i nama Ivan ukazuje na pravi početak. Dovoljno je svaki dan započeti polazeći od krštenja kojim smo kršteni vodom i Duhom Svetim, kako bi svaki dan za nas uvijek iznova bio novi početak u Kristu.

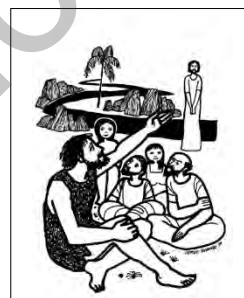


14. 12. 2014.

**Treća nedjelja došašća**

*Iz 61,1-2a.10-11;  
Lk 1,46-50.53-54;  
1Sol 5,16-24;  
Iv 1,6-8.19-28*

Današnji ulomci iz prvoga poglavlja Ivanova evanđelja također govore Ivanu Krstitelju. Za nas vjernike je utješno znanje da svačko od nas, poput Ivana, ima svoje ime – koje ujedno znači i poslanje. Da, svaki je vjernik, poput Krstitelja, poslan od Boga da posvjedoči, da pripravi put, da bude glas Riječi, navjestitelj Gospodina koji dolazi. Odgovarajući jasno na nadolazeća pitanja, Krstitelj o sebi kaže: *Ja nisam Krist*, ni Ilija, ni prorok. On samo pokazuje na *Jaganjca Božjega koji oduzima grijeh svijeta*. S druge pak strane Isus, kojemu s Krstiteljem ni svi mi nismo dostojni *odriješiti obuću na nogama*, došao je i dovršio naše spasenje, te nam darovao istinsko krštenje Duhom. Poput Krstitelja svakomu vjerniku koji svojim životom, djelima i riječima, svjedoči za Krista, darovano je da već ovdje živi po Kristu, s Kristom i u Kristu.



11. studenog

# Eugen od Presvetog Srca Bosilkov

(\* 1. studenog 1900 † 5. (?) listopada 1952... (?).)

- seljački sin ● redovnik pasionist ● studirao u Nizozemskoj i Belgiji ● studirao na orijentalnom institutu u Rimu ●
- župnik ● spasio život tisućama Židova ● biskup ● visoko cijenio pučke misije ●
- uveo slavije papinog dana ● osuđen na smrt ● s njime osuđeno 26 svećenika ● mučen i ubijen ●
- prvi blaženik kao žrtva staljinizma ● prvi bugarski blaženik ●

## Eugen Bosilkov

Blaženi mučenik Eugen Bosilkov je rođen u jednostavnoj seljačkoj obitelji 1. studenog 1900. godine u bugarskom mjestu Belene. Belene je sada službeno grad od oko 10.000 stanovnika. Leži na desnoj obali Dunava. Na krštenju je dječak dobio ime Vinko. Dvije trećine stanovnika toga grada su i danas katolici, pa su u gradu dvije katoličke i jedna pravoslavna crkva. Gradić Belene je na glasu i po tome što su na tamošnjoj istoimenoj dunavskoj adi komunisti podigli zloglasni logor u kojem je poslije Drugoga svjetskog rata ubijeno puno nedužnih ljudi. Vinko je pohađao školu koju su vodili redovnici pasionisti. U red pasionista je stupio 1919. godine. Tada je primio redovničko ime Eugen. Bogoslovne znanosti je studirao u mjestu Mook u Nizozemskoj i u gradu Wezembeek u Belgiji. U mjestu Ruse je zaređen za svećenika 1926. godine. Zatim je nastavio studij na orijentalnom institutu u Rimu. Vrativši se iz Rima djelovao je u Bugarskoj kao župnik. Njegovo je čovjekoljublje došlo posebno do izražaja za vrijeme Drugoga svjetskog rata, kada je spasio život tisućama Židova. Kada je sovjetska armija zauzela Bugarsku, u zemlji je počelo vrijeme okrutnog progona crkvenih ljudi. Od 1944. godine Eugen je bio pod stalnom paskom tajne policije. U jesen 1944. imenovan je biskupom Nikopolja. U pastoralnom radu je posvećivao veliku pozornost pučkim misijama. Cijeli je svoj život radio za pučke misije. U Bugarskoj je 1948. započeo otvoreni progon Crkve. Baš je u to vrijeme biskup Bosilkov uveo proslavu Papinog dana, kada se posebno i svečano molilo za Petrovog nasljednika. U srpnju 1952. godine bio je uhićen, a u rujnu iste godine vlasti su pokrenule namješteni sudski proces protiv Eugena i još 26 svećenika. Na optu-

ženičku klupu je dospjela i jedna redovnica, dva urednika crkvenog lista *Istina* i 10 suokrivljenika iz Pravoslavne crkve.

Sud je donio presudu. Bosilkov je osuđen na smrt strijeljanjem. Kazna je izvršena u rano jutro 5. listopada. Da je ubijen u listopadu mjesecu je izvjesno, ali dan i godina njegove smrti se može samo približno odrediti. Kazna je izvršena u Sofiji vjerojatno 1952. godine.



Zajedno s Eugenom Bosilkovim ubijena su još tri svećenika iz reda asumpcionista:

- Pavao Džidžov (krsno ime Josip), koji je rođen 19. srpnja 1919. u Plovdivu. U red asumpcionista je stupio 1938. te je primio redovničko ime Pavao. Za svećenika je zaređen 1945. godine.

- Petar Vičev (krsno ime Kamen), rođen 23. svibnja 1893. u mjestu Strem u južnom Gradišću (Burgenland u Austriji). Kamen je godine 1910. stupio u red asumpcionista s redovničkim imenom Petar. Godine

1921. je zaređen za svećenika. Studirao je i poslije ređenja te je 1930. postao doktor teoloških znanosti. Kao profesor je djelovao u Plovdivu.

- Jozafat Šiškov (krsno mu je ime Robert Matej), rođen 9. veljače 1884. u Plovdivu. Godine 1900. je stupio u red asumpcionista primivši ime Jozafat. Za svećenika je zaređen 1909., a od 1937. je obnašao dužnost provincijala provincije Varna. I Jozafat je ubijen vjerojatno 5. listopada. Godina njegova smaknuća se ne može sa sigurnošću odrediti. Vjerojatno je smaknut 1952. godine.

## Priznanje i proslava

Bugarski su katolici počeli častiti Bosilkova kao mučenika odmah nakon njegove službeno prikrivane smrti. Vatikan je Bosilkova ustrajno držao biskupom Nikopolja. Šutnja bugarskih vlasti je 1975. godine prekinuta. Tada su vlasti priznale smaknuće i službeno potvrdile Bosilkovu smrt. Vrhovni sud Bugarske je 1999. godine rehabilitirao Bosilkova.

Sveti papa Ivan Pavao II. je Eugena Bosilkova proglasio blaženim kao prvu žrtvu staljinizma. Bosilkov je prvi Bugarin proglašen blaženim. Isti je papa 2002. godine proglasio blaženima i trojicu asumpcionista: Pavla Džidžova, Petra Vičeva i Jozafata Šiškova.

## Vrijeme mučenika

Kao i u drugim zemljama komunističkog bloka, i u Bugarskoj je divljao krvavi progon vjernika. Sličan progon je bio i u Jugoslaviji. Samo u Subotičkoj biskupiji je ubijeno 17 katoličkih svećenika, a mnogi su bili u tamnicama i na prisilnom radu.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

# Sloboda (10)

*Piše: o. Mato Miloš, OCD, vicepostulator*

*Tvoja volja, naša sloboda. Kad ovu slobodno primimo, bez straha živimo. Ta velik je bezobrazluk Vašu volju ne primiti!*<sup>1</sup>

U Molitvi Oče naš, molimo „Budi volja tvoja“. Time otkrivamo Božji naum koji je prije svih vjekova, kojim se čovjek podlaže Božjoj volji i pun se pouzdanja okreće prema budućnosti, jer unaprijed zna da budućnošću upravlja Božja providnost. U odnosu na čovjeka Božja volja poprima naročit oblik, jer čovjek mora po njoj postupati nutarnje i ispunjavati je slobodno. Volja Božja je čin koji otkriva što se Bogu sviđelo, ona se poistovjećuje s Božjim naumom, a Božji naum je spasiti čovjeka od njegove zloće i uskladiti zajedništvo volja. Najveća slava, sloboda duha, a to nabavi duša poslušna, jer uživa slobodu dice Božje, kaže otac Gerard.<sup>2</sup> Božja volja je puna milosrđa i ljubavi. Ona se očituje preko velikih Božjih djela u povijesti čovječanstva. Božja volja je odlučna osloboditi svoj narod iz egipatskog ropstva, ponijeti ga na orlovskim krilima u obećanu zemlju. Svaki čovjek treba uvidjeti da Bog ne želi smrt, već hoće život, a to je izričaj ljubavi Božje prema čovjeku. Zato otac Gerard ističe: *Ta velik je bezobrazluk Vašu volju ne primiti*. Božje Zapovijedi su znak ljubavi Božje, koje omogućuju čovjeku shvatiti izraz Božje volje u svakom trenutku ljudskoga života, prema Psalmu: *Nauči me da vršim volju tvoju* (Ps 141, 10).

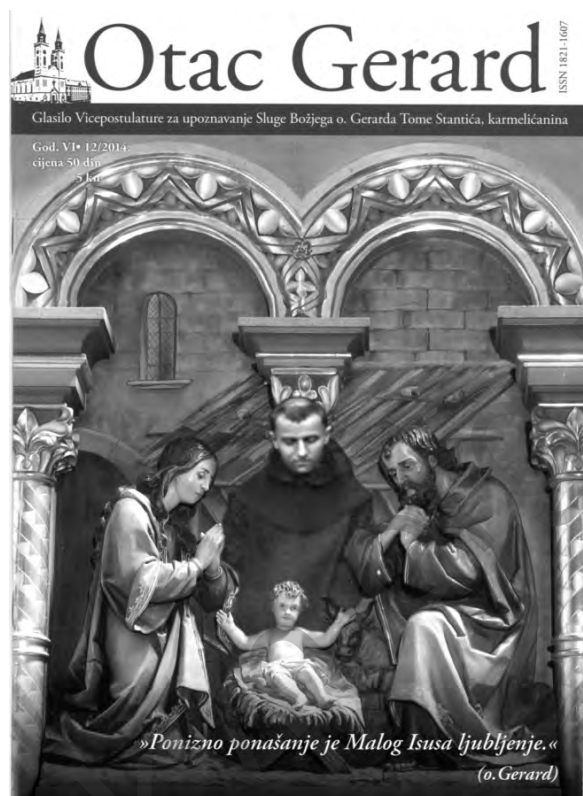
Bog postupa po svojoj volji, a ne kako bismo ga mi trebali savjetovati. To znači da je Bog u isto vrijeme svemoguć i potpuno neovisan. Kao Stvoritelj, Bog ima svu vlast na nebu i na zemlji. Prirodne sile slušaju njegovu volju. Kao gospodar svoga djela, on svime ravna, pa i porivom čovjekova srca. To nam može izgledati kao samovolja, koja nas poziva na pobunu protiv Boga. Sveto pismo nas opominje: *Ta, tko se može oduprjeti volji Božjoj? O čovječe, ta tko si zapravo ti, da se usuđuješ prigovarati Bogu?* (Rim 9,19; usp. Jr 18,1-6)). Ako čovjek želi biti prijatelj Božji, sin svoga nebeskog Oca, onda se mora ponizno pokloniti volji svoga Stvoritelja, gdje god se ona očituje. To ne znači biti rob, nego upravo slobodan. *Uživati slobodu djece Božje*, kako kaže otac Gerard. Na žalost, živimo u svijetu koji se opire slobodi djece Božje. *Mi nećemo da vlada Krist*, koji je pravi Sin Božji i koji nas uči kako se s ljubavlju i poniznošću prihvaća volja Božja koja ga je dovela na križ iz ljubavi prema čovjeku. Upravo tako misli otac Gerard u svom razgovoru s Isusom. *Jedina je sloboda, nju Tebi žrtvovati, koji ćeš s njom postupiti, ne kao s robom, nego kao s milim sinom. Ta i Ti si došao na ovaj svit da ne činiš svoju volju, nego Onog koji Te je poslao, svog nebeskog Oca. Zato ću Tebe držati za upravitelja moje volje. Moja volja je ropkinja, a ne slobodna.*<sup>3</sup> Volja Božja je puna dobrohotnosti, ugodnosti, sviđanja, naklonosti. Voljeti nekoga, znači ljubiti ga. U tom smislu Bog voli svoga Sina, svoj narod, pravednike. U svojim izabranicima On ljubi, želi milosrđe, oprašta grijeha i nevjernost, pun je dobrote. Bog toliko ljubi, a čovjek odbija njegovu očinsku ljubav. To odbijanje unatoč Božjeg milosrđa i opraštanja izaziva Božju prijetnju radi čovjekove tvrdokornosti. Božja prijetnja, kako nam pokazuje starozavjetna Objava, ne ide za tim da uništi čovjeka, nego da ga šibom odgaja, da ga obrati i vrati na Božji put. Bog se raduje gledajući kako se grešnik obraća od svojih zlih putova i živi. No, i tada, unatoč

Božje strpljivosti i ljubavi prema tvrdokornom odbijanju Božje ljubavi, Bog ima smilovanja za spas čovječanstva, šaljući mu svoga vlastitog Sina, Pravednika, koji dolazi na svijet, *da čini, Bože, tvoju volju* (Heb 10,7,9). Došavši slobodno na svijet, Isus obznanjuje kako je Bog u svome darivanju potpuno slobodan. Ta sloboda ljubavi izražena je u evanđeoskoj prisposobi o radnicima u gospodarevu vinogradu (Mt 20,14). Bog objavljuje svoju volju ljubavi prema malenima, malom stadu kojemu dijeli dar kraljevstva nebeskog (Lk 12,22). U to kraljevstvo ući će samo oni koji *vrše njegovu volju* (Mt 7,21). Isus vrši volju svoga Oca. Božja volja je Isusovo poslanje kojim se Isus hrani i samo nju traži. Isus čini sve po volji Onoga koji ga je poslao. Pa i onda kada mu se ta volja predstavlja u liku zapovijedi, Isus u njoj vidi prije svega znak da ga *Otac ljubi* (Iv 10,17). Isusova ljubav prema volji svoga Oca najviše se očitovala u Getsemaniju: *Ne moja volja, nego tvoja neka bude* (Lk 22,42). Isus će prividno biti napušten od Oca, ali će i dalje osjećati da je ljubljen od Oca (usp Mt 27,43; Ps 22,9). Isus, za svoga zemaljskog života nije uspio učiniti što bi želio, a želio je *sabrati u jedno sve* (Mt 23,37), ali je svojom voljom da se žrtvuje zapalio *oganj* (Lk 12,49) na zemlji. Naš otac Gerard, svojim životom potpuno predan u volju Božju, poput svoga Oca, starozavjetnog proroka Ilije, i Isusa Krista, palio je oganj Božje ljubavi u dušama, potičući i hrabreći ih da se potpuno predaju volji Božjoj, u kojoj se očituje istinska sloboda.

<sup>1</sup> *Biser misli*, str. 343, (004550).

<sup>2</sup> *Biser misli*, str. 191, (004398).

<sup>3</sup> *Razgovor s Isusom*, str. 69, (003888).



Iz tiska je izašao novi broj Glasila Vicepostulature za upoznavanje Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina

Katolički mjesečnik *Zvonik* obilježio je dvadesetu obljetnicu izlaženja

# *Zvonik* pozivom na molitvu čuva katolički i hrvatski identitet

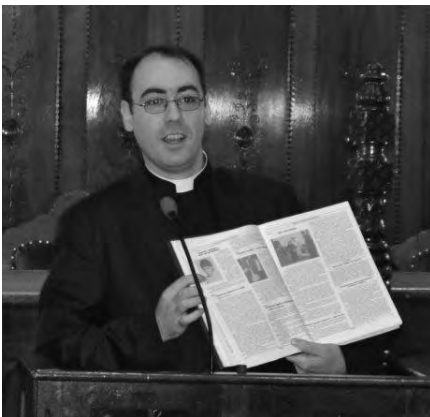
Piše: Siniša Jurić

Poslije 20 godina katolički mjesečnik *Zvonik* i dalje je omiljeno obiteljsko štivo. Iako je informiranje na hrvatskom jeziku u našoj zemlji, barem službeno započelo početkom novoga stoljeća, prije toga je s ovom misijom krenuo katolički list *Zvonik*. Ovaj list utemeljen je prije 20 godina, 19. rujna 1994. godine u Baču, a 20. listopada iste godine registriran je u resornom Ministarstvu.

Dvadeset godina izlaženja *Zvonik* je obilježio u petak, 14. studenog u Velikoj vijećnici Gradske kuće. U programu su nastupili VIS „Proroci“, ženska pjevačka skupina „Kraljice Bodroga“ iz Bačkog Monoštora i Subotički komorni zbor „Collegium musicum catholicum“, a urednica obiteljskih stranica *Zvonika* Vesna Huska pročitala je meditaciju Stjepana Licea „Ako ti je stalo do Crkve“.

## Osvježenje za dušu i srce

Urednik lista *Zvonik* vlč. Dragan Muharem podsjetio se teških vremena kada se pripremao pojaviti prvi broj *Zvonika*.



„Pogotovo kada znamo da je *Zvonik* počeo izlaziti 1994. godine, baš u ono vrijeme kada je to bilo najteže. Mnogi su se pitali hoće li izdržati. Bilo je tu pitanje financija, i dakako vremena u kojem smo živjeli. I evo danas smo ovdje nakon dvadeset godina i 240 brojeva, bez prekida. *Zvonik* je postojao u vrijeme kada nije bilo niti jednog katoličkog lista na hrvatskom jeziku u Srbiji. Zato je značaj *Zvonika* bio veoma



veliki. Kada ničega drugog na hrvatskom ovdje nije bilo, *Zvonik* je radio.“

„*Zvonik* pored informacije čitateljima nudi i formaciju, osvježenje za dušu i srce, što je i te kako važno današnjem čovjeku. *Zvonik* nije profesionalni list i nema zaposlenika i junački je posao raditi dvadeset godina bez izvora financiranja, bez ureda i bez nekakve institucije kakve uglavnom imaju današnji medijski poslenici“, podsjetio je vlč. Muharem.

## *Zvonik* uspješno obavlja svoju misiju

Novinar zagrebačkog *Glasa Koncila* Tomislav Vuković, čestitao je dvadeseti rođendan svim djelatnicima i su-



radnicima *Zvonika* koji su aktivni na njegovim stranicama danas, ili su to bili u nekom razdoblju od dosadašnjih 20 godina.

„*Zvonik* se može promatrati s dva načelna motrišta: vjerskog i nacionalnog“, ukazao je on. „Vjersko je prilično jasno. Prvotna njegova zadaća, u duhu crkvenih dokumenata, je navještaj Riječi Božje, znači evangelizacija, ali i reevangelizacija onih koji se smatraju katolicima. Oni koji su katolici ne mogu smatrati da je to završen posao. To je proces koji traje. Takav proces će do smrti trajati i ‘*Zvonik*’ ga uspješno obavlja.“

Govoreći o crkvenim dokumentima u kojima je riječ o sredstvima priopćavanja, u svima njima prevladava pozitivan odnos spram medija. Univerzalno je to pravo svih ljudi na objektivnu informaciju. „*Zvonik* ispunja zadaću informiranja i formiranja. Ukratko – on je pravovjeran. Stoga uredništvo i urednik nemaju razloga za bojazan da će im inkvizicija pokucati na vrata župnog ureda svetog Roka“, našalio se Tomislav Vuković.

„Nacionalno motrište je znatno složenije i kompleksnije, ali i zanimljivije i aktualnije za širi krug ljudi, a ne samo za katolike“, nastavio je Tomislav Vuković. „Užasavanje na pridjev ‘nacionalno’ ostatak je ranijeg gledišta i pro-



pale ideologije koja se užasavala svega što je nacionalno, proglašavajući to nacionalističkim. Ta dva značenja ne samo da su različita nego se u biti međusobno isključuju. Hrvatske manjine diljem svijeta su opstale i sačuvala svoj nacionalni i vjerski identitet upravo zbog pridjeva 'katolički'. Bile su organizirane katoličke misije, katoličke dopunske škole, katoličke novine, katoličke udruge, folklorne sportske i sve druge udruge i skupine", veli Tomislav Vuković.

„Ovaj list, iako katolički, ima daleko širi utjecaj, osobito kada je riječ o hrvatskom nacionalnom identitetu“, pojasnio je Tomislav Vuković. List ima svoju živost i lepršavost, a njegove stranice sa standardnim hrvatskim književnim jezikom, bez polemike i povišenih tonova, suvišnih emocija, svjedoče iz broja u broj tu jasnu nacionalnu komponentu“, zaključio je Vuković.

### Zvonik objavljuje ono što živimo

„Zvonik je naš list i u njemu se mogu pročitati vijesti iz župa diljem naše biskupije, ali i iz drugih bliskih biskupija“, rekao je biskup **Ivan Pénzes**. On ističe da je to iznimno važno.



„Ako mi nećemo govoriti i objavljivati ono što živimo, što stvaramo i slavimo, puno toga će pasti u zaborav i djelovat će kao da nas nije bilo. Uvjeren sam da na tom planu još puno toga trebamo raditi, a nadam se da će nam uz Božju pomoć vremenom i uspjjeti“.

„Bračni par **Čeliković, Ervin i Katarina** stupovi su ovoga časopisa, i s novinaricom i zamjenicom urednika **Željkom Zelić**, od njegova samoga početka čine okosnicu izdavačkoga tijela. Časopis zahvaća sve slojeve čitatelja u našem kršćanskom društvu“, dodao je biskup Pénzes.

### Crkva kroz tisak prisutna u javnom životu

Glavna urednica tjednika *Hrvatska riječ* i sociologinja, **dr. Jasminka Dulić** je rekla nekoliko riječi o pisanim medijima, njihovoj ulozi u društvu osobito ulozi pisanih manjinskih medija među koje na neki način možemo svrstati i *Zvonik uz Hrvatsku riječ* i druge.



„Zvonik je katolički mjesečnik a *Hrvatska riječ* informativno-politički tjednik. I jedan i drugi izlaze na hrvatskom jeziku, dakle okrenuti su prijeto svega hrvatskoj nacionalnoj manjini u Srbiji. Međutim, iako su u svojim temeljnim usmjerenjima različiti to ne znači da su suprotstavljeni već su, rekla bih, komplementarni, međusobno se dopunjuju. Naši su ciljevi u nekim stvarima slični, ali u nekim drugačiji što otvara prostor za, nadam se, još i bolju i intenzivniju suradnju u budućnosti.“

U evo već drugom mandatu mog uredničkog rada jedna od primjedbi je bila da ima 'previše Crkve' to jest vjerskih tema i rubrika u *Hrvatskoj riječi*. Neki su nas nazivali i drugim *Zvonikom*. Naravno, to nikada nije bila naša ambicija i ne želimo niti možemo preuzimati misiju ili temeljno usmjerenje *Zvonika*...



Jer kao što je dobro poznato, velika većina Hrvata u Srbiji (kao i svugdje u svijetu) se izjašnjava vjernicima – katolicima i zato je ono što se događa u životu Crkve u Hrvata tema koja svakako treba zanimati i *Hrvatsku riječ* i događaji su koje trebamo pratiti. Osobito stoga što su Hrvati, osim što su nacionalna manjina i vjerska manjina u Srbiji. I premda se često ističe materinji jezik kao ona bitna razlika koja određuje nacionalnu pripadnost – kada su u pitanju razlike između Hrvata kao nacionalne manjine i Srba kao većinskog naroda, i uopće između hrvatskog i srpskog naroda nije jezik ključan, utvrdili su znanstvenici, već upravo pripadnost katoličkoj odnosno pravoslavnoj Crkvi ne samo u smislu deklarativnog izjašnjavanja o pripadnosti već i razlika u kulturnom naslijeđu, tradiciji i odgoju koji definira i nacionalni identitet osobe. I zbog toga je *Zvonik* od izuzetnog značaja za hrvatsku nacionalnu manjinu kao što su i teme iz života Crkve u Hrvata značajne za *Hrvatsku riječ*. Jer, kada govorimo o životu pripadnika hrvatske nacionalne manjine i o odnosima s većinskim narodom, onda su predrasude i negativni stavovi o Katoličkoj crkvi i njezinim svećenicima nešto što ih je kroz povijest često obilježavalo. Zbog toga je važno o tome govoriti i pisati. Naravno, pitanje je i ne samo o čemu pisati nego i kako o to me pisati.“

„Činjenica je pak da se velika većina Hrvata očituje vjernikom-katolikom, i da religioznost u velikoj mjeri određuje nacionalnu i društvenu svijest Hrvata u Vojvodini. O tome nam svjedoče i brojna istraživanja koja smo provodili u Hrvatskom akademskom društvu i u novije vrijeme u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata. Isto tako i povijest i današnjica nam govore, osobito u manjim mjestima, da se kulturni život Hrvata ostvaruje u Crkvi oko Crkve ili uz pomoć Crkve. Osobito u



Srijemu na primjer društva u Šidu, Sotu, Ljubi, pa Srijemskoj Mitrovici, Zemunu, Petrovaradinu. Bez pomoći crkve i svećenika mnogih društava ne bi niti bilo. I to jest činjenica – informacija koju *Hrvatska riječ* treba prenositi.

Naravno, nisu svi Hrvati vjernici, neki su agnostici, ateisti, ravnodušni prema Bogu i Crkvi. I oni su čitatelji *Hrvatske riječi*, možda i *Zvonika* premda je *Zvonik* kako kaže urednik ‘uglavnom koncentriran na određenu grupu recipijentata koje informira unaprijed utvrđenim svjetonazorskim zasadama, te je selektivan u izboru plasiranih informa-

cija, ograničujući se ponajprije na one iz religijskog miljea’.

Govoreći o položaju manjinskih medija, dr. Dulić je rekla kako situacija u tiskanim medijima, „tu prije svega mislim na *Hrvatsku riječ* i srodne medije drugih manjina – unekoliko povoljnija u odnosu na velike medije. Naime, bar za sada, redovito financiranje znači oslobođenost pritiska komercijalizacije i pritiska nositelja političke moći, naravno uz neke iznimke, što nam daje prednost u odnosu na tzv. velike medije. S druge strane, postoje i otežavajući faktori. Ograničeni kadrovski resursi s

jedne strane a s druge strane konkurencija velikih medija i nepovjerljiva i zasićena publika informacijama koje ih zatrpavaju svaki dan. Ipak, smatram, kako nam medij poput *Zvonika* na jedan način i *Hrvatska riječ* na drugi način, pružaju jedan prostor slobodnog javnog izražavanja mišljenja koji po mom sudu još nije, bar kad je u pitanju *Hrvatska riječ*, dovoljno iskorišten. U tom smislu vas pozivam na suradnju i poticanje kulture dijaloga te odgovornosti za izgovorenu riječ ili pak odgovornosti za šutnju u hrvatskoj zajednici kako bi se što jasnije i efikasnije artikulirali njezini interesi i ciljevi a u čijim zasadama, s obzirom na naslijeđenu kulturu i pripadnost velikog broja Hrvata Katoličkoj crkvi u velikoj mjeri jesu kršćanske vrednote.

Druga stvar koja iz toga proistječe je da Katolička crkva kako kroz vlastiti katolički tisak ali isto tako i kroz druge medije pa tako i *Hrvatsku riječ* treba imati mogućnost prisutnosti u javnom životu i prenositi ideje i stavove bitne za one vrednote koje jesu oblikovale hrvatski narod kroz povijest.

U tom smislu još jednom Vam čestitam dvadesetu obljetnicu izlaženja i želim još puno brojeva *Zvonika* i dalje razvijanje suradnje među nama“, rekla je na koncu dr. Jasminka Dulić.

## Čestitke *Zvoniku*

U nemogućnosti da budemo nazočni Vašoj večerašnjoj proslavi 20. obljetnice izlaženja *Zvonika*, mi u Uredništvu katoličkog mjesečnika *Svjetlo riječi* iz Sarajeva upućujemo vam iskrene čestitke u povodu ove vrijedne obljetnice, dragi prijatelji, drage kolege.

Samo je Božjem sveznanju dostupna spoznaja koliko je plodova u dušama vaših čitatelja donijelo dvadesetogodišnje sisanje Radosne vijesti i katoličkog nauka. Ne dvojmimo da ste činili i da činite sve što je u vašoj moći da ti plodovi budu što obilatiiji.

Na istom smo evanđeoskom i crkvenom poslanju s vama pa se radujemo vašim uspjesima i vašim obljetnicama kao da su i naše.

Neka vam Providnost Božja podari dovoljno duhovnih i materijalnih darova da ustrajete u djelu evangelizacije koje ste započeli prije 20 godina te da skupa sa svojim zajednicama proslavite još puno blagoslovljenih obljetnica rada i vjere služeći Bogu, svojoj Subotičkoj crkvi i svom hrvatskom narodu.

Mir i dobro!

Uredništvo *Svjetla riječi* i  
ravnatelj **fra Janko Ćuro**  
Sarajevo, 14. 11. 2014.

\*\*\*

Dragi prijatelji „zvonikovci“!

S velikom zahvalnošću smo primili vašu pozivnicu na proslavu 20. obljetnice vašeg i našeg *Zvonika*.

Iako ne možemo doći, čestitam vam za naše ljudske pojmove veliku obljetnicu, zahvaljujemo na dosadašnjem radu i želimo ustrajnost!

Sve sudionike bratski pozdravljamo!

Urednik  
**fra Žarko Ilić**  
Humac, 14. studenoga 2014.

\*\*\*

Drage kolege i prijatelji,

godine idu, ljudi sazrijevaju. 20 godina sazrijeva i vaše djelo, list *Zvonik* koji prati vjerski život Crkve u Hrvata, ali i Nijemaca, Mađara i Slovaka koji skladno žive u Subotičkoj biskupiji. Želimo vam još puno vrsnoga štiva, svjedočanstava, nepokolebljivosti i odvažnosti. S radošću vam čestitamo sa željom da doživite godine mnoge, da *Zvonik* dosegne makar današnju starost zvonika franjevačke crkve u Baču, pod čijom je sjenom stasao.

Hrvatsko društvo katoličkih novinara  
**Neno Kužina, predsjednik**

\*\*\*

Dragi svi koji smo na bilo koji način uključeni u *Zvonik*. Čestitam i želim da naš *Zvonik* nadživi i najmlađeg suradnika i najmlađeg čitatelja.

**Jakob Pfeifer**

# Godina posvećenog života 2015.

Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života u svom je pismu biskupskim konferencijama od 30. lipnja 2014., dijeleći i prihvaćajući želju Svetog Oca da 2015. bude Godina posvećenog života, predložila okvirni program te godine, koja će početi 30. studenog 2014., a završiti 2. veljače 2016. Taj program treba „olakšati razmišljanje, razmjenu mišljenja, iskustvo crkvenosti i zajedničku molitvu“, koji su povezani s posvećenim životom.

U pismu se tvrdi da „posvećeni život prolazi kroz jedno razdoblje u kojem se, osim očitih znakova smrti, uočavaju brojni putovi vitalnosti i svetosti u crkvenoj zajednici“ te ističe da se „posvećeni život stavlja u samo srce Crkve kao odlučujući čimbenik njezina poslanja, budući da 'izražava najdublju narav kršćanskog poziva' i težnju cijele Crkve-Zaručnice prema sjedinjenju s jedinim zaručnikom“ (*Vita consecrata*, apostolska pobudnica o posvećenom životu i njegovu poslanju u Crkvi i svijetu, br. 3 /1996. g./).

Godina posvećenog života proglašena je prigodom 50. obljetnice objavljivanja Dekreta Drugog vatikanskog koncila o prilagođenoj obnovi redovničkog života *Perfectae caritatis* (28. listopada 1965.)

## 1. Godina posvećenog života na međunarodnoj razini

U Godini posvećenog života, koja kao geslo ima **Posvećeni život u današnjoj Crkvi: evanđelje, proroštvo, nada** na međunarodnoj je razini predviđeno nekoliko skupova i zajedničkih događaja:

– Otvaranje Godine posvećenog života, Rim, 30. studenog 2014. (prva nedjelja došašća) s molitvenim bdijenjem uoči otvorenja

– Ekumenski kongres redovnikâ i redovnicâ, Rim, 22.-24. siječnja 2015., s molitvenim bdijenjem posljednjeg dana

– Seminar za odgojitelje i odgojiteljice u posvećenom životu, Rim, 8.-11. travnja 2015., s molitvenim bdijenjem posljednjeg dana

– Radionica za mlade redovnike i redovnice, Rim, 23.-26. rujna 2015.

– Sabor posvećenog života u jedinstvu, s temom „Posvećeni život u Crkvi – nasljedovanje evanđelja prema budućnosti“, Rim, 24. siječnja – 2. veljače 2016.

– Molitveno bdijenje u Sv. Petru „Proroštvo, svetost i mučeništvo u svijetu“, Rim, 30. siječnja 2016. u 20 sati

– Audijencija kod Svetog Oca, Rim, 1. veljače 2016.

– Euharistijsko slavlje na zaključenu Godine posvećenog života, Rim, 2. veljače 2016.

## Za biskupijsku, regionalnu, nacionalnu i kontinentalnu razinu predlažu se i sugeriraju:

I. ISTRAŽIVAČKE RADIONICE u organizaciji papinskih sveučilišta koja vode redovnički redovi o temama i pitanjima povezanim s posvećenim životom 50 godina od Drugoga vatikanskog koncila.

II. MEMORIA SANCTORUM posvećenog života. *Stationes* u mjestima od posebnog značenja za apostolat u svijetu.

III. MEMORIA MARTYRUM 20. i 21. stoljeća. *Stationes* u mjestima posebnog svjedočenja u svijetu.

IV. „CRKVA KOJA IZLAZI“. Putovi svjedočenja evanđelja koje utvrđuju i zajednički provode apostolske ustanove, družbe apostolskog života, monaške ustanove, svjetovne ustanove, *ordo virginum*, nove ustanove.

V. SVJETSKI MOLITVENI LANAC MEĐU SAMOSTANIMA. *Stationes* u samostanima od posebnog značenja za monaštvo u svijetu.

VI. VIA PULCHRITUDINIS. *Za jedno molim Jahvu, samo to ja tražim: da živim u domu Jahvinu sve dane života svoga, da uživam milinu Jahvinu i dom njegov gledam* (Ps 27,4). Umjetnički jezici u posvećenom životu za kontemplaciju i naviještanje istine i ljepote vjere.

VII. STUDIUM Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života (Interdisciplinarna škola za formaciju u crkvenom učenju i u kanonskim odredbama o posvećenom životu). On-line monaški odsjek za monahinje.

## 2. Godina posvećenog života na nacionalnoj razini u Hrvatskoj



U prigodnom pismu redovnicima, redovnicama i posvećenim laicima dubrovački biskup Mate Uzinić, predsjednik Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, poziva na suradnju i obavještava o događajima koji se za sada planiraju na nacionalnoj razini:

a) **Nacionalni susret** „svih redovnika i redovnica i Bogu posvećenih laika, redovničkih pripravnika, biskupijskih povjerenika za posvećeni život, kao i laika povezanih s redovničkim zajednicama preko trećih redova“, **Marija Bistrica, 14. ožujka 2015.**

b) „Redovnice, redovnici i posvećeni laici će svojim svjedočanstvom aktivno sudjelovati u pretprogramu drugog **Nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji** koji će se održati na **Trsatu u nedjelju, 19. travnja 2015.**“

c) **Redovnički dani 2015., u Zagrebu i Splitu**, progovorit će o ostvarenju ciljeva Godine posvećenog života, a oni su, prema pročelniku Kongregacije za UPŽ i DAŽ, kardinalu Joaou Braz de Avizu, „sa zahvalnošću se spomenuti nedavne prošlosti“, „s nadom prigrliti budućnost“ i „sa strašću živjeti sadašnjost“.

*Neka Božjom pomoću i zagovorom blažene Djevice Marije Godina posvećenog života bude plodonosna za sve nas, kako bi posvećeni život, koji i u našoj domovini ima slavnu prošlost, mogao biti tako autentično življen i u sadašnjosti te postati izazov i za budućnost svima onima koje Bog poziva da mu se posvećenim životom stave potpuno na raspolaganje*, piše na kraju svog pisma biskup Mate Uzinić.

Pripremio **fra Zvonimir Brusac**

<http://www.franjevcitor.hr/sadrzaj/godina-posvećenog-zivota-2015/253/>

Razgovor s mladomisnikom vlč. Pavlom Mikulčićem

# Svećenik ljudima donosi živoga Boga

Razgovarao: Tomislav Mađarević

U želji da se tijekom 2015. – Godine posvećenog života – čitatelji *Zvonika* upoznaju s duhovnim pozivom i djelovanjem posvećenih osoba, te izazovima s kojima se suočavaju, iz broja u broj razgovarat ćemo s onima koji su svoj život posvetili Bogu. Evo prvog takvog intervjua s mladomisnikom vlč. Pavlom Mikulčićem iz Slavanskog Broda koji je dao Tiskovnom uredu Srijemske biskupije. On je ove godine bio predvoditelj misnih slavlja u najpoznatijem marijanskom srijemskom svetištu Gospe Snježne na Tekijama kod Petrovaradina (25. i 26. srpnja) kada su proslavljene tzv. „Male Tekije“.



**Roditelji su mi bili uistinu jedna svesrdna pomoć, potpora, oni su me pratili, podržavali tijekom cijelog mog obrazovanja. I na kraju, kada su vidjeli da sam ja sretan u pozivu koji sam izabrao, onda su i oni bili presretni, prezadovoljni što sam pronašao svoj životni put.**

**\* Željeli bismo Vas upoznati. Tko je Pavao Mikulčić?**

□ Pavao Mikulčić je mladi svećenik; danas sam dvadeset osmi dan svećenik, dakle još ni mjesec dana. Rođen sam 1990. godine, imam 24 godine i najmlađi sam svećenik Đakovačko-osječke nadbiskupije, pa i šire. Rođen sam u Slavanskom Brodu, odrastao u Bukovlju kod Slavanskog Broda, u susjednom selu Vranovcima završio sam osnovnu školu, i nakon osnovne škole meni je već tada bila želja otići u malo sjemenište u Zagreb na Šalatu. Moji roditelji nisu bili previše zainteresirani za tu ideju, govorili su mi da sam premlad i zabranili su mi da odem. I u razgovoru sa župnikom, ni on nešto nije previše insistirao na odlasku na Šalatu. Tako sam ja 2008. godine završio gimnaziju „Matije Mesića“ u Slavanskom Brodu. Kroz cijeli taj period od djetinjstva do srednje škole prati me želja za svećeničkim pozivom. Roditelji su mi Drago i Marica, moje svećeništvo njima nikada nije bilo želja, oni nisu ni pomišljali da će imati sina svećenika. Mi jesmo katolička obitelj, ali moji roditelji nisu bili presretni zbog moga odlaska u sjemenište. Isto tako oni mi nikada nisu branili da ja odem u sjemenište, osim malog sjemeništa što je tada bilo i razumljivo. Otići u Zagreb s 14 godina, nije lako... Tako da

sam ja zahvalan što je Bog preko njih mene ostavio kod kuće, što mi je dao mogućnost da steknem znanja u gimnaziji, da steknem prijatelje, poznanike, da proživim tu mladost u jednom svjetovnom okruženju, da tako svoj poziv još iskristaliziram. Roditelji su mi bili uistinu jedna svesrdna pomoć, potpora, oni su me pratili, podržavali tijekom cijelog mog obrazovanja. I na kraju, kada su vidjeli da sam ja sretan u pozivu koji sam izabrao, onda su i oni bili presretni, prezadovoljni što sam pronašao svoj životni put.

**\* Kada ste osjetili poziv i kako ste se odlučili odazvati tome pozivu?**

□ Ja sam onaj svećenik koji je poziv osjetio od malih nogu i koji se tome pozivu nije odupirao. Dakle, ja sam osjetio da me Bog zove i da želim biti svećenik. Što znači to od malih nogu osjetiti poziv? Jasno da ja kao mali nisam znao što znači biti svećenik u onom pravom ontološkom smislu, ali sam imao afinitete prema crkvi, prema svećeništvu. Dok su druga djeca igrala nogomet i drugo, ja sam se znao povući i igrati se svete mise. Kasnije, kada sam odrastao, odrastao je u meni i taj poziv, odrastalo je to moje shvaćanje svećeništva koje se odmicalo od onih igara i krpa, i gledalo je samu bit svećeništva. To je uzvišeno, da ja kao čovjek od kruha i vina mogu ljudima donijeti živoga Boga, da ih u ispovijedi mogu pomiriti s Bogom, da ih u ispovijedi mogu osloboditi tereta koji nose. To su neke stvari koje su mi kasnije počele okupirati glavu, misli koje su me počele usrećivati kada bih o njima mislio. Taj poziv je u meni bio stalno prisutan u različitim životnim etapama različitim intenzitetom, ali on ni-

kada nije iščeznuo nego je uvijek bio tu kao jedan nemir koji me je uvijek tjerao, kao što je sveti Augustin rekao: „Nemirno je srce moje, Bože, dok se u tebi ne smiri“ – tako je bilo i kod mene.

**\* Mladu misu ste služili nedavno, kakvi su vam bili dojmovi i osjećaji tog velikog događaja?**

□ Mladu misu sam služio 12. srpnja ove godine u subotu, osjećaje koje sam ja imao uistinu je teško opisati i zato je na samom djelu Bog. Puno prije pred Mladu misu, u razgovoru s kolegama, svi smo osjetili u želucu nekakav osjećaj treme i nervoze razmišljajući kako će sve to proći. Na dan Mlade mise, koju sam slavio popodne, probudio sam se tako smiren, tako radostan, tako opušten. A to je ono što mi je moj župnik, pater Ante Šiško rekao: „Vidjet ćeš kako na dan ređenja i na dan Mlade mise uistinu Bog po molitvama mnogih koji te prate i djeluju daje jedan smiraj, jednu mirnoću da to sve u lijepom miru i lijepom odnosu prema Bogu sve to proslavimo“. Na dan moje Mlade mise bio je jedan prekrasan dan mira, dan posebnog prijateljstva s Gospodinom, tada sam posebno osjetio Božju blizinu, jer to je uistinu veličanstven dan. U izvanjskom dijelu toga slavlja puno se ljudi angažiralo kako bi sve bilo lijepo i skladno. U mojem ushićenju toga dana sve mi je bilo prekrasno, isto tako i ljudi koji su se okupili, kojih je bilo oko dvije tisuće. Prisutni su govorili da je Mlada misa bila duhovna hrana i ispunjenje, duhovna obnova, gdje je Bog po slavlju Mlade mise mladog svećenika ljudima opet sebe nekako posebnije darovao i približio. Svi su bili oduševljeni, puni emocija i duhovnog zanosa. To je važnost Mlade mise koja će, nadam se, biti poticaj nekim mladićima da se ohrabre na svećenički poziv.

**Želio sam postati svećenik koji će biti blizak narodu, u svako doba dana imati otvorena vrata za čovjeka, svećenik koji će biti jednostavan i pristupačan tom čovjeku.**

**\* Zacijelo ste već u počecima imali određenu sliku svećenika. Jeste li ova-ko zamišljali svećenički život?**

□ U glavi nam je uvijek jedna slika koju imamo, tako je kod nas u svećeništvu, ali život – realnost je onaj koji te slike koje imamo oblikuje, usmjerava, namješta. Svećeništvo sam zamišljao pomalo u slici koju nam je davao i fakultet. Dolaskom na župu đakonskog praktikuma, to je bila župa Nijemci, gdje sam imao jednog krasnog svećenika velečasnog Tomasa, moja slika o svećeništvu se mijenjala. Moram priznati da sam imao jednu sliku svećenika koji je onako dosta bio zatvoren prema ljudima, da su se ljudi bojali svećenika. Tu svoju sliku sam mijenjao na đakonskom praktikumu, jer sam dobio želju i donio odluku da postanem svećenik kakav je bio i moj mentor. Želio sam postati svećenik koji će biti blizak narodu, u svako doba dana imati otvorena vrata za čovjeka, svećenik koji će biti jednostavan i pristupačan tom čovjeku. To je ono što sam ja kao đakon a i sada vidio i trudim se i želim, osjećam potrebu, da stvarno budem jedan od tih svećenika kojega se ljudi neće bojati, nego kojem će rado dolaziti. Želim da se ljudi u prisutnosti svećenika osjećaju prijatno, da osjećaju da sam ja čovjek pozvan od Boga da njima donosi Boga.

**\* Svoja boravak ste nedavno završili u bogosloviji, što mislite koji su najvažniji temelji u odgoju svećenika?**

□ Ja nisam odgojitelj, ali sam prošao sjemenišnu formaciju. Dok smo u bogosloviji mi smo paralelno i na fakultetu. Fakultet vas odgaja, obrazuje i stavlja naglasak na ono razumsko, na znanje, na učenje, što je svakako potrebno. Ali naša vjera je uvijek između razuma i znanja; vjera ne proizlazi samo iz znanja, vjera proizlazi i iz molitve, pobožnosti. Stoga mislim da je molitva temelj na čemu se u sjemeništu radi i mora raditi još više. Velika je vrijednost u zajedničkoj molitvi koja je u sjemeništu prisutna, ali u sjemeništu bogoslove treba odgajati i za pobožnost, dakle to je nešto što nam je važno u svećeničkom životu. Skloni smo nekada pobožnost staviti po strani. Potrebna nam je jedna zdrava pobožnost koja nas uvijek približava Bogu.

**Onima koji žele biti svećenici ili pak redovnici moj poziv je vrlo jednostavan: „Ne bojte se“ – to je od-**



**govor kad god me pitaju za savjet. Ako osjećate da vas Bog zove, odvažite se, budite hrabri!**

**\* Što biste kao mladi svećenik poručili mladima, a posebice savjet mladima koji razmišljaju o duhovnom zvanju?**

□ Bog je onaj koji nas voli, koji nas ljubi, koji nam daje slobodu. Moja poruka mladima je da žive ovaj život u slobodi i u ljubavi prema svima. Mlad čovjek je onaj koji je razigran, koji istražuje svijet, koji je željan otići, izaći, zabaviti se, i sve su to neke stvari koje su normalne u čovjekovom životu i čovjekovoj naravi, tako da ništa od toga nije zabranjeno. Ali da u svemu tome mladenačkom življenju i otkrivanju svijeta ne zaborave na Boga koji im daruje slobodu, koji im daruje da se oni kreću međusobno u slobodi, u ljubavi, u za-

jedništvu, da ne zaborave da ta sloboda ima određene granice. Da ne zaborave da su njihovi životi, njihova tijela od Boga darovana i da s njima ne mogu raditi baš sve što pozele. Neka se uvijek sjetite da su oni dar Božji i da je vjera ta koja ih mora nositi u njihovom životu i u njihovom poslanju. Onima koji žele biti svećenici ili pak redovnici moj poziv je vrlo jednostavan: „Ne bojte se“ – to je odgovor kad god me pitaju za savjet. Ako osjećate da vas Bog zove, odvažite se, budite hrabri, dođite u sjemenište, dođite u samostan, jer pred vama su godine formacije, koje nisu jedan dan i postaneš svećenik ili redovnik. Samostan i sjemenište su mjesta gdje se taj poziv još kristalizira, gdje poziv raste ili pak možda opada. Tako će osoba možda raspoznati Božji plan s njegovim životom, tako da tko god ima klicu, osjeća da ga Bog zove, neka bude hrabar.

## Prvo tromjesečje

Ministarstvo prosvjete propisuje za svaku školsku godinu koliko u kojem mjesecu treba biti radnih dana i tjedana. Prema školskom kalendaru, krajem listopada, odnosno početkom studenog, treba biti prva klasifikacija učenika.

Gimnazija „Paulinum“ također se drži propisa i zato su profesori „Paulinuma“ 31. listopada održali svoju prvu klasifikacijsku sjednicu. Na sjednici su raspravljali o dvomjesečnom radu i o uspjesima učenika. Ovakve sjednice pomažu profesorima u saznanju na što trebaju obratiti više pozornosti u svojim predavanjima, a učenicima da marljivije i kvalitetnije uče. Prva klasifikacija je pokazala nešto slabiji uspjeh, ali smo uvjereni da ćemo već na polugodištu biti bolji.

## Na đakonskom ređenju

Subotička biskupija je dobila novog đakona u osobi **Siniše Tumbasa Loketića**. Siniša je rođeni Subotičanin, a svoje studije je završio najprije u rodnome gradu, a teologiju na Đakovačkom bogoslovnom fakultetu. Sinišu je subotički ordinarij zaređio za đakona 5. listopada u njegovoj rodnoj župi, u crkvi Isusova Uskrснуća.

Paulincima je Siniša dobro poznat, jer je još kao bogoslov više puta navratio u sjemenište i uvijek je hrabrio i bodrio pogotovo one koji žele postati svećenici. Prošle godine, kada je hodočastio u Svetu Zemlju, svim sjemeništarcima i učenicima „Paulinuma“ donio je jednu kronicu od maslinova drva.

## Proštenje u bolničkoj kapeli

Na blagdan sv. Elizabete Ugarske, u nedjelju 16. studenog, u kapeli Opće bolnice u Subotici proslavili smo dan proštenja. Već treću godinu zaredom, na poziv bolničkog dušobrižnika i našega nekadašnjeg prefekta, **vlč. Dragana Muharema**, svojim sudjelovanjem uključujemo se u ovu lijepu proslavu. Misu je predvodio rektor **mons. Josip Miočs** koji je u homiliji prikazao život ove velike svete. Zbor sjemeništa „Schola cantorum Paulinum“ predvodio je pjevanje a na orguljama je pratio prefekt **vlč. László Baranyi**. Također je bio prisutan i duhovnik **mons. Marko Forgić** koji je ispovijedaao. Na kraju mise vlč. Muharem je zahvalio „paulincima“ na sudjelovanju te ih i na godinu pozvao na proštenje. Vjernici koji redovito dolaze u ovu kapelu, radosni zbog susreta sa sjemeništarcima, pripremili su im kolače kojima su počastili sve prisutne.



## Stota obljetnica župe Radovo u Makedoniji

Radi balkanskih ratova i ostalih previranja u XIX. stoljeću, u Makedoniji je stanovništvo skoro nestalo, a napose vjernici, grkokatolici. Božja providnost je odredila tako da se nakon mirovnih ugovora stanovništvo vrati. Vjernici unijati su i prije ratova



većinom živjeli u južnom dijelu Makedonije oko Strumice, a nakon ratova su se ponovno vratili u te krajeve. Uz velike poteškoće i žrtve, formirane su župe i građene nove crkve. Među ponovno uspostavljene župe spada Radovo. U Radovu je 1914. uspostavljena župna zajednica i građena je nova crkva. Od osnutka do danas, ova župa je jedna od najbrojnijih i najaktivnijih u pogledu vjerskoga života i što se tiče duhovnih zvanja. Iz ove župe i iz okolice dolazi najviše sjemeništara u „Paulinum“. U Radovu je župnik bio sadašnji skopski biskup, **mons. Kiro Stojanov**. Današnjem župniku Radova oba su sina učenici gimnazije „Paulinum“. Na svečanosti stote obljetnice župe u Radovu, početkom listopada, u ime sjemeništa i gimnazije „Paulinum“, prisustvovao je vicerektor **vlč. László Baranyi** s učenicima Skopskog egzarthata.

## Misijska nedjelja u Tavankutu



Na poziv župnika **preč. Franje Ivankovića** posjetili smo župu Srca Isusova u Tavankutu. Može se reći da je posjet postao tradicijom, jer u zadnjim godinama redovito odlazimo tamo. Ove godine susret je bio upriličen

za Misijsku nedjelju. Svetu misu je predvodio **mons. Josip Miočs** u koncelebraciji župnika i prefekta sjemeništa **vlč. Lászlóa Baranyija**. Pod misom, vjernicima je na raspolaganju u ispovjedaonici bio **mons. Marko Forgić**, duhovnik „Paulinuma“. U propovijedi rektor je naglasio misijsku važnost Crkve, značenje misionara i svih vjernika. Najbitnije je misijsko poslanje, te misionarenje djelom i primjerom. Nakon propovijedi, o svom zvanju i životu svjedočio je maturant **Bogdan Rudinski**. U službi riječi su sudjelovali svojim čitanjima **Zoran Stipančević**, **Denis Nađ** i **Vladimir Gubaš**. Svetu misu je uzveličao duet Ch. W. Glucka na fruli i orguljama a pjesmu Alekse Kokića „U mladosti najljepše je kraj Tebe“ je recitirao **Đuro Juhas**, učenik I. razreda. Na kraju mise rektor Miočs je zahvalio župniku na pozivu i na gostoprimstvu, a vjernicima za darove koje svake godine sakupljaju za „Paulinum“.

Nakon bogatog agapea, sjemeništarcima su posjetili etno salaš i muzej u kojem je stalna postavka umjetničkih slika i drugih predmeta od slame. U poslijepodnevnom satima odigrana je jedna nogometna utakmica. Na kraju smo se zahvalili župniku, vjernicima i nogometnoj ekipi za lijepi susret u Tavankutu.

# Advent u školi i župi

Pred nama je vrijeme Adventa bogato svojim sadržajem, biblijskim čitanjima i manje-više ustaljenim aktivnostima. Evo nekoliko prijedloga i ideja kako da nam ovaj Advent u školi i u župi bude ljepši, plodniji i kreativniji.

## Zornice

Najljepše su rane Mise koje su vrlo posjećene i od najmanjih. Kako bi se djeca osjećala važnima i kako bi se dalo značaja njihovim dolascima, bilo bi lijepo osmisliti prigodni materijal u obliku knjižica za pečatiranje dolazaka, kartica ili dijelova slagalice koje će djeca sakupljati ili pak kićenje bora kuglicama za svaki dan (pravog ili na papiru). Ovakvim pristupom kod djece se razvija revnost, te čežnja ne propustiti niti jednu sv. Misu. Važno je da djeca osim primljene milosti mogu i konkretno vidjeti plod svojih žrtvica i ranog ustajanja.

## Paljenje adventske svijeće

Paljenje adventske svijeće je lijepa i simbolična gesta življenja Adventa. Ono se može upriličiti u župi ili u školi uz pjevanje jedne adventske pjesme, čitanja odlomka iz Svetog pisma ili meditacije o Isusovom dolasku, te paljenjem svijeće koja je svečano izložena u prostoriji za župnu katehezu ili u holu škole. Na taj način pokazujemo da i izvan crkve možemo živjeti zajedništvo i promišljati o vremenu iščekivanja.



## Predstava za sv. Nikolu

Sveti Nikola je omiljeni dječiji svetac, jer im on donosi darove. Ovaj dan im možemo učiniti zanimljivijim ukoliko napravimo igrokaz u kojem oni sami glume, govore o tome kako treba biti dobar i zaslužiti darove. Obično volimo da djeci darove dijeli mladić ili čovjek obučen kao sveti Nikola, s mitrom, biskupskim štapom i bijelom bra-

dom, te je važno održavati tu tradiciju i napraviti prostora za kršćanskog sveca u navali raznih Djeda Mrazova.

## Tajni prijatelji

U vremenu smo darivanja te ovo može biti jedna simpatična igrica u kojoj vjeronaučenici izvlače ime jednog druga iz vjeronaučne grupe kojem će posljednji dan škole ili vjeronauka dati božićni dar. Preporuka je da dar bude ručno izrađen i personaliziran. Djecu trebamo poučavati da se darovi ne mjere novcem kojim su plaćeni, nego ljubavlju i pažnjom s kojom su izrađivani.

## Andeli čuvari

Kao i u prošlom primjeru, vjeronaučenici izvlače ime jednog svog druga za kojeg će moliti u vrijeme Adventa (ili mogu izvlačiti imena svaki tjedan). Vrijeme Adventa je vrijeme bdijenja i molitve. Molitvom jednih za druge jača se zajedništvo među djecom i razvija suodgovornost za svoju braću i sestre.

## Borić dobrih djela

Na početku Došašća u bilježnice ili na papir djeca mogu nacrtati ili izrezati božićni bor. Za svako dobro djelo učinjeno tijekom Adventa imaju pravo nacrtati jedan ukras. Cilj je da božićni bor na Badnje večer bude pun ukrasa, a duša dobrih djela. Mnogi advensko vrijeme doživljavaju kao korizmu te predlažu razna odricanja. Na ovaj način potičemo radosno življenje Adventa, što i jest njegov smisao, a djecu na činjenje dobrih djela.

## Božićna priredba

Priprema Božićne priredbe zahtijeva puno truda. Ona može biti pripremljena kako za školu tako i za župu (uglavnom prije polnoćke). Važno je odabrati ili napisati dobar tekst, s jasnom i lijepom Božićnom porukom. Odabrati djecu koja će znati lijepo sve to odglumiti i dobro ih uvježbati. Kako bi Božićna priredba bila uvjerljiva, treba se potruditi oko kostima i scenografije. Naravno da bi bilo lijepo i izvježbati nekoliko Božićnih pjesama i otpjevati ih. Istina je da ovo zahtijeva puno vremena i truda, te zato treba na vrijeme krenuti s probama. Božićne priredbe pružaju posebni doživljaj u blagdansko vrijeme, a i dobra su prilika da djeca pokažu svoje talente.

Osim ovih prijedloga svakako da ima još raznih dobrih ideja: izrada božićnih čestitki i ukrasa za bor, priredbe za Materice i Oce, prikupljanje pomoći za najugroženije kako bi i oni dostojanstveno proslavili Božić, itd.



Oni čije ponašanje nije odraz misli srca

# Licemjeri

Piše: dr. Andrija Aničić

Riječ „licemjer“ u Svetom pismu se navodi dvadeset sedam puta u različitim izvedenicama i to više puta u Novom nego li u Starom zavjetu. U Starom zavjetu o licemjerju i licemjerima pišu mudri Sirah, Izreke i prorok Jeremija a u Novom zavjetu tu riječ bilježe evanđelisti Matej i Luka.

O licemjerju sam pronašao jedan sažeti članak koji je objavljen sarajevskom *Katoličkom tjedniku* (2006.) autora don Joze Aničića. Iz tog teksta koji je objavljen pod naslovom „Farizejstvo-licemjerje“ prenosim dio, koliko mi prostor dopusti.

Licemjeri su ljudi čije ponašanje nije odraz misli srca i za koje Isus kaže da su slijepci. *Jao vama pismoznanci i farizeji! Licemjeri! Čiste čašu i zdjelu izvana, a iznutra su puni grabeži i pohlepe. Farizeju slijepi! Očisti najprije nutrinu čaše da joj i vanjšina bude čista!* (Mt 23,25-26). Dok vara druge, licemjer vara samoga sebe i postaje nesposoban vidjeti svjetlost.

Licemjer je čisti formalist. Na vjerskom polju on vara drugoga da stekne cijenu na račun svojih neuvjerljivih vjerskih čina. Čini se kao da radi za Boga, a zapravo radi za samoga sebe. Sve čini da ga ljudi vide. Isus govori suprotno: *Pazite da svoje pravednosti ne činite pred ljudima da vas oni vide!* (Mt 6,1-6). *Licemjeri, dobro prorokova o vama Izaija: 'Narod me ovaj usnama časti, a srce mu je daleko od mene'* (Mt 15,7).

Licemjer je poput glumca. Nastavlja glumiti svoju ulogu to jače što je na višem položaju i što se više sluša njegova riječ: *Na Mojsijevu stolicu zasjedeše pismoznanci i farizeji. Činite, dakle, i obdržavajte sve što vam kažu, ali se nemojte ravnati po njihovim djelima jer govore, a ne čine.* Međutim, licemjerje nije svojstveno samo farizejima. *Licemjeri! Lice zemlje i neba umijete rasuđiti, kako onda ovo vrijeme ne rasuđujete?* (Lk 12,56).

Kršćanin, ako ima neki vodeći položaj u društvu i Crkvi, također je izložen licemjerju. Kako nam veli Sv. pismo, ni sam sv. Petar nije izbjegao toj opasnosti u antiohijskom slučaju koji ga je doveo u sukob s Pavlom. Njegovo je držanje značilo pretvaranje. *Ali kad vidjeh da ne hode ravno, po istini evanđe-*



*lja, rekoh Keři pred svima: 'Ako ti, Židov, poganski živiš, a ne židovski, kako možeš siliti pogane da se požidove'* (Gal 2,14).

Isus licemjere povezuje s farizejima i pismoznancima. To je najočitije u njegovih poznatih sedam *jao* (usp. Mt 23,13-32).

Farizeji su ljudi običaja i zakona, nepokretni. Najveći neprijatelji svega što je novo. Ne samo da ih je bilo u Isusovo vrijeme, ima ih i danas. Još nisu izumrli, a teško je očekivati da će ikad izumrijeti. Nazočni su u svim crkvama, sinagogama, džamijama, društvima, ustanovama.

Krist nije nikada rekao, barem tako ne čitamo u evanđeljima – *Jao vama koji se borite za pravdu, vama prekršiteljima subote, vama nevjernicima, vama buntovnicima.* Ali je proklinjao one koji su sebi uzimali pravo na tuđi život, one koji su priječili druge da upoznaju istinu, da žive slobodno, da žive po vlastitoj savjesti.

Krist osuđuje one koji se samozvano nazivaju učiteljima drugih, koji u Božje ime drugima nameću svoju istinu. Oni se ne zadovoljavaju samo time, već nameću drugima svoj zakon, moral, kulturu i guše dostojanstvo čovjeka. Za njih ne postoje nikakve norme ponašanja pa ni norme Crkve. Odstupaju od crkvenog učiteljstva i ne žele čuti o apsolutnim istinama. Za njih je sve relativno. (usp. Mt, 23,13; 23,15)

Farizeji se drže najboljim poznavateljima istine i najvjernijim čuvarima re-

ligije. Oni se nisu približavali grješnicima kako se ne bi onečistili, okaljali. A Isus ih naziva slijepcima i punim grijeha.

## Budimo iskreni

Danas, kao i u prošla vremena, neće prividni sveci biti graditelji ljudske povijesti, niti neke „značajne“ osobe, umišljenici, nego oni kojima su oči pune svjetla da hrabro otkrivaju misterij, oni koji su spremni i sposobni otkrivati znakove vremena, oni koji život drže Božjim darom i koji se odupiru svakoj zamagljenosti, koji nisu zabrinuti za Crkvu znajući da je vodi Duh Sveti preko svojih pastira.

Licemjerje osuđuju ljudi i Bog. Sv. Bazilije veli: *Većina ljudi glumi u ovom svijetu kao na pozornici, a javno se posve drugačije ponaša. Licemjer je poput lažnog cvijeta na oltaru. Papirnato ili umjetno cvijeće nije pravo, iako nam tako izgleda. Takav je i licemjeran, neiskren čovjek.*

Kršćanin mora nastojati biti iskren, navlastito to mora biti svećenik. Ne pretvarajmo se. Iskrenost je draga Bogu i ljudima. Ako smo iskreni, ljudi će nas cijiniti. Sveci su uvijek bili iskreni.

Ako svaku večer ispitamo svoju savjest i zdušno se pokajemo za licemjerstvo proteklog dana, u našoj duši će zasjati svjetlo istine koje će ljudi u nama prepoznati i slijediti nas u istini.



# Knjiga Judite: svijet jači od kršćana?

Piše: dr. sc. Tivadar Fehér

Ova knjiga se temelji na identičnim iskustvima ondašnjeg i današnjeg vjernika. Katolik ne smije vjerovati teorijama zavjera svjetskih dimenzija; no, u našem društvu bez apokaliptičkih ideja i sugestija dolazi iskustvo da smo izručeni ljudima, silama, koje bismo rado izbjegli.

Pisac Juditine knjige gubi se u smrtnim virovima života: dolazi neprijatelj iz Asirije. Namjesniku kralja, Holofernu je: *Najvelikodušnije dozvoljeno da razruši sva domaća božanstva* – i hram židovskoga Boga – *Kako bi svi narodi častili samo Nabukodonozora...* (3,8) Jer: *Tko je bog osim Nabukodonozora?* (6,2). Siromašni mali grad, Betulija, gdje živi Judita, pred ovakvom velesilom pada u beznađe, u glavama stanovnika anarhija, depresivni osjećaji, nema drugog izlaza: trebaju se predati neprijatelju... Vjernik bi trebao povjerovati: *Nabukodonozor je gospodar cijele zemlje* (6,4) – slično Sotoni, koji je htio prevariti Isusa, govoreći: *Meni je predana sva vlast...* (Lk 4,6). Neprijateljeva smrtna propaganda je velika: želi razbiti nutarnju sigurnost i mir Židova. Stanovnici Betulije nemaju oružje, novac, međunarodne diplomatske odnose kako bi realizirali svoja prava i organizirali obranu. Što ostaje Juditi i njezinima? Ono što je veće od Nabukodonozorove sile: pouzdanje u Boga, jer: *Jahve usliša glas njihov i smilovao se nad njihovom nevoljom* (4,13). Ova žena i građani Betulije imaju vjeru, moralne principe, djeluju zajedno, ne jedni protiv drugih. Duhovna moć male zajednice oslobađa takve milosti koje će nadvladati lažnu propagandu nasilnika. Holoferno je slika onoga što kuša vjernika: vlasti, partija, zlonamjernog pojedinca, pa čak i neprijatelja koji se nalazi u duši. Bahatost, širenje grijeha nepoštivanja i besmisla jest djelo onoga koji želi uništiti dobrog čovjeka. No, njegova vladavina je samo privid, jer jedna slaba žena ponizit će velikog vojskovođu, Holoferna, namjesnika asirskoga kralja. Ona, bez vojske, bez moći i vlasti, kada dva puta udari mačem na glavu generala (13,8), udara na zlo savješću, molitvom, dobrim djelima. S njom katolik diže mač na zavist, na sebičnost, na oholost, u kojem bi čovjek pomislio: „Meni je predana sva vlast...“

Mnogi smatraju da neprijatelja treba pobijediti u parlamentu, u gradskoj kući, na ulici. Daleko je veća pobjeda, i opipljive su posljedice, ako je Holoferno pobijeđen u srcu i u obitelji. Vjernik tamo odmah može osjetiti rezultate pobjede: mir, zajedništvo, radost i napredak. U Juditinoj osobi autor ove knjige imao je iste kušnje kao i mi: Ima li smisla ustrajati uz dobro, kada je pred očima vojska neprijatelja? No, pisac je osjetio nešto duboko i djelotvorno kada se odazvao pozivu: *Otvorite, otvorite vrata!* (13,11). Kada je Judita unijela u grad glavu pobijeđenog Holoferna, onda se ostvarilo ono iz knjige Otkrivenja: „*vo stojim na vratima i kucam. Ako tko čuje moj glas i otvori vrata, ući će k njemu...*“ (Otk 4,19-20). Judita je znak Božje milosti, što je predlika Isusa Krista. Pripazimo! Ne traži se čudo, koje bi Bog morao poslati... Čudo se nalazi u rukama vjer-



nika: sluša Oca, koji govori po Crkvi, pazi na bračnoga druga, na odgoj djece. Svojim duhovnim kvalitetama prožima radno mjesto, krug prijatelja. Ovakav način provođenja svagdašnjice realno oblikuje naš život, život sredine gdje smo zasađeni. Kristova dobrota svaki dan donosi plod po rukama vjernika, i to je realna pobjeda nad zlom, čija lažna propaganda: „Meni je dana sva vlast...“ – propada vidljivo u osobi katolika, u njegovim riječima i djelima. Judita je pobijedila laž, svijet ne pripada Nabukodonozoru. Kršćanin svaki dan dokazuje po svojoj osobi, da njegov svijet – neka to bude selo ili grad, sredina radnog mjesta ili svoje kuće – pripada jedino Bogu. I onda pripada, ako propaganda više: *Tebe neće Bog tvoj spasiti* (usp. 6,2). Ako čovjek otvara vrata svoga srca Ocu, onda Isus prebiva u njemu. Ako je Uskrslu stanovnik duše, onda: *Budite hrabri! Ja sam pobijedio svijet!* (Iv 16,33). Oni, koji čekaju samo vanjske promjene, prije ili poslije predat će se neprijatelju, i postat će robovima lažne propagande, jer misle da nema mogućnosti za bolji život. Onaj pak, koji izvršava svoje dužnosti – čini dobro – imat će svaki dan iskustvo da dobro postoji, i raste po njegovim rukama. Takav čovjek vidi realnost: dobrota živi, širi se, djeluje u njemu, djeluje u onome, kome se okreće. Taj mali čovjek – Judita svagdašnjice – jači je od bilo kakvih sila, ljudskih opačina. Jači, jer je s njim Isus Krist. Crkva je ono mjesto, gdje lažna propaganda zla umire, i dolazi na svjetlo istina: dobar čovjek je dobitnik života. On sa svojim blagoslovljenim djelima uništava laž, i dokazuje da Bog vlada svijetom, jer On je njegov Stvoritelj i Otkupitelj.

# Vrijednost bioraznolikosti

*Piše: Marko Tucakov*

Raznolikost života na Zemlji već se i običnim jezikom naziva bioraznolikošću (biodiverzitetom). Sve vrste („razni likovi“) biljaka, životinja, gljiva i brojnih drugih grupa živih bića koja su na granicama ovih glavnih „carstava“, kao i nevjerojatno mnoštvo gena i njihovih kombinacija, odnosno predjela i ekosustava na našoj planeti, izučeni ili neizučeni, čak i nevidljivih, čine biodiverzitet. Ovaj pojam, u nemogućnosti da bolje izrazi sve što je život na našem planetu, nije formulirala biološka znanost niti kakva statistika, već prije nje praktična potreba da se u jednoj riječi sublimiraju i stalno posvješćuju poruke o potrebi njezine zaštite.

Postoje dva ključna pristupa argumentiranju kršćanskih vidika u zaštiti biodiverziteta. Ponekad su suprotstavljena, no ipak svoj korijen imaju u dubokoj vjeri kršćana u Božju stvoriteljsku snagu i njezine tako šarolike proizvode.

Jedan „teocentrični pogled“:

Ovaj svijet i sva stvorenja na njemu (ljudi i druga stvorenja) pripadaju Bogu i postoje da bi slavili Boga.

Vrijednost i svrha svake vrste izvire iz samog Boga i povezane su s Božjim planom stvaranja, savezima, otkupljenjem i pomirenjem.

Vrste imaju vrijednost neovisno od njihove vrijednosti za čovječanstvo, te ekološke odluke ne trebaju imati samo ekonomske temelje.

Čovječanstvo ima božanski poziv, jer mu je Bog dao zadaću da upravlja živim svijetom. Čovječanstvo to ostvaruje kroz brigu o njima i opiranje njihovom ugrožavanju. Ovo je istodobno misija koja može biti poseban poziv, kao i poziv višeg ranga za sve Kristove učenike.

U eri ekološkog propadanja, kršćanstvo nudi odlučnu nadu i za čovjeka i za biodiverzitet, utemeljenu u otkupiteljskom djelu Krista za sve stvorenje.

Čini se da je, prema teocentričnom odgovoru na pitanja kršćana o vrijednosti prirode, potrebno nadodati i ove odgovore na najčešća pitanja o tome zašto čovječanstvo (pa prema tome, i zašto kršćani) uistinu ne može bez svega ostalog živog svijeta. Teocentrici, kako bi senzibilizirali kršćane, navode pet lako provjerljivih razloga:

1) **Moralni razlozi.** Kultura koja ohrabruje brigu prema živome svijetu i predjelima u koje je smješten u prednosti je nad kulturom koja isto ne razumije.

2) **Estetski razlozi.** Predjeli, ekosustavi i živa bića trebaju biti čuvani stoga što su prelijepi i što obogaćuju čovjekov život.

3) **Potporna važnim životnim funkcijama.** Ekosustavi služe čovječanstvu tako što su potpora važnim vitalno značajnim biološkim procesima na kojima se temelji život na zemlji (razgradnja žive materije, fotosinteza, oprašivanje biljaka...).

4) **Bioraznolikost** osigurava stvaran i potencijalan materijal i ekonomsku dobrobit za ljude.

5) **Osiguranje.** Nitko ne zna što će čovječanstvu zatrebati u budućnosti. Ukoliko je vrsta nestala, čovječanstvo od toga nikada neće imati koristi.

S druge strane, duboko materijaliziranim svijetom, koji duhovnost teško koristi kao metodu razumijevanja procesa s kojima je suočen, ponuđena je i utemeljena sasvim praktična, no



potpuno „antropocentrična“ slika koja objašnjava fundamentalnu vrijednost živog svijeta za ljude. Zdrav biodiverzitet nudi ogroman broj „usluga prirode“. Među njih spadaju: zaštita vodnih resursa, formiranje i zaštita zemljišta, akumuliranje i obnova hranjivih materija, upijanje i uništavanje zagađenja, učvršćivanje stabilnosti klime, oprašivanje, efekt barijere, održavanje ekosustava, oporavak od nepredvidivih događaja. Od čisto bioloških usluga, zahvaljujući biodiverzitetu imamo: svu hranu, zaklon i sjenu, medicinske resurse, sve sirovine, proizvode od drveta, ukrasno bilje, resurse za budućnost, diverzitet gena, vrsta i ekosustava. Za naše društvo su, pak, najznačajnije mogućnosti: istraživanja, obrazovanja, rekreacije, turizma te kulturne vrijednosti. I to sve besplatno! I

svako živo biće, uključujući i svaku pojedinačnu jedinku, može ostvariti makar jednu, ovako uvjetno definiranu funkciju. Teško je, zapravo, i opasno, reći gdje počinje granica koja, ako je prijeđemo i pridonese da jedno stvorenje nestane, znači da čovječanstvo ne može baš bez te jedne jedinke. Upravo, dakle, u tome, što i materijalni i nematerijalni pristup gledanja na biodiverzitet visoko cijeni vrijednost svakog pojavnog oblika života, krije se dokaz o općenitoj čovjekovoj upletenosti u mrežu ekoloških odnosa i nemogućnost izlaska izvan nje.

Antropocentričan odnos prema vrijednostima biodiverziteta povezuje dobrobit koju ljudi imaju od njega, no ipak ne na sasvim materijalan način. Za kršćane je vrlo značajno što se, sasvim ravnopravno sa svim drugim aplikativnim vrijednostima biodiverziteta, priznaje njegova duhovna vrijednost i značaj za vjernike. Nebrojene redovničke zajednice, uzmimo samo očiti primjer, radi ispunjenja redovničkih zavjeta, i, prije svega, radi dubljeg suživota sa Stvoriteljem, biraju za mjesta svojih samostana morske obale, otoke ili visoke planine („vruće točke“ bioraznolikosti na zemlji, često i u zaštićenim područjima). Razlog je jednostavan. Sveti Augustin, u svojoj knjizi „Božji grad“ ga navodi sasvim jasno: „Neki ljudi, da bi upoznali Boga, čitaju knjige. Ipak, postoji velika knjiga: samo postojanje stvorenja. Pogledaj iznad sebe! Pogledajte ispod sebe! Zapamti. Pročitaj. Bog, kojeg želiš da otkriješ, tu knjigu nikada nije napisao mastilom. Umjesto toga, on je pred tvoje oči stavio sve što je stvorio. Možeš li tražiti jači glas od toga?“ (11,22).



## Crkveno vjenčanje dovoljno za građansko priznanje braka i u Srbiji

Vjenčanje pred predstavnikom crkve ili vjerske zajednice predviđeno je Prednacrtom Građanskog zakonika Republike Srbije kao punovažno i izjednačeno s građanskim sklapanjem braka pred matičarom. Za tu novinu je, međutim, potrebna izmjena Ustava, koji sada izričito predviđa da se brak može sklopiti samo pred ovlaštenim državnim tijelom, rekla je za Tanjug članica Komisije za izradu Građanskog zakonika Olga Cvejić Jančić. Komisija, kako je navela, smatra da bi se na taj način promoviralo pravo vjernika da se poštuje vjenčanje pred predstavnikom crkve ili vjerske zajednice kojoj pripadaju, bez obveze da sklapaju i civilni brak, koji je, pravno, u Srbiji jedina priznata forma braka. „Ukoliko bi došlo do promjene Ustava, i ako bi to Ustav dozvolilo, bio bi dakle, dovoljan samo jedan čin sklapanja braka – civilnog ili vjerskog, jer sada je crkveni brak stvar slobodnog izbora budućih supružnika, ali bez pravnog djelovanja. U tom slučaju bi predstavnik crkve ili vjerske zajednice pred kojim je brak sklopljen bio dužan u vrlo kratkom roku, od nekoliko dana dostaviti matičaru isprave o zaključenom braku potpisane od strane supružnika, svjedoka i vjerskog službenika, navela je Cvejić Jančić.

Prednacrt Građanskog zakonika, koji je već nekoliko godina na javnoj raspravi, nalazi se u završnoj fazi i prema najavama Komisije već iduće godine bi se mogao naći i u skupštinskoj proceduri. /Izvor: *Tanjug* /

### Pismo iz zatvora u Srijemskoj Mitrovici, 11. 11. 2014.

Dragi mons. Andrija Anišiću!

Ja vam se zahvaljujem na pomoći koju mi šaljete i za „Zvonik“ pa čitajući Vaš list uljepšavam sumorne dane u zatočeništvu... Imam veliku kaznu od četiri godine i znači mi mnogo vaša pomoć. Ja ovdje izdržavam kaznu s narkomanima i bludnicima, pa zamislite kako je meni s grešnicima ogrezlim u kriminal. Nisam vas poslušao da odem u zajednicu „Hosana“. Vjerujte da mi je jako žao i kajem se jer sad ne bih bio ovdje.

Stalno slušam vašu misu na Radio Mariji u 17,30 sati pa mi je želja da me u vašoj misi spomenete... Svake večeri kad se molim spomenem se i Vas da dugo poživite...

## Spomendan Svetog Vendelina, pustinjaka

**Lemeške obitelji koje se bave uzgojem stoke, sv. Vendelina i danas iznimno štiju kao zaštitnika domaćih životinja pa je tako i ove godine njemu u čast 20. listopada slavljena sveta misa, nakon čega se molilo za zagovor pod kipom nebeskog pastira.**

Nekada je sv. Vendelin uživao veće štovanje a kako se broj uzgajivača stoke u Lemešu smanjio, nažalost opalo je i interesiranje za njegov zagovor. Sveti Vendelin je živio negdje između posljednje četvrti VI. stoljeća i prve polovice VII. stoljeća. Rodom je bio iz irske bogate obitelji, u srodstvu s kraljevskom kućom. Već se u ranoj mladosti odrekao svih ovozemaljskih dobara i pošao u osamu da bi razmišljao o božanskim stvarnostima. Boravio je na europskom kontinentu (Trierska biskupija) kao pustinjač. Nosio je kostrijet, činio velike, brojne pokore i u poniznosti čuvao tuđe svinje kako bi se uzdržavao. Godine 1360. je Boemund II., trierski nadbiskup prenio njegove relikvije u svetište baš njemu podignuto. Papa Inocent VI. je tu baziliku osobno posvetio. U Saarbrückenu 1417. je po njegovom zagovoru ugašen veliki požar. U pojedinim krajevima važi za iznimno popularnog sveca a napose u njemačkoj pokrajini Franken. Ubraja ga se u četrnaest svetaca pomoćnika. Zazivan je u pomoć protiv kuge, kao zaštitnik ljetine i domaćih životinja. Njemu je posvećeno preko pet stotina kapelica i stotinu šezdeset svetišta. Papa Nikola V. je 1450. službeno odobrio svečevo štovanje.

*Željko Zelić*

### In memoriam

#### PAJO JARAMAZOVIĆ (1927.-2013.)

Prošla je tužna godina od smrti našeg oca, tasta, djeda i pradjeda ali sjećanje na njega ostaje živo u našim obiteljima. Tragove svoje prisutnosti ostavio je kao član Pastoralnih vijeća u župi na Bikovu i u župi sv. Roka u Subotici radosno dajući sebe Bogu na slavu. Za njega smo svi zajedno molili na svetoj misi na svetkovinu Svih svetih s nadom u ponovni susret.



Rado ga se sjećaju:

kćerke **STANKA** i **ANICA**, zetovi **GRGO** i **LAJČO**, unučad **VERICA** sa suprugom **ANTUNOM**, **MARIN** i **ĐURĐICA** sa suprugom **DEJANOM**, prauučad **MARTINA**, **MATEA**, **ANA**, **MILA** i **MARIJAN**.

### In memoriam

#### JELA KUJUNDŽIĆ, rođ. MERKOVIĆ (1925.-2014.)

Okrijepljena svetim sakramentima, nakon kratke i teške bolesti, u 89. godini života, 18. listopada 2014. godine preminula je naša dobra majka. Cijeli svoj život, koji joj nimalo nije bio lak, uvijek nas je usmjeravala da živimo po Božjoj volji. Nesebično je širila ljubav, praštanje i pomirenje svuda oko sebe.

Sprovodne obrede u Bajskom groblju, iz Peić kapele, 21. listopada predvodio je župnik mons. dr. Andrija Anišić. On je istaknuo njezinu izuzetnu ljubav prema Bogu i prema svetoj pričesti, za kojom je uvijek čeznula. Bila je svjesna snage sakramenta Bolesničkog pomazanja, zato je župnika uvijek zvala kad joj se zdravlje pogoršavalo. Više puta se nakon primanja tog sakramenta pridigla i svjedočila kako je Bog dobar i svemoguć, rekao je u svojoj propovijedi župnik istaknuvši da je to samo djelić njezine pobožnosti i vjernosti Bogu i Crkvi. Osobito je voljela dolaziti u svoju dragu „kersku“ crkvu i najteže joj je bilo u bolesti i nemoći što nije mogla ići u crkvu.

Sveta misa na šest tjedana služiti će se u crkvi sv. Roka u Subotici, 7. prosinca 2014. godine u 9 sati.

Opakuju je, s ljubavlju je se sjećaju i vjeruju da ju je Gospodin pridružio svojim anđelima i svetima u nebu,

*Njezini najmiliji*



## Bogat program Dana Balinta Vujkova posvećen najmlađima

U znaku bogatog programa, namijenjenog kako djeci tako i odraslima, te promicanje i vrednovanje književne baštine i aktualne produkcije vojvođanskih Hrvata, protekli su ovogodišnji, trinaesti po redu, *Dani Balinta Vujkova*. Ova, najveća književna i jedna od najvećih manifestacija u prostoru kulture ovdašnje hrvatske zajednice održana je od 23. do 25. listopada 2014. godine, na više lokacija u Subotici, u organizaciji Hrvatske čitaonice i Gradske knjižnice Subotica uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Dani su tradicionalno počeli programom za djecu *Narodna književnost u školi* koji je okupio oko 450 učenika i djece iz vrtića iz cijele Vojvodine. Osim dvaju igrokaza, djeca su, kao dar „Školske knjige“ slušala i jednog velikog hrvatskog pjesnika, **Paju Kanižaja**.



Središnji događaj *Dana* – Multimedijalna večer, priređena u Velikoj vijećnici Gradske kuće, protekla je u znaku dodjele triju književnih nagrada. Nagradu za životno djelo na području književnosti *Balint Vujkov Dida*, koju dodjeljuje organizator manifestacije Hrvatska čitaonica iz Subotice, dobio je **Tomislav Ketig**, književnik i enciklopedist iz Novog Sada.

Nagrada Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata „Emirik Pavić“ za najbolju knjigu godine (ovoga puta u 2013. godini) pripala je knjizi *Bunjevački put križa* **Tomislava Žigmanova** u nakladi Katoličkog društva za kulturu povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ iz Subotice.

Po prvi puta je dodijeljena i trijenalna nagrada ZKVH-a za najbolju knjigu poezije „Antun Gustav Matoš“ koja se dodjeljuje za razdoblje od 2011. do 2013. godine. Između 10 naslova, Povjerenstvo je odlučilo ovu nagradu posthumno dodijeliti **Anti Vukovu** za knjigu *Boca bez poruke*, objavljenu 2013. u nakladi NIU „Hrvatska riječ“ iz Subotice.

Ova manifestacija redovito donosi pregled i analizu knjiške produkcija Hrvata u Srbiji između dvaju posljednjih *Dana Balinta Vukova*, o kojoj je ovoga puta govorio v. d. urednika nakladničke djelatnosti NIU „Hrvatska riječ“ i književnik **Zvonko Sarić**.

Predstavljena je i nova knjiga Balinta Vujkova: *Bećarski poso* u nakladi Hrvatske čitaonice i ZKVH-a koja sadrži 41 do sada neobjavljenu narodnu pripovijetku.

Nakon odluke da se stručno-znanstveni skup priređuje bijenalno, ove je godine u sklopu *Dana*, u suradnji s Gradskom knjižnicom iz Subotice, održano dvodnevno stručno savjetovanje pod nazivom *Knjiga do djece – knjiga za djecu*, na



kojem je sudjelovalo trideset predavača, među koji su bili knjižničari, profesori, nakladnici i ilustratori knjiga za djecu iz Srbije, Hrvatske i Mađarske. Oni su pokušali odgovoriti na kompleksne izazove prilagođavanja suvremenim trendovima života u kojima se čitalačke navike smanjuju, a posljedice (ne)čitavanja ostavljaju porazne tragove na mnoge mlade generacije.

Po riječima predsjednice Organizacijskog odbora *Dana Balinta Vujkova* Katarine Čeliković jedan od zaključaka savjetovanja jest uspostaviti suradnju knjižnica i nastavnika te pronaći nove metode u radu s najmlađima, već od rada u obitelji, vrtiću, školi.

U okviru *Dana*, u vestibulu Gradske kuće priređena je izložba ilustracija likovnog umjetnika **Dražena Jerabeka** iz Osijeka.

Sudionici *Dana* su također položili vijenac na bistu Balinta Vujkova u parku iza Gradske kuće. Manifestaciju je pratio i kulturno-umjetnički program. U sklopu multimedijalne večeri nastupili su glumci iz Hrvatske – **Vlatko Dulić** (koji je kazivao jednu pripovijetku Balinta Vujkova), te **Davor Svedružić** koji je izveo ulomak iz predstave *Bunjevački blues*, zatim mješoviti zbor i klapa HKPD-a „Jelačić“ pod ravnanjem **Vesne Kesić Krsmanović**, Dječji orkestar HGU „Festival bunjevački pisama“ pod vodstvom **Mire Temunović** i **Mila Kujundžić** (vokal) kao i mladi recitatori – **Augustin Žigmanov** i **Davorin Horvacki**.

U okviru pratećeg programa *Dana Balinta Vujkova*, na Dječjem odjelu Gradske knjižnice upriličen je i mini sajam knjiga za djecu uz sudjelovanje nakladničkih kuća iz triju zemalja: „Kreativnog centr“a (Srbija), „Móre“ (Mađarska) i „Školske knjige“ (Hrvatska).

Prema: HR, **Davor Bašić Palković**

## Izložba „Lipi k'o slika“ u Somboru

Međunarodna izložba starih vjenčanih fotografija **Šokaca i prateće opreme pod nazivom „Lipi k'o slika“** otvorena je 7. studenoga u Gradskom muzeju u Somboru, u okviru *Dana hrvatske kulture 2014*.

Na izložbi su prikazani eksponati koje su prikupile hrvatske udruge u Podunavlju – HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević“ iz Berega, KUDH „Bodrog“ iz Monoštora, KPZH „Šokadija“ iz Sonta, UG „Tragovi Šokaca“ iz Bača, HKUPD „Dukat“ i HKPU „Zora“ iz Vajske i HKUPD „Matoš“ iz Plavne, te gosti izlagači – Gradski muzej iz Vinkovaca i hrvatske udruge iz Gajića i Draža iz Republike Hrvatske, kao i Hrvatska manjinska samouprava Santovo iz Mađarske.

Manifestaciju, koju su financijski pomogli Veleposlanstvo RH u Beogradu, Hrvatsko nacionalno vijeće i Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, priredila je Udruga građana „Urbani Šokci“ iz Sombora.

## Najbolji recitatori na nagradnom izletu u osijeku

XIII. po redu Pokrajinska smotra recitatora održana je 7. studenog u subotičkoj Gradskoj knjižnici, a

najbolji recitatori bili su 23. studenog na nagradnom izletu u Osijeku.

U tri dobne skupine natjecalo se 90-ero djece od kojih je 23 proglašeno najboljima a još 10 njih je pohvaljeno. Svaki sudionik Pokrajinske smotre recitatora je za svoj plasman na ovu razinu natjecanja od Hrvatske čitaonice dobio i knjigu. Prosudbenu komisiju su ove godine sačinjavali: **Vladimir Grbić**, (predsjednik), **Željka Zelić** i **Nevena Mlinko**.

Oni najbolji su 23. studenog putovali u Osijek gdje su između ostalog gledali kazališnu predstavu „Grga Čvarak“. Kako je to bila nedjelja, svi su sudjelovali na svetoj misi u crkvi Presvetog Srca Isusova kod isusovaca gdje su bili toplo pozdravljeni. Dan je protekao u razgledanju centra grada i stare tvrđe, kao i franjevačke crkve i samostana gdje ih je dočekao srdačan domaćin **fra Zoltan** s ručkom. Na izletu su sklopljena lijepa prijateljstva. /Zv/



## Održana zajednička priredba šokačkih udruga u Sonti

U velikoj dvorani Doma kulture u Sonti 22. studenog, KPZH Šokadija bila je domaćin zajedničke manifestacije *Šokci i baština*, ove godine s geslom *Alaj lipo u svatove iti*, u kojoj su sudjelovali članovi udruga kulture iz Monoštora, Berega, Sonte, Bača, Vajske i Plavne. Pokrovitelj manifestacije je Hrvatsko nacionalno vijeće, a logističku potporu dao je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Nakon svečane pjesme *Šokadija*, autorice **Božane Vidaković** iz Sonte, nezvanične himne podunavskih Šokaca, uzvanike i publiku pozdravio je predsjednik KPZH Šokadija **prof. Zvonko Tadijan**, a potom se obratio i predsjednik HNV-a **dr. Slaven Bačić**. *Ova manifestacija jedanput godišnje okuplja šokačke udruge, kako bi prikazale ono što su radili tijekom godine. Vrlo je bitno da ovakve manifestacije budu impuls za još bolji rad udruženja, a mi ćemo ih podržati kolikogod budemo u mogućnosti*, rekao je među ostalim Bačić.

U programu su potom nastupili najmlađi s folklornom točkom i izmamili buru pljeska. Objavljeni su i rezultati natjecanja „Za lipu rič“, a po odluci prosudbenog povjerenstva, najljepšu do sada neobjavljenju pjesmu na šokačkoj ikavici napisao je i na pozornici pročitao, **Antun Silađev** iz Sonte. Gledateljima su, prije tematskoga bloka, dlanove zagrijali pjevači OKUD-a „Ivo Lola Ribar“ iz Sonte i *Durđinske cure*.



Tematski blok „Al je lipo u svatove iti“ otvorili su folklorci HKPD Silvije Strahimir Kranjčević iz Berega, prikazom običaja Kapara. Potom su domaćini izveli dio svatovskog običaja dolaska po mladu i njezinog ispraćaja iz roditeljske kuće. Članovi HKUPD Mostonga i UG Tragovi Šokaca iz Bača, HKUPD Dukat i HKPU Zora iz Vajske, te HKUPD Matoš iz Plavne, uz pratnju tamburaša iz Ravnog Sela, zajednički su izveli dio svadbenog običaja „Oj svekrvo, steri bilo platno“. KUDH Bodrog iz Monoštora predstavio se dijelom običaja nazvanim „Jesen stiže, lišće spada, na udaju misli cura mlada“. U završnoj sceni nazočne je na glazbu njihovih predaka podsjetio gajdaš iz Srijemske Mitrovice **Edi Tajm**, a predstavnici svih udruga sudionica programa na pozornici su odigrali veliko Šokačko kolo. /I. Andrašić/

/Vijesti prema portalu: [zkhv.org.rs](http://zkhv.org.rs),  
urednica Ljiljana Dulić Meszaros/





## Marija je trudna!

Mi ne znamo kako je bilo našim majkama kada su bile trudne i čekale naš dolazak. Vjerujemo da su se radovale našem rođenju. Znamo da je u prosincu Marija trudna i čeka rođenje svoga sina Isusa. Znamo da se raduje rođenju malog djeteta. A znamo i to da je sa svojim mužem Josipom morala ići na popis stanovništva koji je zapovjedio rimski car August. Josip i trudna Marija krenuli su na put iz njihovog grada Nazareta u Betlehem, a od prijevoznih sredstava imali su magarca! Put je bio dalek – oko 120 kilometara! U normalnim okolnostima, treba putovati četiri dana!

A u Betlehemu prava gužva od silna mnoštva koje je došlo na popis. Josip je tražio krov nad glavom, mjesto na koje bi smjestio trudnu Mariju. Uzaludno su lutali od vrata do vrata. Kako je Josip morao biti zabrinut! *Za njih nije bilo mjesta u svratištu* (Lk 2,7). Netko ga je upozorio na to da u okolici postoje spilje koje se koriste za smještaj životinja tijekom hladnih noći; možda se mogu smjestiti u jednu od njih dok se ne oslobodi neko mjesto u gradu.

Što se dalje događalo, zapisano je u Bibliji.

Do rođenja malog Isusa treba proći još neko vrijeme. Dok ga čekamo, upalimo svijeću u našim domovima, na adventskom vijencu, u svom srcu. Zagrijmo naše domove jer su noći hladne. I **PJEVAJMO RADOSNO! PRIPREMIMO SE ZA ROĐENJE ISUSOVO! KRENIMO NA ZORNICE!**



### Pjevajmo zorom ranom!

### Adventske pjesme

#### ZLATNIH KRILA

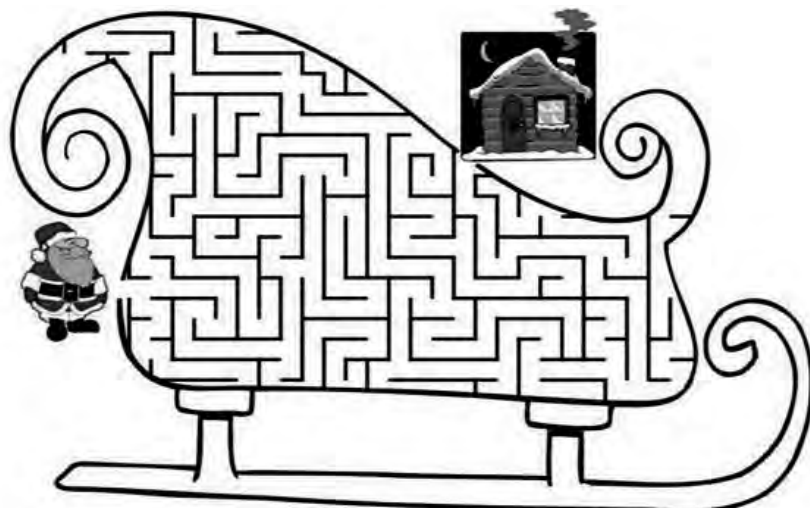
Zlatnih krila anđela si,  
Bože, k meni poslao.  
Anđeo me svetom riječi  
Majkom Božjom prozvao.  
Hvala, Višnji, tebi hvala,  
za tu milost toliku,  
a u suzi u mom oku  
čitaj ljubav veliku.

#### POSLAN BI ANĐEL GABRIJEL

Poslan bi anđel Gabrijel  
od Boga u grad Nazaret  
k jednoj poniznoj Djevici,  
i k pravog Božjoj službenici.  
Kad Mariji on doteče,  
ponizno joj ovo reče:  
oj zdravo puna milosti,  
Djevice, kruno svetosti.

#### VISOM LETEĆ PTICE MALE

Visom leteć ptice male,  
našem domu zapjevale:  
Srca gore, evo zore!  
Kore one lijene ljude,  
dozivlju ih, od sna bude:  
Srca gore, evo zore!  
Grijehe svoje oplačimo,  
dušu lijepo očistimo:  
Srca gore, evo zore!



## Dani sv. Martina u OŠ „Bratstvo-Jedinstvo“ u Lemešu

Da se vjerski blagdani mogu proslaviti i obilježiti i van crkve kao objekta pokazuje sljedeći primjer, jer dok je crkva živa u ljudima nema bojazni za nju. U prilog ovome ide bogatstvo pučke predaje i običaja koji su nekada bogato ispunjavali svakodnevicu. Zalaganjem dviju revnosnih učiteljica **Anamarije Bošnjak** i **Dijane Čapo**, učenici III<sub>2</sub> i IV<sub>2</sub> razreda obilježili su Martinje u školi. Običaj kaže da se uoči blagdana sv. Martina krsti mlado vino i peče guš-



čje pečenje, a kako to ne priliči niti ustanovi niti uzrastu, učiteljice su prilagodile aktivnosti da budu zanimljive dječjem uzrastu. Tako su na radionici 8. listopada izrađivali kartonske i papirnate trodimenzionalne oblike guščića, rezali ih čak i od stiropora i lijepili perje na njih, ne bi li ih barem djelomično oživjeli. Učiteljice su održale kratko ali bogato i slikovito izlaganje o životu i djelima sv. Martina što je privuklo veliku pažnju i interes učenika. Izvukli su zajednički zaključak koliko je važno dijeliti s bližnjima, biti im na raspolaganju i trajno slijediti put Gospodina. Prvi puta su se sreli s ovakvim načinom izlaganja i upoznavanja života svetaca, i očekivano veoma su dobro reagirali. Za užinu, u pauzi je priređeno vruće pecivo i svježe topljena guščja mast. Mnoga djeca prvi puta u životu probala su ovaj specijalitet davnih vremena i u slast ga pojedla. Isti dan pjevali su prigodne pjesmice i čitali tekstove i legende o sv. Martinu, te gledali prigodne animirane filmove. Preko tjedna izrađivali su lampione i bojali slike sv. Martina. Na ovaj kreativan i nadasve njima blizak način uče se prepoznavanju pravih vrjednota i njihovom daljem razvijanju.

*Željko Zelić*



### Ukratko o životu sv. Martina

Sv. Martin je prvi katolički svetac koji nije bio mučenik a ima svoj liturgijski blagdan, 11. novembra. Važi za prvog zaštitnika Francuske, a pored toga i vinara, vinnogradara, vojnika, konjanika, izliječenih alkoholičara, gusaka te papinske švicarske garde. Protiv njegove volje otac, inače rimski tribun, unovačio ga je u carsku gardu. Jednog zimskog dana susreo je siromaha koji je zatražio milostinju, a kako je Martin nije imao, odrezao je polovicu svog vojničkog plašta i zaogrnuo ga ne bi li ga spasio od smrzavanja. Još iste večeri Martin je usnuo Gospodina zaogrnutog u isti plašt kako mu govori: „Ovim me je plaštom zaogrnuo Martin“. Uvijek je bio blizu siromaha i progonjenih, mada je imao protivnike i među klericima. Po završetku vojne službe zaređuje ga za egzorcistu. Po povratku u Panoniju uspio je vlastitu majku obratiti, a zatim se uputio u Milano u borbu protiv krivovjeraca arijanaca. Odatle je prognan u pokrajinu Liguriju odakle ubrzo odlazi u Galiju u samostan i tamo se predaje kontemplaciji.

Uredila: Larisa Skenderović



## Čekanje

Dragi mladi! Iza nas je mjesec koji je obilovao događajima. Naši „Proroci“ su predstavili svoj prvi CD, u gostima nam

je bio don Damir Stojić, proslavili smo svetu Ceciliju, ali nešto veliko je pred nama. Pred nama je vrijeme Adventa ili Došašća, vrijeme u kojem iščekujemo Isusovo rođenje. Naravno, čekaju nas i zornice. Pred nama je mjesec u kojem se tradicionalno donose nove odluke, mijenjanu stare navike. Zornice će nas lagano uvoditi u slavlje Kristova rođenja



nam u svim teškoćama. Ne znamo kakvi su dani pred nama, ne znamo kakvog ćemo raspoloženja biti, ali Isus traži od nas strpljivost i osmijeh na licu. Čekajte s osmijehom na licu. Nagrada slijedi. ☺

Larisa Skenderović

## VIS „Proroci“ predstavili prvi autorski nosač zvuka „Božje djelo“

Prvi nosač zvuka moderne duhovne glazbe vokalno-instrumentalnog sastava „Proroci“ pod naslovom „Božje djelo“ svečano je predstavljen u subotu 8. studenoga u sportskoj dvorani Srednje tehničke škole „Ivan Šarić“ u Subotici.

Na svečanoj promociji prvoga nosača zvuka vokalno-instrumentalnog sastava „Proroci“ mladi su glazbenici predstavili svoje pjesme s novog albuma, a na promociji su gostovali „Apostoli mira“ iz Zagreba.

Album „Božje djelo“ izdao je Laudato, a direktorica Laudata Ksenija Abramović o albumu je rekla:



– Album koji danas predstavljamo veliko je postignuće i kruna dugotrajnog rada. Album naših Proroka zove se 'Božje djelo'. To nije slučajno. Proroci su uvijek bili tamo gdje se širilo Božje djelo – i u pastoralnom radu biskupije, i u svojim životima gdje su mnogima dali svjedočanstvo vjere. Od malenog sjemena do velikog ploda.

Na promociji prvoga autorskog nosača zvuka „Proroka“ istaknuto je da se predstavljanjem želi iskazati zahvalnost Gospodinu na svim primljenim milostima. „Proroci“ žele da njihov rad dođe do što više ljudi dobre volje te da njihov žar pokrene srca mnogih.

Ističući tumačenje proročkoga poslanja kao prijateljstva s Bogom, traženja Boga i ljubavi prema Bogu koje prerasta u pomaganju braći i sestrama, okupljenima se obratio duhovni pratitelj „Proroka“, vlč. **Andrija Anišić**:

– Ima li još uvijek proroka? Ima! Evo ih, tu su! Naši Proroci nisu profesionalni sastav, oni i uče, studiraju, rade, žene se i udaju... Njihovo poslanje u proteklim godinama nije bilo samo u sviranju i pjevanju nego i u mnogim drugim aktivnos-



tima u Crkvi – bili su animatori naše župe, aktivni u pastoralu mladih Subotičke biskupije, držali su predavanja, svjedočili, organizirali seminare i duhovne obnove, pisali projekte i pribavljali nužna sredstva za svoje aktivnosti, sudjelovali su u karitativnim i humanitarnim akcijama... I još puno toga. Proroci naši dragi, hvala Vam na svemu! Duh Sveti neka vas vodi i dalje da možete slaviti Gospodina i svjedočiti za njegovu dobrotu i ljubav u svijetu.

„Apostole mira“, koji su gostovali na svečanoj promociji albuma, s „Prorocima“ vezuje dugo i pomno njegovanje prijateljske veze o kojima je vlč. Andrija Anišić rekao:

– Ova dva sastava koji prijateljuju i rastu u svetosti zajedno već godinama, daju divno svjedočanstvo i divno navješćuju Isusovo evanđelje – šire njegovu radost i njegov mir.

„Proroci“ žele posvjedočiti da je moguće biti mlad kršćanin u današnjem vremenu, živjeti svoju vjeru aktivno i davati doprinos svojoj Crkvi te potaknuti sve, a osobito mlade da stave svoje talente i živote na raspolaganje Kristu po poticajima Duha Svetoga. Žele poručiti svakome: „Ti si Božje djelo!“ / **Izvor: Laudato.hr/**





	Ponedjeljak	Utorak	Srijeda	Četvrtak	Petak	Subota	Nedjelja
1.- 7. 12.			Vjeronauk u crkvi Imena Marijina u Novom Sadu, 20 sati				Vjeronauk za mlade u župi sv. Roka, 18.30 sati
8.-14. 12.	Emisija za mlade na Radio Mariji, 21 sat		Vjeronauk u crkvi Imena Marijina u Novom Sadu, 20 sati		Misa mladih za mir u subotičkoj katedrali, 20 sati		Vjeronauk za mlade u župi sv. Roka, 18.30 sati
14.-21. 12.	Emisija za mlade na Radio Mariji, 21 sat		Vjeronauk u crkvi Imena Marijina u Novom Sadu, 20 sati				Vjeronauk za mlade u župi sv. Roka, 18.30 sati
22.-28. 12.	Emisija za mlade na Radio Mariji, 21 sat						
29.-31. 12.	Emisija za mlade na Radio Mariji, 21 sat						



# Seminar za mlade



Mladi vjernici su u Subotici od 14. do 16. studenog 2014. imali priliku sudjelovati na duhovnom seminaru koji je vodio don Damir Stojić, studentski kapelan u Zagrebu i vrlo omiljen predavač. Zato organizatori nisu ni sumnjali da će se na ovaj seminar prijaviti veliki broj mladih. Tako je i bilo. U subotu, 15. studenog se u dvorani HKC „Bunjevačko kolo“ okupilo skoro 250 mladih iz Subotičke i Srijemske biskupije.

Tema ovog seminara bila je „Kako živjeti svoju vjeru-teorija u praksi“. Don Damir je čitavu temu uokvirio pričom o žrtvama terorističkih napada u Americi 9. 11. 2001. Naime, kada su poslušali zapise telefonskih poziva osoba koje su bile zarobljene na gornjim katovima zgrada, naišli su na 5 tema o kojima su gotovo svi govorili: Bog, život nakon smrti, majka, oprost i ljubav. Naglasio je kako Boga moramo tražiti i da ga možemo naći na Svetoj misi, u Euharistiji i čitajući i tumačeći Riječ Božju. Naravno, ne smijemo

zaboraviti molitvu. Posvjedočio nam je kako je njemu raspored molitve pomogao da se navikne redovito moliti. Trebamo poštivati raspored koji smo sebi zadali čak i kada nam se ne da moliti kako bismo navikli odvajati vrijeme za Boga. Dok nam je govorio o bl. Djevici Mariji, don Damir je naglasio da je ona jedna od nas ljudi, ali da ona već sada uživa ono što ćemo svi mi jednog dana uživati. Naime, ona je već uznesena u nebo i dušom i tijelom. I baš zato što je i ona samo ljudsko biće nam je tako bliska. I zato joj se trebamo moliti i koristiti moć njezina zagovora. Dok je pričao o ljubavi, naglasio je da nam je Isus zapovjedio ljubav. Dakle, ljubav je zapovijed, a ne osjećaj kako većina misli. Zbog toga uvijek moramo imati ljubavi prema svojim bližnjima.

Don Damir je s nama podijelio mnoga svjedočanstva, iz svog života i života njegove obitelji, njegovo osobno iskustvo pronalaska Boga. Također je govorio o obraćenju ljudi s kojima je imao priliku raditi. Čuli smo i svjedočanstvo **Matije Živkovića** koji je došao s don Damirom. On nam je ispričao kako prije nije vjerovao u Boga, ali kako je jedna automobilska nesreća koju je preživio bez ijedne ogrebotine, iako je automobil bio ozbiljno oštećen, promijenila sve.

Posljednji dio seminara bio je predviđen za odgovore na naša pitanja. S nama su i ovoga puta bili članovi VIS-a „Proroci“, ali i benda „Božja pobjeda“ koji su svojom pjesmom upotpunili ugođaj. Seminar smo završili svetom misom u katedrali.

Velika hvala u ime svih mladih don Damiru, svim mladima koji su na bilo koji način pridonijeli organizaciji, kao i svim svećenicima koji su bili uz nas.

*Tatjana Lendvai*



# Hajdemo skupa na zornice!

Pred nama su hladna jutra i topla srca. Već danima u glavi imam sliku alarma koji zvoni u 5,45, scenu ustajanja iz toplog kreveta, izlazak u mrak i svjetlo upaljeno u crkvi. To je slika iščekivanja Njega, malog Isusa. Već ranom zorom pokazujemo ljubav prema Njemu. Iako će ujutro biti teško ustati, bit ćemo pospani, nikakvi, sve ćemo to raditi punim srcem. Prije neki dan jedan rođak me je pitao: „Pa kad će već te zornice? Ja bih da skupljam sličice“. Odgovorila sam mu: „Uskoro!“. Ali sam se u sebi nasmijala jer sam se sjetila kakvih je poteškoća imao prethodne dvije godine. Sjećam se njegovih izraza lica kada je nevoljno ustajao. Ali svaki put sam vidjela i nešto lijepo. Njegovu volju, išao je pa makar se ne naspavao. Nekoliko puta smo išli na zornice i preko mrzlih njiva, to mu se jako sviđjelo jer smo za manje od pet minuta bili u crkvi. Bilo je dana i kad je zaspao.

Ima nešto posebno u tim zornicama. To nisu samo obična jutra. ☺ Dok mnogi ljudi još spavaju, mi laganim koracima idemo prema našem drugom domu, crkvi, koja nas radosno dočekuje. Svakim jutrom smo bliži najradosnijem blagdanu. Roditelji radosno svako jutro dovode svoju djecu u crkvu. Svatko od nas se trudi dati svoj maksimum iako je još vrijeme za spavanje. Pjevači na koru pjevaju naj-



bolje što mogu, svećenik se trudi odabrati najtoplije riječi, narod moli iz svega glasa.

Svatko od nas imam nekakav poticaj za odlazak na zornice. Djeca kako bi skupili sve sličice, neki da bi se družili na kraju zornice uz topao čaj, ali svi smo mi zbog Isusa na zornicama. Skupa slavimo Krista i radosno iščekujemo njegov dolazak. Bit će i kašnjenja na mise, i svakakvih smiješnih i simpatičnih trenutaka. Jednostavno, za tih nekoliko tjedana se živi! Sjećam se kako mi je prije nekoliko godina teško bilo ustajati, ali mama mi je rekla: „Spavat ćeš kad dođemo kući“. To mi je bio poticaj, ali gotovo

nikad nisam spavala, uvijek sam se razbudila na misi.

Liturgijske pjesme koje se pjevaju preko adventa imaju neko svoje posebno značenje. Padaj s neba, Srca gore, Visom leteć, Raduj se grade Nazaret, samo su neke od pjesama... Zanimljivo, narod u crkvi najbolje zna tekstove baš ovih pjesama i svi ih radosno pjevamo svakoga jutra. Osjetimo posebno žar i sreću dok ih pjevamo. Tekstovi tih pjesama bude u nama nešto posebno. Navode nas na veliko iščekivanje i Radosne vijesti. Žudimo za Njegovim dolaskom.

Uskoro počinje došašće. Pokušajmo razbistriti misli i ići na zornice. Duhovno se pripremimo za Njegov dolazak. Svako jutro bit će nam sve lakše, svako ćemo jutro željno iščekivati. Isus će nas na kraju nagraditi svojim dolaskom i ispuniti će naša srca ljubavlju i radošću. Bit će i kiše i vjetra, a možda i snijega, no nikada ne trebamo odustati. Redovito molimo i njegujemo svoj duhovni život. Ovo će biti pravo vrijeme za razmišljanje i donošenje odluka za sljedeću godinu. Zornice će nam svima pomoći u tome.

PS. Ovaj tekst je napisan vama, ali i meni za motivaciju. Bez zornica naš Božić neće biti potpun. Ni darovi koje dobijemo neće biti savršeni. Nismo ni svjesni nagrade koja nas očekuje na kraju zornica. Skupimo snage i stisnimo zube. Budimo hrabri, ustanimo ranije, svakim danom grijmo i pripremimo naša srca. Vidimo se na zornicama! ☺

Larisa Skenderović



## Bliži se, bliži...

Dragi čitatelji! Nama vrijeme brzo prolazi ☺, a Vama? Na ovoj obiteljskoj fotografiji još je ljeto i najmlađi Matej još ne hoda, a sad se već bliži Božić i iščekujemo njegove prve riječi! Početak Došašća nikada ne iznenadi velike trgovinske lance, gradska šetališta ni zračne luke – prevelika zarada je u pitanju, naravno, a ne radosno i čeznutljivo iščekivanje Spasitelja. Na vrijeme podsjećaju i nas da trebamo kupovati prvo urese i dekoracije, sve moguće darove i jasno – puuuuno jela i pila, jer, blagdani su tu, na vratima. Pravi je izazov ostati imun na sva pretjerivanja – svakome, osim onima praznih novčarki, možda i u dugovima za osnovne stvari. Još je veći izazov onima čiji „fleksibilni prijatelji“ (čitaj – razne platne i kreditne kartice) imaju sasvim „pristojne“ svote – kako će zbilja živjeti Božić i blagdanske darivanje. Tko će nam biti Isus ovog Božića?

Prolazeći jednim diskontom, oči su mi poletjele ka kutiji s lijepo okićenim borom na naslovnici (je li dovoljno da je bor okićem da bude – božićni? Hmmm...). Pa još i šuma pod snijegom, pa šumske životinje, snjegovič, pa zvončići... bude mi sjećanja na djetinjstvo i krasne razglednice, u kojima je bilo malo „glavnih likova Božića“ (u skladu s vremenom ☺ sjećamo se toga mi stariji ☺), ali barem neki djedica s bradom – ma, nije sve u imenu! – donosi duh darivanja, radosti, slavlja, jela i pića... i ono nešto tajno, obiteljsko – Božić! Slika s „glavnim likovima“ je nekad bilo malo i nisi mogao kupiti „Betlem“ u supermarketu ili kineskoj robnoj kući, pa smo tada znali cijeniti „svete sličice“ koje smo pregledali i čuvali u limenim

kutijama – bombonjerama ili kartonskim od nekih lijepih darova. Jer, znaš, tu na sličici je mali Isus... Pomiluj ga, kako je sladak... Kraj njega mu majčica Marija, kako milo gleda... Voli svoga sineka i svu djecu. Iza njih tako lijepi, dobri sveti Josip – uvijek s bradom i štapom u ruci. Čuva ih od svega! A vidiš, tu su anđeli, mili... Kako su krasni i pjevaju... Ovako pjevaju: „Radujte se narodi...“. A pastiri i ovčice njihove – kako samo veselo gledaju u Božansko Djetesće! Evo, ovaj već kreće javiti ostalima... Jedna sličica – cijela kateheza.

Sličice imam i čuvam još u zatvorenoj kutiji, mada ih danas ima puno novih i kao da su izgubile svoj značaj ☹. Ipak, ova kutija je adventski kalendar, ima 24 prozorčića s čokoladicama – svako jutro prije zornice otvoriš i iznenadiš se. Kako bi se radovala naša djeca, već im zamišljam lišca i dragost zbog slatke čokolade... Uh, ali treba kupiti 7 – pa svi su oni djeca još pomalo i kako odrediti dob kad više nisi za malu, malenu čokoladu? Preskupo, zbilja! Mislim, da kupimo jedan – kako će tu čokoladicu veličine poštanske marke i tek malčice deblju od nje – dijeliti na sedam dijelova, kako inače čine? Hm... Kako je lijepo, još uzdišem. Prilazi mi Ladislav i gleda sa mnomo... „Vidi, mili, kako je slatko lane...!“ „Jeste, draga... i ptičice i zekani su slatki...“, pogleda me i upita: „Samo, gdje je tu Isus?“ Ostavila sam proizvod i otišla dalje, čvršće stisnuvši ruku mog dobrog, lijepog i mudrog bradonje... (Ivh)



### obiteljski život

## Spremni za Došašće!?



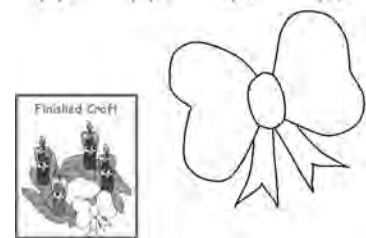
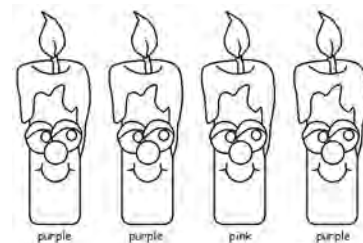
Odlučite li Došašće s djecom provesti malo drugačije i obilježiti vrijeme iščekivanja i doma, a ne samo u crkvi, imamo par prijedloga.

Osim uobičajenog adventskog vjenčića i (s djecom uvijek ne uobičajene ☺) molitve uz njega, ponudite vašem i sasvim malom (može već trogodišnjem) djetetu papirni vjenčić s nasmiješenim svijetlima – ono neka oboji kako umije tehnikom koju voli (prstićima i vodenim bojama mogu i mlađi), vi izrežete oblike i svaki tjedan lijepite po jednu upaljenu, veselu svijeću – crtež može stajati na vratima dječje sobe ili čak stana (uzorci na <http://www.dltk-holidays.com/xmas/mpaperadvent.htm>).

Možete napraviti (ako niste već kupili adventski kalendar poput onog iz Uvodnika ☺) vaš domaći kalendar „s otvaranjem“. Bilo da ga sastavite od kutija žigica, bilo od tuljaca za toalet papir (zatvorite ih s obje strane, na jednu napišete brojeve), bilo od (papirnih ili tekstilnih) vrećica (ako imate više djece, a želite samo jedan, obiteljski kalendar), možete ga lijepo uresiti i napuniti sitnim slatkišima (kao poticaj čekanju i malo lakše buđenje za mise zornice ☺), a s njima ćete lakše odbrojavati dane do blagdane Isusova rođenja.

U Vašim „odjeljcima“ ako želite može biti i lijepa misao, čitanje iz Evanđelja za taj dan (možete pronaći i na internetu) ili malu zadaću koju dajete sebi, baš za vas (praviti urese s djecom, peći kolače s bakom, ići s obitelji razgledati božićnu rasvjetu u gradu, napraviti dar za nekoga, pogledati film s prijateljima, posjetiti nekoga od rodbine, napisati čestitku za Božić...).

Svaki dan do Božića možete čitati čitanja iz Evanđelja uz adventski vjenčić i razgovarati o njima. Djeca mogu obojati slike koje slijede čitanja (isprintati sa <http://www.dltk-bible.com/advent/index.htm> i na Badnji dan ih spojiti u knjižicu – uspomenu na Došašće 2014. (Ivh)



## Mali savjeti

## Prijedlozi za darivanje

Ako ste još u dvojbi što biste uz predstojeće blagdane podarili svome djetetu (ili svojim najbližima), predložio bih vam sljedeće:

Podarite mu svoje vrijeme. Odogodite sve hitne poslove, i sve važne sastanke, i učinite ono što je jedino neodgodivo: budite sa svojim djetetom!

Podarite mu svoje povjerenje. Moguće je da vaše dijete hoće činiti i ono za što nije sposobno, ali bez vašega povjerenja neće moći uskladiti svoje htijenje i svoje sposobnosti.

Podarite mu svoje oprostjenje. Sjetite se da je vaše dijete ipak mnogo mlađe od vas, i da ne može rasuđivati na vaš način.

Podarite mu strpljenje. Nek' vam ne bude teško pomoći mu loviti ribe u umivaoniku, dok ne bude znao razlikovati vode u kojima ribe prebivaju, od voda u kojima ne prebivaju.

Darujte mu svoju blagost. Nemojte mu biti prepreka u životu, ali ga nemojte učiti ni izbjegavati prepreke na koje bude nailazio.

Podarite mu iskrenost. Osjetljivo javite njegov put, da se ne bi osjetio strancem u svijetu, i samome sebi.

Podarite mu postojanost. Vašem je djetetu neophodna vaša prisutnost i vaše okrilje. Ako se o vas neće moći osloniti, kako će u svoje srce znati sklanjati one koje će sresti?

Možete mu darovati saonice, lutku koja govori, električnu željeznicu, loptu, kocku, motocikl...

Ali ako mu ne podarite sebe ništa mu niste podarili.

Barem nešto od toga možete podariti drugima.

I sebi samima.

**Stjepan Lice**

## Naša iskustva

## Različiti stilovi

Ovoga mjeseca imala sam radost i čast biti pomoćnica i pratilja za tri zaljubljena para iz naših krajeva na četverodnevnom Tečaju pripreme za brak u Rimu, u organizaciji Pokreta fokolara (duhovnog pokreta u okviru Katoličke crkve – prim. a.)

Oko 150 parova iz raznih dijelova svijeta okupilo se razmatrati svoje međusobne odnose i pokušati se što bolje pripremiti za ono što ih čeka – neke vrlo skoro, neke malo kasnije, ali ipak – svi s idejom da žele sretno živjeti u braku uz svoje izabranike. Puno bi se moglo govoriti o vrsnim predavanjima, konciznim i vrlo pripremljenim, predavačima (bračnim parovima i svećenicima) koji su bili i svjedoci, spremni i otvoreni govoriti i o vlastitim iskustvima i odgovarati na različita pitanja (čak i neslaganja) prisutnih. Vrijedilo bi istaknuti i program, koji je koncipiran tako da parovi odmah tamo mogu (i trebaju) razgovarati jedno s drugim o upravo izrečenom, a nakon toga da imaju sve predavače i mnoge druge (i svoje pratiocice) na raspolaganju za pojedinačne razgovore. Mogla bih istaknuti i metode usmjerene na aktivnost slušateljstva – kratke filmove, umjetničke točke, male blic testove za sve, na licu mjesta, materijale s temama za razgovor i međusobnu analizu za parove. Sve je bilo zaista dojmljivo i pripremljeno s mnogo ljubavi.

Ipak, ne mogu se oteti dojmu koliko je različit životni stil „zapadnijeg“ svijeta (najviše mladih iz Italije, Njemačke, Švicarske, Portugala, Brazila) i naš, „istočniji“. Mnogo parova je govorilo o tome kako ni nakon završenih doktorata i uz dobra zaposlenja ne osjećaju sigurnost i ne znaju smiju li zasnovati brak, plašeci se mogućnosti gubitka posla i bračnog života van kuće u vlasništvu. Zatim, učinila mi se prejakom želja za neovisnošću koju planiraju nositi u brak – radije živjeti u odvojenim gradovima, kako ne bi izgubili svoja radna mjesta, nego da se (ni mladić, ni djevojka) prilagode i pokušaju zaposliti u gradu u kojem riješe živjeti. Djeca se također (premda je bilo veliki dio zaručnika i u kasnim tridesetim, pa čak i ranim četrdesetim) odlaze – do situacije sigurnosti. Jedan priličan dio parova jest mješovit, i to nerijetko sasvim različitih religija (katolik i budistkinja), ali najčešće – vjernik i ateist, što uopće nije neobična pojava (dosta mladih se – iako kršteni – osjeća i izjašnjava ateistima). Zanimljiv je pristup i stil pun razumijevanja prema ovim zaručnicima – statistike kažu da je sve veći broj takvih ženidbi, dok se naravno i ukupan broj sklopljenih brakova smanjuje. (vħ)

## Pustite malene k meni, njihovo je kraljevstvo nebesko!

Ovih dana kada u našim crkvama konačno imamo mlade generacije koje su spremne svoju nedjelju proslaviti s Gospodinom i ne samo to, nego i cijelu svoju obitelj manju ili veću povesti pa svi skupa zahvaliti Gospodinu, kao majka i kao vjeroučiteljica osjetila sam da se nekako kraljevstvo nebesko u srcima ljudi suzilo i da ovi najmanji nisu baš uvijek najpoželjniji biti tu jer – ometaju sve druge, bilo glasnim smijanjem, gugutanjem, plačem, šetanjem, ili nečim drugim. Možda ti mladi roditelji u crkvu moraju zbog nekih razloga doći solo, dakle samo muž ili samo žena, i ne žele svoju djecu, jedno, dvoje, troje, ostaviti nekome na čuvanje jer žele slaviti Gospodina skupa. Tada naravno ne može jedna osoba biti na tri strane za troje male djece, što odmah za sobom vodi da će oni sigurno na toj svetoj misi biti bučniji nego kad su oba roditelja prisutna. Pitala sam se, kada napokon i uspijemo doći svi skupa da li da se *a priori* razdvojimo – muž i ja – i podijelimo ako slučajno baš neko od naše djece postane nemirnije da ne moramo u sred svete mise prelaziti u sakristiju i šetnjom kroz crkvu opet ometati druge, ili da budemo svi skupa do trenutka kada netko postane nemirniji, pa da se tada jedno od nas s tim djetetom povuče?! Što ako dođe jedne nedjelje više obitelji s malom djecom, jednom je glasan jedan idući put drugi? Hoće li se prekidati i vjenčanja i krštenja, svete mise na velike blagdane kada znamo da dođe mnogo više obitelji i mnogo je više buke? Kako ćemo mi sada našu djecu, a znamo svi da se djeca formiraju do 4. godine, upoznati sa slavljenjem liturgije, i zajednicom u crkvi, kada oni baš u to doba nisu baš najpoželjniji jer ometaju sve druge. Ostaviti vlastitu djecu kod kuće, i slaviti u miru sa svima drugima, povesti djecu pa svetu misu provesti u sakristiji, ili se sa suprugom podijeliti, i drugo kako podijeliti djecu i objasniti da neki od njih mogu ostati dolje, a neki moraju poći jer su glasni?! Radovala sam se na početku kada sam vidjela da postoje obitelji koje s malom djecom dolaze nedjeljom na svetu misu i da nismo jedini, sada se pitam je li to problem u svim crkvama, je li problem jer se sada „nagomilalo“ mladih obitelji s više djece? Smetaju li nam maleni doista?! (Čitateljica)



*Piše: Stjepan Beretić*

# Što je kalačko-bački nadbiskupski stol zamjerao subotičkim franjevcima?

Zapisnik kanonskoga pohoda iz lipnja 1763. godine veli:

Budući da je svaki naš blage uspomene prethodnik, nadbiskup ove nadbiskupije, i njihovi vikari tražili da se niže spomenuti propisi imaju obdržavati, a u Szent-Máriji (Subotici) su oni zanemarivani, zato što se tiče prošlosti mi zahtijevamo zadovoljštinu, a što se tiče budućnosti zapovijedamo da se ti propisi neizostavno i u svom svojem opsegu provedu.

Što se tiče prošlosti – u smislu odluka kanonskog pohoda koji je obavio Patačić 1738. godine naređuje se:

1. Do 1. studenog tekuće, 1763. godine neka gvardijan, ili u slučaju njegove spriječenosti redovnik koga odredi, sačini popis onih stvari koje se rabe isključivo kod župnih obreda. Neka taj popis potpiše provincijalni poglavar i neka ga pošalje nama. Poincence neka nabroji: srebrne kaleže, pokaznice (monstrance), čestičnjake (ciborije), misna ruha raznih boja, misale, oltarne kamene, škrabice za skupljanje milostinje, albe, amikte, pojase, purifikatorije i rupčice, posudice za vino i vodu. Neka sličan imovnik sačini i o imovini kapele svetoga Roka, jer se do sada od tamo prikupljane milostinje obilno mogao nabaviti potreban inventar.

2. Budući da su naši blage uspomene prethodnici dosta otvoreno prigovarali franjevcima zbog površnosti kojom su oni postupali kod preuzimanja župnih prihoda, iz čega proizlazi povreda nadbiskupijskih prava, i šteta za buduće župnike. Tako, ne samo da se oni u ovoj točki nisu prilagodili odredbama nadbiskupa i općenitoj praksi, nego su čak što više, konkretno poslije kanonskoga pohoda nadbiskupa Csákyja, potpuno suprotno ovim odredbama sklopili ugovor s vjernicima župe, a taj ugovor koji počiva na samovolji i u suprotnosti je s odlukama biskupa proglašava ništavnim, te se odbacuje, a da se pri tome zadržava pravo da se s obzirom na prošlost taj slučaj pomno ispita.

## Imovnik liturgijske opreme i čuvanje milostinje

Ovo su naredbu franjevci do određenog dana i ispunili, te su nadbiskupu dali zadovoljštinu, a on je zaboravio na prošlost te im nije odredio kaznu za to što su se ogriješili o odredbe njegovih prethodnika.

Ali za budućnost i to za vrijeme od 1. siječnja 1764. godine nadbiskup je odredio sljedeće:

Da se za crkvu nabavi škrinja s tri ključa, u koju će se stavljati milostinja prikupljena za vrijeme velike mise. Isto vrijedi i za crkvenu blagajnu: za veće sprovode treba naplatiti 24 krajcare, za manje 12. Jednako tako od pristojbe za grobno mjesto četvrtina i za ostale pogrebne obrede četvrtina. O ovim prihodima vodi računa staratelj crkve, koji će račun godišnje prikazati na određeni način dekanu, gvardijanu i povjerenstvu koje će ja odrediti između gradskih zastupnika. Slično neka se upravlja računima kapele svetoga Roka i pobožnih udruga.

Budući da o pravima župnika ne mogu odlučivati ni vjernici župe, ni sami župnici bez pristanka biskupa, vjernicima u Szent Máriji se zabranjuje nastavak davanja u korist redovnika, ali i između njih i redovnika sklopljen nezakoniti ugovor. Zabranjuje se redovnicima da primaju davanja koja proistječu iz spomenutog ugovora. Vjernici u Szent Máriji su dužni plaćati lukno (doprinos župi) i to tako da svaki par plaća 50 denara, jednu mjeru pšenice, pola mjere zobi, jednu oku mesa. Osim toga redovnici će dobivati 30 kola sijena i 50 prostornih metara drva za loženje. Ako vjernici to ne bi htjeli provesti, na to se moraju prisiliti crkvenom kaznom, zabranom.

A ako se redovnici i dalje budu suprotstavljali dijecezanskim odredbama, kojima su podvrgnuti kao i ostali župnici, izgubit će pravo prikupljanja milostinje na cijelom području.

## Nadbiskup i provincijal

A da ove odredbe ne bi ostale samo na papiru, nego da se i provedu u život, nadbiskup grof Battyány je u svome pismu potpisanom u Hajósu 22. srpnja 1763. godine upozorio provincijalnog poglavara redovnika da pripazi na to da redovnici u Szent Máriji obdržavaju te naredbe.

Provincijalni poglavar Márk Richter je u svome pismu izdanom 30 srpnja 1763. godine obećao nadbiskupu da će drzak nemar svoje braće popraviti i da će ih obvezati da se pridržavaju dijecezanskih odredbi.

## Promemorija

Unatoč toga obećanja redovnici su se dijelom zbog samoobrane, a dijelom i zbog toga da provedu one od spomenutih odredbi, koje njima više odgovaraju, povjerali svojoj subraći i profesorima teologije, Józsefu Teleku i Mártonu Síposu, da sastavi jednu promemoriju, koju su oni 31. listopada 1763. godine zbog protivljenja provincijalnog poglavara sami odnijeli u Kalaču, da je osobno predaju nadbiskupu. To nisu mogli učiniti budući da je nadbiskup bio odsutan.

U toj promemoriji su redovnici naglasili da je onu odredbu, kojom je naređen popis liturgijske opreme, koja se upotrebljava jedino i isključivo kod obavljanja župničke službe, na molbu redovnika još nadbiskup Patačić stavio van snage. I sada pristupaju nadbiskupu moleći ga da im ne uzme opremu potrebnu za bogoslužje, budući da su tu opremu stekli prosci za vrijeme bespoštednih progona. Ako tu opremu izgube, oni je više nikada neće moći nabaviti, tim prije što samostan u Szent Máriji nema zaklade, niti određene nagrade za župnika. Samostan se oslanja isključivo na prošnju, a i sada je u tako velikoj oskudici da se ni ruševni zidovi samostana ne mogu popraviti.

# Spolni odgoj u Srbiji

Odgovara: Dragan Muharem

U nekolicini škola diljem Vojvodine počeo je program spolnog odgoja za učenike osnovnih i srednjih škola. Možete li o tome malo više progovoriti i da li postoji stav naše Crkve povodom toga?

**Verica**

Nadam se i želja mi je da o ovoj tematici malo više progovorimo u nekim narednim brojevima *Zvonika*. Nakon iskustva Hrvatskoga školstva s nametanjem spornoga seksualnog odgoja, koji je, na sreću, stopiran, i mi se sada susrećemo sa sličnom problematikom. Iskustvo Hrvatske pomaže nam uočiti nakane i načine provedbe spolnog odgoja u Srbiji (zasad samo u Vojvodini) te nas poziva na aktivno uključivanje na svim razinama kako bismo popratili ono što se događa. Naime, odgoj djece nije prvenstveno stvar države ili određenog ministarstva. Cjeloviti odgoj djeteta predmnijeva i interdisciplinarnost pristupa, poštujući pritom sve dimenzije ljudskoga bića a ne tek njegov pojedini dio (uglavnom tjelesnost). Boljka modela koji se pokušavao nametnuti u hrvatsko školstvo, a sada i u srbijansko, sastoji se u izdvajanju seksualnosti iz totaliteta ljudskoga bića, svodeći ga uglavnom na biologiju i fiziologiju. Time slijedimo put dezintegracije čovjeka, čije posljedice možemo samo naslutiti. No, da ne budemo zloslutni od samoga početka, valja odmah naznačiti da Crkva nije protiv zdravstvenog/spolnog odgoja. Dapače, rekao bih da je to itekako potrebno. Međutim, jer se radi o kompleksnoj temi koja nije egzaktna kao matematika ili biologija, nije nam svejedno tko, kako, što i na koji način obrađuje ovu tematiku.

## O pilot-projektu zdravstvenog odgoja

Od listopada ove godine u 66 srednjih škola u Vojvodini realizira se probni tj. pilot-projekt seksualnog odgoja kojeg je pokrenulo i financiralo Pokrajinsko ministarstvo AP Vojvodine za omladinu i sport, koji je stajao

20 milijuna dinara. Radi se, dakle, o projektu koji još nema dozvolu Republičkog Ministarstva prosvete, ali se ide za tim da ovaj program postane obavezan za sve škole u Srbiji, i to ne samo za srednje već i osnovne. Želja je da se ide još dalje kako bi se obuhvatili i predškolci. Pokrajinska tajnica za sport i omladinu, Marinika Čobanu, izjavila je da će nastavu držati profesori, psiholozi i pedagozi koji već rade u školi, ali i nezaposleni nastavnici, koji su prošli obuku u Institutu za javno zdravlje Vojvodine. Prema njezinim riječima, „cilj seksualnog obrazovanja je prevencija, đaci uče o seksualnoj zaštiti, seksualno rizičnom ponašanju, spolno prenosivim bolestima, ali i o tome kako njegovati prijateljski odnos, kada da stupe u seksualni odnos...“.

## Problematika pokrenutog projekta

Plod ove inicijative je udžbenik kojeg je izdalo pokrajinsko ministarstvo pod naslovom „Zdravstveno vaspitanje o reproduktivnom zdravlju“. Udžbenik potpisuju većinom specijalisti s područja medicine – ginekolog, urolog, epidemiolog te psiholog. Već sam odabir struke sugerira kao da se radi o suzbijanju bolesti a ne o cjelovitom odgoju osobe gdje je seksualnost bitna silnica za izgradnju zrelog identiteta osobe. Također je već spomenuta ministrica Čobanu naznačila kako je svrha ovog predmeta *prevencija*. Zapitati se je da li ovaj udžbenik promovira bilo kakav vrijednosni sustav? Uzima li u obzir ne samo fizičkalnu dimenziju djeteta nego npr. i duhovnu? Reducirati spolni odgoj samo na to kako se zaštititi, bez odgoja u vrlinama, čini mi se da promašuje bit. Tada se doista sve svodi na ono što je ministrica spomenula – na prevenciju. Donosim ovdje neke sporne dijelove iz udžbenika o kojima se također treba raspravljati:

1. „Planiranje obitelji u užem smislu: – Pravo ljudi da imaju željeni broj djece (**ne više od 4**)“ (str. 107)



2. „Dugotrajnim istraživanjima i proučavanjima došlo se do zaključka da je **homoseksualnost normalna i pozitivna varijacija ljudske seksualnosti**.“ (str. 105)

3. Na pitanje od kada nastaje homoseksualnost knjiga podučava djecu: „Da bi među grupama ljudi koje su imale zajedničku zadaću kao npr. ići u lov, opstao dobar odnos i cilj bio izvršen, **razvila se homoseksualnost s ciljem učvršćivanja prijateljstva, odnosno bolje emocionalne povezanosti**.“ (str. 104)

4. U poglavlju Što to nije normalno u seksu: „Nekada su u ovo bili uključeni **homoseksualnost i transvestitizam, ali je ovo odbačeno i sada se smatra da su to varijante normalne seksualne orijentacije – identiteta**.“ (str. 93)

5. Ne postoje preporuke ni granice kada se može najranije (ili kada treba najkasnije) početi sa seksualnim odnosima“ (str. 83)

6. „Pojam „abortus“ označava prekid trudnoće u periodu života kada je beba suviše mala da bi bila sposobna za život u vanjskoj sredini (lakša od 500g)“ (str. 120)

7. Rodne uloge se uče. One nisu urođene ili „prirodne“.

Izvor:

<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/489799/RAZBIJANJE-TABUA-Seksualnovaspitanje-stize-u-srpske-skole>  
<http://www.pressonline.rs/info/drustvo/287990/sokantno-djacima-u-vojvodini-vec-se-u-udzbjeniku-promovise-homoseksualizam.html>

# Jedna posve drukčija Tereza

Piše: *Silvester Bašić*

U listopadu smo proslavili zaštitnicu subotičke katedrale-bazilike, sv. Tereziju iz Aville, karmelićanke koja je izvršila reformu svojeg reda. Kako je ona bila prihvaćena u svoje vrijeme? To je najbolje znala ona sama, nešto nam napose donose i povijesni dokumenti. Siguran sam da joj je u početku bilo vrlo teško te je i njen put bio posut ružama i trnjem.

Nedavno sam čuo o jednoj časnoj sestri koja se zove Tereza, o njoj sam zatim slušao i gledao na Hrt-u. Želio bih na ovoj stranici podijeliti s čitateljima *Zvonika* nešto o njenim stavovima. Teresa Forcades je časna sestra koja se bori, kako o njoj ističu, za pravedniji svijet. Ova 48-godišnja Katalonka odrasla je u ateističkoj obitelji, u samostan je ušla 1997., a u međuvremenu je završila medicinu u Barceloni i New Yorku te doktorirala teologiju na Harvardu. Godine 2009. svojim internetskim videom upozorila je javnost na pogubnost cjepiva protiv svinjske gripe te tako otvorila polemiku sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom i farmaceutskom industrijom.

Poznata je i po manifestu koji je napisala s ekonomistom Arcadi Oliveresom u kojem se, među ostalim, zauzima za neovisnu Kataloniju, napuštanje NATO-a, uvođenje „zelenije“ ekonomske politike i nacionalizaciju energetske tvrtke, ukidanje zakona o imigraciji, no zastupa pravo na pobačaj (!?) i homoseksualno partnerstvo.

Osvrnuo bih se na njene stavove u okviru nauka Katoličke crkve. Tereza, kako u intervju kaže, je liječnica opće prakse i dostupne su joj zdravstvene statistike, te je kao društveno angažirana osoba svojim „zviždanjem“ upozorila svijet o pogubnom zdravstvenom lobiju, koji je svojom pohlepom usmrtio nemali broj djece. Postavljam sebi pitanje, zar ne bi svaki kršćanin trebao biti upravo to: „zviždač“ u ovom nepravednom svijetu? Zar nije to činio i sam Isus?

Prije koji mjesec smo bili svjedoci referenduma u Škotskoj. Škotska je ostala u Velikoj Britaniji, ali je pravda i pravo građana udovoljena.

Što to ne bi mogla i Katalonija? U ustavu Španjolske koji je pisan pod pušćanim cijevima Francovih vojnika, stoji da Katalonija ili bilo koja druga pokrajina Španjolske nema pravo na odcjepljenje. Ako pak znamo tko je bio diktator Franco, jasno je koliko je ovdje potrebna volja naroda na opredjeljenje. Zar Isus nije bio milostiv prema Samarijancu, Samarijanki i napose onima koji nisu bili Izraelci? Svakako je lakše biti u većini, a što kad se nađemo, npr. rođenjem u manjini?

Protiv je kapitalizma, osobito onog liberalnog koji izrabljuje čovjeka, ali nije protiv privatnog kapitala i privatnog vlasništva. Nije za komunizam ili neki vid socijalizma, gdje je „sve svačije“, gdje i neradnik polaže jednaka prava na imovinu, kao i onaj koji „u znoj lica svog“ za nju radi, već je protiv kapitalizma gdje na jednoj strani imamo gospodara, a na drugoj slugu, na što nas zapravo opominje i papa Franjo.

Za nacionalizaciju je energetske tvrtke, jer ih smatra srebrninom nacije te napuštanje NATO saveza, jer smo u posljednjim desetljećima svjedoci beskrupuloznog pustošenja Bliskog Istoka i kad za to nije bilo razloga. Postoji li razlog pustošenju? Poziva nas na savjest, a ne na oružje. Nije li to činio Isus? Propitujem se, gdje sam u ovom svijetu? Da li klimam samo glavom ili svojim angažiranjem pokušavam nešto promijeniti na bolje?

Dolazimo do onog najspornijeg kod Terese Forcades, a to je pravo na pobačaj. Neupućeni će odmah skočiti i nazvati je heretikom i pitati se: kako to da dosad već nije izopćena? Liberali i mediji će je prisvojiti „pod svoje“, kao lijevu katoličku aktivisticu, no zapravo gdje ona spada?

Konzervativna stranka Španjolske je ove godine htjela izmijeniti Zakon o pobačaju, državnog zakona Španjolske. Prijedlog je bio da se pobačaj uvrsti u kazneno djelo i kršenjem ove zabrane bi se kažnjavalo zakonom. Teresa se pita, smije li Crkva biti represivna i stajati na istoj strani kao i država i osuditi grijeh represivnom mje-

rom: kaznom zatvora, kojom bi prekršitelj bio sankcioniran. Tko je kriv za učinjeni pobačaj, majka djeteta? Ili otac? Kažnjava li zakon jednog i drugog? Koliko je ovaj zakon represivan i u suprotnosti s evanđeoskim? Nadalje, razmišlja o idealnom svijetu te se pita je li najbolje odluku o rođenju djeteta, koje ne može živjeti bez majke, prepustiti majci. Ovdje se ne slažem s njom, ali nikad ne mogu ni postati majka. Odluku o životu može donijeti samo Bog, ali što kad zataje ljudi? Crkva treba zagovarati život, ali isto tako Crkva ne bi smjela imati iza sebe zakon i državu. Jer kada iza sebe ima represivnu državu koja kažnjava i u slučaju uvođenja zakona poslala bi ženu u zatvor, a kakva je to Crkva koja postaje još jedna strana u borbi i gubi priliku da govori u ime slobode i ne prisiljavanja, priliku da nas čini još ljudskijima. Pitam se može li Crkva biti ozbiljan čimbenik u današnjem svijetu, ne biti represivna, ne odstupati od svojih jasnih učenja, ne biti kruta, već milosrdna svakom, a biti saslušana? Nadalje, sporan je i Terezin stav o homoseksualnom partnerstvu, koje ona želi podići na nivo sakramenta i ređenja žena za svećenike. Redovnica u ovim istupima snažno kritizira crkveno Učiteljstvo, a to isto Učiteljstvo nju milosrdno „podnosi“ i dopušta joj da i dalje bude redovnica. Istim stilom milosrdnog Oca i Papa istupa kad citira Isusa na pitanje o homoseksualnom partnerstvu. „Tko sam ja da im sudim?“. U današnjem svijetu različitih svjetonazora, pozvani smo na posebnu osjetljivost, jer ako odgovaramo i „paradiramo“ na isti način kao naši neistomišljenici, dolazimo u opasnost da ništa bolji nismo ni mi. Vrijeme koje živimo osobito je, te nas počesto prozivaju za „brutalno“ svrstavanje, žele nam izmijeniti kršćanski svjetonazor, a s druge pak strane i sami smo mlaki i licemjerni. Svakako je lakše biti potpuno „ispravan“ kršćanin, čitaj ovdje farizej, te ponekad i osuditi. Ali... Ili kako kaže evanđelje: „Po njihovim ćete ih plodovima prepoznati“ (Mt 7,16).



# Jedna želja uz dva jubileja

Piše: Marko Tucačkov

Razmišljajući o danu kada sam, prije 20 godina, u svojoj župi sv. Mihočila u Beregu, od tadašnjega župnika pok. Josipa Miloša dobio prvi broj *Zvonika*, kratko sam prevrtio sve ove godine i zadržao se na nekoliko nasumično izabраних brojeva. *Zvonik* je jedina periodika čije sam sve brojeve iščitao, i čiji sam put pratio vrlo pomno i zainteresirano. *Zvonik* je jedina periodika koja prati moju kaldrmu života, mirno i staloženo, pružajući svakog mjeseca svoju snažnu sjenu u brojnim pravcima u kojima se ta kaldrma pruža. No, ljubav prema našem katoličkom tisku usađena mi je ranije od datuma kada se *Zvonik* pojavio prvi put.

Bili su to dani župnikovanja jednog marljivog župnika, velikog ljubitelja dobre, starinske kateheze njezinih metoda, ali istodobno nevjerovatno poduzetnog bačkog svećenika, sadašnjeg stanovnika subotičkog Josephinuma. Zahvaljujući njegovom prethodniku, pok. Ivanu Sabatkaiju, na župu je dolazio MAK, dječji mjesečnik koji i dalje izlazi u nakladi zagrebačkog *Glasa Koncila* (i koji, nažalost, sasvim sporadično ili uopće ne dolazi više među vjeronaučne skupine u župama naše biskupije). Mnogi od nas koji smo bili vjeroučenci osamdesetih godina prošlog stoljeća, sasvim se dobro sjećaju tog izvanrednog katehetskog pomagala i nezaobilazne vjeronaučne lektire. Mnogi sati vjeronauka bili su provedeni isključivo u čitanju MAK-a u, tada još uvijek brojnim bereškim vjeronaučnim skupinama. Tadašnji MAK je izlazio u vremenu kada je tisak, kao medij, imao u (in) formiranju svih katolika iznimno mjesto, iz razloga dobro poznate potpune zatvorenosti ostalih medija za kršćanske teme. Drugi razlog je pažljivo njegovana i ohrabrivana baština i kultura čitanja, a treći – nedostatak današnjih, široko prihvaćenih elektroničkih i socijalnih medija.

Sva raznolikost rubrika čiji su tvorci s puno pažnje, ljubavi i izvanredne katehističke pažnje povezivali vjeroučnike cijelog hrvatskog katoličkog jezičnog prostora u tadašnjoj državi, danas u svakom vjeroučitelju mora izazvati ogromno divljenje. Za ostalo, toplo i njima, a i današnjim vjeroučenicima, preporučam da nekako dođu do svoga MAK-a.

Tadašnjem radoznom i nadobudnom ministrantu u naročito posebni



kutak u pamćenju smjestila se jedna MAK-ova inicijativa, akcija koja je razglašena u rujnu 1988. Imala je jednostavni cilj da, već tada isplaniranim hodočašćem koje se moglo dobiti kao dar nakon jednostavne kuponske nagradne igre, privuče što više čitatelja. Namjera pok. Luke Depolaa, voditelja hodočašća, i njegovih suradnica i suradnika, naročito brojnih redovnica i redovnika, bila je, dakako, daleko dublja. Nakon što je meni, Mariu i Željku župnik obznanio da smo „izvučeni“ sudionici prvog nagradnog putovanja TRIBUS-a (rekao bih da je to bilo zbog neke kaptonske „veze“ koju je župnik imao), nije mi bilo ništa jasno, ali sam vrlo lako dobio roditeljsku dozvolu i rado pošao na to povijesno hodočašće po Hrvatskoj dugo 1.300 km, prije četvrt stoljeća, 25. lipnja 1989. Tri busa „Zagrebačkog transporta“ primila su 150 vjeroučitelja iz župa podrijetlom od Sutle do Morave i od Tise do Zrmanje. U svakom autobusu bio je po jedan duhovni voditelj: vlč. Ante iz Beograda, o. Drago, kapucin iz Zagreba i o. Grga, pavlin iz Kamenskog. Uz roditelje i sestre vjeroučiteljice, u svakom autobusu bila je i po jedna sestra milosrdnica – u našem s. Nevenka. Krenuli smo ispred zagrebačke katedrale, a obišli: nacionalno svetište sv. Josipa u Karlovcu, svetište Gospe Sinjske, franjevački samostan u Makarskoj, nacionalno lurdsko svetište Veprić, Split, Solin, Biskupiju kod Knina, Nin, otočić Visovac s franjevačkim samostanom (prilažem fotografiju sa Krke, preko koje smo plovili tako da bi svaki prosječan roditelj smjesta tražio da mu se dijete vrati kući), sjemenište Zmajevac u Zadru, samostan benedik-

tinki, dobili blagoslov od tadašnjeg zadarskog nadbiskupa pok. Marijana Oblaka za put prema Plitvičkim jezerima, odakle smo se vratili u Zagreb, a iz njega svojim kućama. Plodovi tog prvog hodočašća, kao i ostalih deset koje je organizirao don Luka, bili su vrlo, vrlo brojni: muška i ženska duhovna zvanja, duboko usađena vjera i još uvijek čvrsti mostovi bratske povezanosti za koju samo kršćani znaju, samo neki su od njih.

Ne trebamo znati puno o planiranju uređivačkih politika, kreiranju medijskog portfolia, tržištu medija, medijskoj (ne)slobodi, žutilu, patkama, izvornima, izjavama, komentarima, pretplatama, sponzorima, reklamama, baš ništa o medijima, da bismo zaključili što je sve jedan visoki *Zvonik* zapljuskivalo na mjestu na kome stoji od 1994. godine do danas. No, ništa ga nije oštetilo! Želja jednog pažljivog čitatelja svih njegovih stranica (a istodobno i njegova obveza da pomogne da se ona ostvari) je da, poštujući urgentne i ozbiljne vjerske teme, uredništvo, uredničko vijeće i suradnici nađu načina da on uvijek dođe do najmlađih, do svakog vjeroučenika. Naravno: uvijek preko njihovih vjeroučitelja i roditelja. Današnje katehete, i posebno današnji vjeroučenci bi se danas sigurno grohotom smijali pokušavajući čitati duboko *out* i požutjele tekstove iz starih MAK-ova (na koje moja generacija obavezno nostalgично plače). No, odjek Isusove *Pustite dječicu neka dolaze k meni* (Mk 10,14) i način na koji je MAK svog Isusa poslušao, nepogrešivo su dobar primjer na strašno zahtjevnom putu traženja toga načina.

**DUHOVNA OBNOVA**  
u subotičkoj katedrali bazilici  
svete Terezije  
u čast Prečistom Srcu  
Blažene Djevice Marije  
od 29. studenog  
do 8. prosinca 2014. godine.

Svake večeri u 17 sati  
molimo kronicu,  
a u 17.30 slavimo svetu misu.  
Pod misom je propovijed,  
a poslije svete mise pobožnost  
Prečistom Srcu Marijinu.

Tema:

Poruka svete Terezije Avilske  
o 500. obljetnici rođenja.

\*\*\*

Katoličko društvo za kulturu,  
povijest i duhovnost  
„Ivan Antunović“ Subotica

priređuje

**OTVORENJE**  
**IZLOŽBE**  
**BOŽIĆNJAKA**  
9. 12. 2014. u 18 sati  
u vestibulu Gradske kuće  
u Subotici

\*\*\*

**MATERICE I OCI**  
u HKC „Bunjevačko kolo“  
subota, 13. 12. 2014. u 18 sati  
priređuje župa sv. Roka

**BOŽIĆNI KONCERT**  
u katedrali bazilici  
sv. Terezije Avilske  
28. 12. 2014. u 19 sati

U programu nastupaju  
katedralni zborovi i  
Subotički tamburaški orkestar

\*\*\*

**SUBOTIČKA DANICA**  
za 2015. godinu

od Materica potražite  
u svojim župama  
po cijeni od 400 dinara

\*\*\*

**KALENDARI**

zidni po 50 dinara  
džepni po 100 dinara

\*\*\*

Ne propustite  
**MISE ZORNICE**

\*\*\*

Pretplatite se na

**ZVONIK!**

**H**rvatska  
**čitaonica**

osnovana 2002. u Subotici  
sa sjedištem u spomen-kući  
prof. Bele Gabrića, radi prikupljanja,  
objavlivanja i promicanja kulturne  
baštine Hrvata u Vojvodini

Subotica, ulica Bele Gabrića 21



Zlatiborska 4, 24427 Totovo Selo  
Tel: (024) 883-040; Email: hrvivo@tothfalu.co.rs



Cara Dušana 4, 21000 Novi Sad  
Tel: (024) 469-474, Email: agape@eunet.rs



**SuboticaDanas.info**  
Informativne stranice  
programa na hrvatskom jeziku



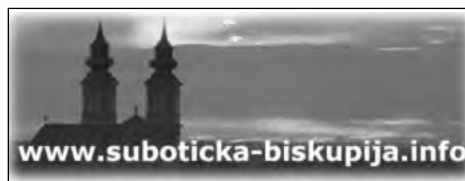
**RADIO MARIJA**

Tel: 021/4790-529; 024/692-265; 011/3349745

www.radiomarija.rs

radiomarija.srbija@gmail.com

NOVI SAD: 90,0 MHz; SUBOTICA: 90,7 MHz; PLANDIŠTE: 99,7 MHz;  
SOMBOR: 95,7 MHz; LESKOVAC: 107,4 MHz; VEDRIK: 88,4 MHz; NIŠ: 102,7 MHz



Fotografije u ovom broju:  
Zvonik, Hrvatska riječ,  
Vedran Jegić,  
Snežana Vujković Lamić, ZKVH

### Zvonik

Katolički list (mjesečnik)

Izdaje: Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“  
24000 SUBOTICA, Trg svete Terezije 3

Telefon: +381 63 844 9368; Fax: +381(0)24 551-036; E-mail: zvonik@tippnet.rs

Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Dragan Muharem, glavni i odgovorni urednik, Tel: +381 63 844 9368

Željka Zelić, zamjenica glavnog i odgovornog urednika

dr. sc. Andrija Anišić, pročelnik Izdavačkog odjela Društva „Ivan Antunović“

mr. Ervin Čeliković, tehnički urednik

Katarina Čeliković, lektorica

mr. Mirko Štefković

Uredničko vijeće: Stjepan Beretić, Ladislav Huska, Vesna Huska, Franjo Ivanković,  
mr. Mato Miloš, Lazar Novaković, Jakob Pfeifer, Željko Šipek.

Tisak: Štamparija "PRINTEX", Segedinski put 86, Subotica, Tel.: 024/554-435  
ISSN 1451-2149

Izdavanje Zvonika podupiru: Ministarstvo vera R. Srbije, Grad Subotica  
i Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

### Godišnja pretplata za ZVONIK:

- izravnom dostavom na župe: 1650 din

- poštom:

1900 din: tuzemstvo (za više primjeraka  
slijedi popust)

50 Eura: Europa

60 Eura: USA, CANADA

Pretplatnici iz tuzemstva uplate mogu slati  
poštanskom uplatnicom na ime Dragan Muharem,  
Trg sv. Terezije 2, 24000 Subotica, s naznakom  
podataka pretplatnika, a oni iz Hrvatske na ime  
Svjetlana Ivković, Stjepana Ljubića Vojvode 12,  
10000 Zagreb.

Deviznu doznaku pretplatnici iz inozems-  
tva mogu poslati na biskupijski račun s nazna-  
kom **Za Zvonik:**

NLB Banka A.D. Beograd

SWIFT: CONARS22

IBAN: RS35310007080200263537

Subotička biskupija, Trg sv. Terezije 3, 24000  
Subotica, Serbia.



Najbolji recitatori na hrvatskom jeziku u Osijeku



Šokci i Baština u Sontu



Suzi Holz Win  
Sobotica 2014

POTVRDA O OBAVLJENIM TRANSAKCIJAMA

Poduzetnik: IPOSLOVNICA DOLJEK - BLDZ CENTAR  
 Datum: 14.11.2014  
 Mjesto: 14.20.43

Opis: 801001480077880021194111  
 1.001.20.0000

Obrazloženje: PROJEKAT PROMOCIJE  
 Poduzetnik: IPOSLOVNICA DOLJEK - BLDZ CENTAR  
 Datum: 14.11.2014  
 Mjesto: 14.20.43



*Evo ide čas, kad minut će jad:  
Jer zore sja već kras,  
Već blizu naš je spas;  
Nek svak se raduje njemu sad.*